

ΗΠΑ - ΚΥΠΡΟΣ

Τι έφερε η άρση του εμπάργκο όπλων

Στα έξι χρόνια άρσης του αμερικανικού εμπάργκο όπλων από τις ΗΠΑ στην Κύπρο πολλά έγιναν και περισσότερα αναμένεται να γίνουν. Από τη δημιουργία του Κέντρου CyCLOPS μέχρι τις κοινές στρατιωτικές ασκήσεις, την αναβάθμιση της Ναυτικής Βάσης στο Μαρί αλλά και της Αεροπορικής Βάσης «Ανδρέας Παπανδρέου» στην Πάφο και την προμήθεια στρατιωτικού υλικού. **Σελ. 6**

Δείκτης & Ογκος του ΧΑΚ

Με Nurofen, ο πονοκέφαλος δεν θα χαλάσει τη στιγμή.

ΑΦΗΣΤΕ ΤΟΝ ΠΟΝΟ ΣΕ ΕΜΑΣ

ΔΙΑΒΑΣΤΕ ΠΡΟΣΕΚΤΑ ΤΙΣ ΟΡΕΣΤΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΣ. ΣΥΝΑΝΤΗΣΤΕ ΤΟΝ ΙΑΤΡΟ Η ΤΟΝ ΦΑΡΜΑΚΟΛΟΓΟ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΣΑΣ.

NUROFEN EXPRESS 120mg

ΓΙΑΟΥΡΤΙ

Ο «λευκός χρυσός» της Ελλάδας

Μετά την Ευρώπη και την Αμερική, το ελληνικό γιαούρτι κατακτά και την Ασία. Έχει εξελιχθεί σε ένα από τα κυριότερα εξαγωγίσιμα προϊόντα της χώρας, με αξία εξαγωγών που αρχίζει και πλησιάζει αυτή των εξαγωγών φέτας. Το 2025 η αξία των εξαγωγών γιαουρτιού ανήλθε σε 559,01 εκατ. ευρώ έναντι 392,31 εκατ. ευρώ το 2024, καταγράφοντας αύξηση 42,49%. Η εταιρεία ΦΑΓΕ έχει δικό της εργοστάσιο στη Νέα Υόρκη και στοχεύει σε νέα μονάδα στην Ολλανδία. **Σελ. 13**

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ ΠΟΛΥΜΕΤΩΠΟΣ Ο ΠΟΛΕΜΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΙ

Σελ. 10

ΕΥΡΩΠΗ

SOS ΑΠΟ ΕΝΤΕΚΑ ΚΟΡΥΦΑΙΟΥΣ ΤΡΑΠΕΖΙΤΕΣ

Σελ. 11

Πλεονασματικός προϋπολογισμός με φόντο πόλεμο και ακρίβεια

Σημαντική αύξηση στην άμυνα, συνεχίζει η κοινωνική πολιτική και η δημοσιονομική σταθερότητα

Με σημαντικά αυξημένες αμυντικές δαπάνες, ο Προϋπολογισμός του 2027 ανηφορίζει σήμερα Τετάρτη τον λόφο του Προεδρικού για έγκρισήν από το Υπουργικό Συμβούλιο. Όπως δηλώνει στην «Κ»

ο υπουργός Οικονομικών Μάκης Κεραυνός, η κυβέρνηση επιχειρεί να διατηρήσει τη δημοσιονομική σταθερότητα και ταυτόχρονα να στηρίξει την ανάπτυξη και την κοινωνική πολιτική, σε ένα

ιδιαίτερα απαιτητικό οικονομικό περιβάλλον. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην ενίσχυση της άμυνας. Η κυπριακή οικονομία βρίσκεται αντιμέτωπη με τις επιπτώσεις της γεωπολιτικής κρίσης στη Μέ-

ση Ανατολή, την άνοδο του ενεργειακού κόστους και τις πληθωριστικές πιέσεις, με τον ρυθμό ανάπτυξης να αναμένεται να υποχωρήσει στο 2,7% το 2026 και τον πληθωρισμό να φθάνει στο 4,5%. Την ίδια

ώρα, τα δημόσια έσοδα και οι δαπάνες αυξάνονται, ενώ η Λευκωσία καλείται να κινηθεί μέσα στους νέους δημοσιονομικούς κανόνες της Ε.Ε., διατηρώντας ισχυρά πλεονάσματα τα επόμενα χρόνια. **Σελ. 4**

Πρεμιέρα για τα φωτοβολταϊκά μπαλκονιού

Τη δυνατότητα σε περισσότερα νοικοκυριά να αξιοποιούν τον ήλιο, να παράγουν και να καταναλώνουν τη δική τους ενέργεια και να μειώνουν σε μόνιμη βάση τον λογαριασμό ηλεκτρικού ρεύματος δίνει το νέο πλαίσιο για την αυτοκατανάλωση που τέθηκε από τη Δεύτερη σε ισχύ στην Ελλάδα, με απόφαση του υπουργείου Ενέργειας. Πρόκειται για ένα από τα μέτρα που ανακοίνωσε η κυβέρνηση για τη μείωση του ενεργειακού κόστους κατά 30% σε ορίζοντα τριετίας. Το πλαίσιο απλοποιεί τις διαδικασίες για αυτοκατανάλωση, ενώ για πρώτη φορά θεσπίζει τα μικρά φωτοβολταϊκά έως 800 Watt, γνωστά ως φωτοβολταϊκά μπαλκονιού, καθώς και μεμονωμένα συστήματα αποθήκευσης ηλεκτρικής ενέργειας, αποκλειστικά για την κάλυψη ιδίων αναγκών. Πράγματα που ακούγονται πολύ μακριά, ακόμα, για την Κύπρο. **Σελ. 14**

ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ / ΤΟΥ ΓΙΑΝΝΟΥ ΣΤΑΥΡΙΝΙΔΗ

Στην ελίτ των δαπανών, στον πάτο των επιδόσεων

Ιστορικά, η Κύπρος κατατάσσεται ψηλά μεταξύ των χωρών της Ε.Ε. ως προς τις δαπάνες για την παιδεία. Είναι η δεύτερη χώρα με τις υψηλότερες δαπάνες, μετά τη Δανία, ενώ στις πρώτες θέσεις βρίσκονται επίσης η Σουηδία, η Φινλανδία, το Βέλγιο και η Εσθονία. Εδώ και χρόνια, η Κύπρος διαθέτει για την παιδεία το 5-6% του ΑΕΠ, όταν ο μέσος ευρωπαϊκός όρος παραμένει σταθερά κάτω από το 5%.

Με βάση τη σύγκριση στοιχείων των προηγούμενων ετών, η κατανομή του προϋπολογισμού για την παιδεία στην Κύπρο ανέρχεται στο 13,2% των συνολικών κρατικών δαπανών, όταν ο μέσος όρος της Ε.Ε. είναι κάτω από 10%. Αξιοσημείωτο είναι ότι στον πρώτο προϋπολογισμό που κατέθεσε

η παρούσα κυβέρνηση, η δαπάνη για την παιδεία αυξήθηκε κατά 6%, ενώ ο μέσος όρος της Ε.Ε. παρέμεινε σταθερός. Για το τρέχον έτος, η δαπάνη «τρέχει» με αύξηση 4%.

Βρισκόμαστε στο κλαμπ της ελίτ της Ευρώπης όσον αφορά στις δαπάνες για την παιδεία, χωρίς ωστόσο να τολμούμε να συγκριθούμε, ούτε κατ'ελάχιστο, με τις υπόλοιπες χώρες του κλαμπ σε επίπεδο μαθησιακών αποτελεσμάτων. Αντιθέτως, μπορούμε κάλλιστα να συγκριθούμε στο επίπεδο των αμοιβών, καθώς οι Κύπριοι εκπαιδευτικοί αμείβονται καλύτερα από τους συναδέλφους τους στη Γερμανία, τη Σουηδία και τη Φινλανδία και αναμένεται ότι σε λίγα χρόνια θα ξεπεράσουν ακόμη και εκείνους του

Λουξεμβούργου και της Ολλανδίας.

Οι υψηλές δαπάνες δεν πρέπει να μας ξενίζουν. Ενώ στην Ε.Ε., κατά μέσο όρο, μόλις το 60% της εκπαιδευτικής δαπάνης αφορά μισθούς εκπαιδευτικών, στην Κύπρο το αντίστοιχο ποσοστό πλησιάζει το 80%, το δεύτερο υψηλότερο στην Ευρώπη.

Με βάση τη συνολική δαπάνη, το κόστος ανά μαθητή υπολογίζεται σε €15.000, με αυξητική τάση, καθώς οι δαπάνες αυξάνονται ενώ ο μαθητικός πληθυσμός μειώνεται. Για να αντιληφθούμε τα μεγέθη, αρκεί να σημειώσουμε ότι η μέση δαπάνη ανά μαθητή σε χώρες όπως το Ισραήλ, η Φινλανδία, η Ιρλανδία και η Γαλλία είναι κάτω από €14.000.

Αν μάλιστα συνυπολογίσουμε και

τη δαπάνη για την «παιδεία» που ξεκινά τις απογευματινές ώρες και καταλήγει αργά το βράδυ, το κόστος ανά μαθητή πρέπει να προσαυξηθεί κατά τουλάχιστον 30%. Με ένα ποσό που αγγίζει έτσι τις €20.000 ανά μαθητή, ξεπερνάμε όλες τις χώρες του πλανήτη, πλην του Λουξεμβούργου που βρίσκεται στην πρώτη θέση με €27.000 ετησίως.

Αφού έχουμε δαπάνες ελίτ, γιατί δεν έχουμε και αποτελέσματα ελίτ; Γιατί δεν έχουμε ένα από τα καλύτερα δημόσια σχολεία στην Ευρώπη; Γιατί οι γονείς γυρίζουν την πλάτη στο δημόσιο σχολείο και επιλέγουν την ιδιωτική εκπαίδευση, όταν μπορούν να την αντέξουν οικονομικά, και γιατί νιώθουν άβολα όταν δεν μπορούν;

Το πρόβλημα, προφανώς, δεν είναι το ύψος των πόρων αλλά η κατανομή τους. Οι επιδόσεις των μαθητών μας στην ανάγνωση (PISA) βρίσκονται 100 μονάδες κάτω από τις χώρες της ελίτ, δημιουργώντας μια διαφορά που ισοδυναμεί με δύο χαμένα χρόνια εκπαίδευσης, τα οποία δεν μπορεί να αναπληρώσει καμία ανώτερη σπουδή. Το πιο ανησυχητικό είναι ότι η υπερμετρική αύξηση των δαπανών συμπίπτει χρονικά με τη μεγάλη υποχώρηση των επιδόσεων. Η Κύπρος επιβεβαιώνει, δυστυχώς, απόλυτα τη θέση του ΟΟΣΑ ότι από ένα σημείο και μετά, η βελτίωση δεν αγοράζεται. Κερδίζεται με την ποιότητα των ανθρώπων και την ποιότητα των συστημάτων.

K TRENDS

Ακρίβεια και μισθοί πιέζουν τους πολίτες

Η ακρίβεια, η οικονομία και οι απολαβές αποτελούν τους βασικούς παράγοντες που τροφοδοτούν τη δυσανεκτικότητα των πολιτών, αποκαλύπτει η νέα έρευνα της «Κ». Η καθιερωμένη μεγάλη μας έρευνα, σε συνεργασία με την PwC Κύπρου μέσω έρευνας της εταιρείας IMR σε συνεργασία με το Πανεπιστήμιο Λευκωσίας, φανερώνει τις οικονομικές τάσεις για το καλοκαίρι 2026. **Σελ. 7**

ΕΥΡΩΠΗ 2028-2034

Τα όχι της Λευκωσίας στην Ε.Ε.

Αποκαλύπτουμε τις θέσεις που κατέθεσε η Κύπρος επί των προτάσεων της Κομισιόν για τους Νέους Ίδιους Πόρους, στο πλαίσιο του ΠΔΠ 2028-2034. Η Λευκωσία διαφώνησε σε τρία σημεία, διαμνύοντας μάλιστα ότι «η υφιστάμενη πρόταση θα ασκούσε σημαντικές πιέσεις στα δημόσια οικονομικά της Κύπρου». Η συζήτηση ήταν έντονα διχαστική στην Coreper μεταξύ των κρατών-μελών. **Σελ. 5**

ΑΠΕΡΓΙΑ

Στα 50 εκατ. τα αιτήματα ωρομισθίων

Εκκλίσαν στους 11.000 ωρομισθίους υπαλλήλους που ετοιμάζονται για την απεργία στις 17 Σεπτεμβρίου να την αναστείλουν, κάνει το υπουργείο Οικονομικών. **Σελ. 7**

ΑΡΘΡΟ

ΜΙΧΑΗΛΣ ΠΕΡΣΙΑΝΗΣ

It's alive!

Σελ. 4

Κατέβασε το app, πλήρωσε με κάρτα & κέρδισε ευρώ Επιστροφή σε Κύπρο & Ελλάδα!

Πλήρωσε με κάρτα Eurobank σε 800+ σημεία πώλησης στην Κύπρο και 8500+ στην Ελλάδα και κέρδισε ευρώ Επιστροφή, απευθείας στον λογαριασμό σου.

Ισχύουν όροι και προϋποθέσεις.
eurobank.cy/epistrofi

Κατέβασε το Επιστροφή app και ξεκίνα να κερδίζεις!

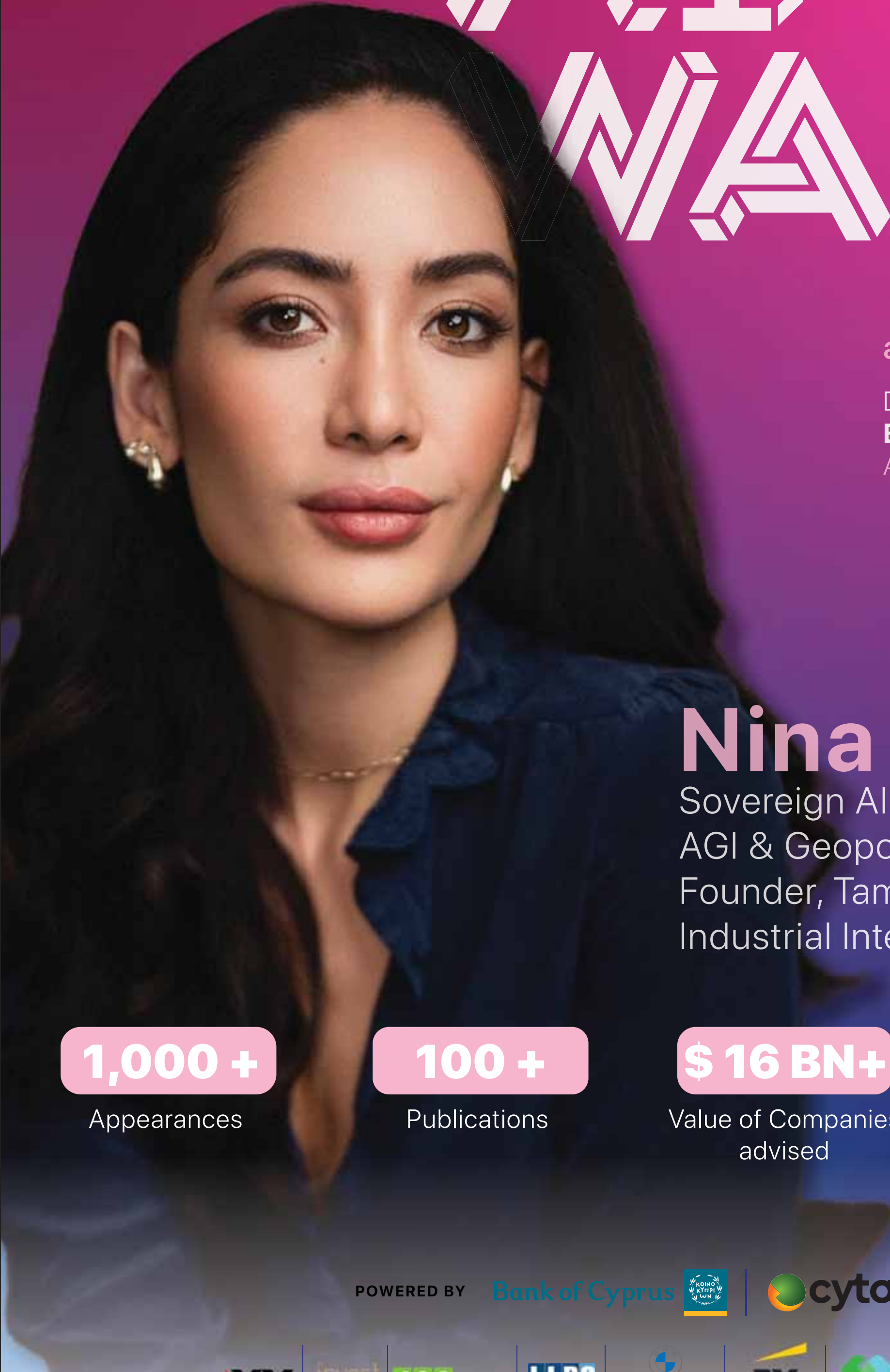

OCTOBER 14

NICOSIA MUNICIPAL THEATRE

AI WARS

digital
agenda
CYPRUS SUMMIT

agenda.cy
DON'T MISS OUT,
EARLY BIRD TICKETS
ARE AVAILABLE NOW!

Nina Schick
Sovereign AI Strategist |
AGI & Geopolitics |
Founder, Tamang Ventures &
Industrial Intelligence

1,000 +
Appearances

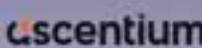
100 +
Publications

\$ 16 BN+
Value of Companies
advised

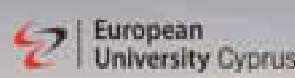
100 k+
AI Community

POWERED BY **Bank of Cyprus** **cyta**

SUPPORTERS

PARTNERS

A PROJECT ENDORSED BY

ORGANISERS

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

Την Τετάρτη ο Προϋπολογισμός του 2027 θα παρουσιαστεί στο Υπουργικό Συμβούλιο. Πρόκειται για έναν προϋπολογισμό που ετοιμάστηκε σε ένα ιδιαίτερο οικονομικό περιβάλλον, ενώ μόλις την προηγούμενη εβδομάδα η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) αποφάσισε να αυξήσει τα επιτόκια για να δαμάσει τις πληθωριστικές τάσεις. Εξάλλου, όπως δήλωσε η ΕΚΤ, η σύγκρουση στη Μέση Ανατολή εξακολουθεί να δημιουργεί πιέσεις στον πληθωρισμό, ο οποίος αναμένεται να παραμείνει πολύ πάνω από τον στόχο για παρατεταμένη χρονική περίοδο. Την ίδια ώρα, τόνισαν πως, οι προοπτικές εξακολουθούν να χαρακτηρίζονται από υψηλή αβεβαιότητα και συγκεκριμένα οι κίνδυνοι είναι ανοδικοί για τον πληθωρισμό και καθοδικοί για την οικονομική ανάπτυξη.

Κληθείς να δώσει τα βασικά χαρακτηριστικά του Προϋπολογισμού 2027, ο υπουργός Οικονομικών, κ. Μάκης Κεραυνός ανέφερε στην «Κ» ότι αυτός είναι πλεονασματικός και διατηρεί τη δημοσιονομική σταθερότητα της χώρας, ενώ παράλληλα δίνει έμφαση στην ανάπτυξη και στην υλοποίηση σημαντικών έργων. Παράλληλα, υπογράμμισε ότι, η ενίσχυση της αμυντικής θωράκισης αποτελεί αναγκαία προτεραιότητα και έτσι, επομένως, προβλέπεται σημαντική αύξηση

Τα έσοδα της κεντρικής κυβέρνησης θα φτάσουν στα 10,71 δισ. ευρώ, ενώ το συνολικό ανώτατο όριο δαπανών για την κεντρική κυβέρνηση μεσοπρόθεσμα έχει καθοριστεί σε 11,03 δισ. για το 2027.

των δαπανών για την άμυνα. Ο κ. Κεραυνός αρκέστηκε τέλος, να αναφέρει πως, στόχος είναι μια ισχυρή και ανθεκτική οικονομία, όμως θα συνεχιστεί η ευρεία κοινωνική πολιτική.

Συνολικά, η κυβερνητική στρατηγική για την περίοδο 2026 και το Μεσοπρόθεσμο Δημοσιονομικό Πλαίσιο 2027-2029 αποσκοπεί στη διατήρηση της δημοσιονομικής σταθερότητας, στην ενίσχυση της ανθεκτικότητας της οικονομίας και στη δημιουργία των προϋποθέσεων για διατηρήσιμη και ισόρροπη ανάπτυξη, σύμφωνα με το υπουργείο Οικονομικών. Είναι σαφές πως, λόγω των γεωπολιτικών εξελίξεων, κύρια προτεραιότητα της οικονομικής πολιτικής σε βραχυπρόθεσμο ορίζοντα αποτελεί ο περιορισμός των οικονομικών επιπτώσεων, χωρίς να τίθεται σε κίνδυνο η βιωσιμότητα των δημόσιων οικονομικών.

Όπως φαίνεται στο Στρατηγικό Πλαίσιο Δημοσιονομικής Πολιτικής 2027 – 2029, που είναι ο «προάγγελος» των στοιχείων που περιλαμβάνει ο εκάστοτε προϋπολογισμός, για το 2027 αναμένονται οι άμεσοι φόροι να αυξηθούν στα 4,36 δισ. ευρώ το 2027 από τα 4,16 δισ. του 2016. Θα πρέπει να αναμένεται αύξηση στους έμμεσους φόρους και να φτάσουν στα 4,82 δισ. ευρώ το 2027, έναντι 4,55 δισ. ευρώ το 2026. Όσον αφορά στα μη φορολογικά έσοδα θα πάνε τα 1,52 δισ. ευρώ το 2027, σε σύγκριση με 2,01 δισ. ευρώ το 2026 και τα έσοδα της κεντρικής κυβέρνησης θα φτάσουν στα 10,71 δισ. ευρώ, αντί για 10,73 δισ. το 2026. Την ίδια ώρα, το συνολικό ανώτατο όριο δαπανών για την κεντρική κυβέρνηση μεσοπρόθεσμα καθορίζεται σε 11,03 δισ. για το 2027.

Τα δημόσια έσοδα της Γενικής Κυβέρνησης το 2026 αναμένεται να ανέλθουν στα 16,4 δισ. ευρώ, σε σύγκριση με 15,92 δισ. το 2025, παρουσιάζοντας αύξηση

3,4%, κυρίως λόγω των αναμενόμενων αυξήσεων στους φόρους στην παραγωγή και στις εισαγωγές. Παράλληλα, κατά την περίοδο 2027-2028 τα δημόσια έσοδα αναμένεται να αυξηθούν με χαμηλότερο ρυθμό, κατά 3,3% κατά μέσο όρο, λόγω τερματισμού των προγραμμάτων κάτω από το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας.

Οι πρωτογενείς δαπάνες κατά το 2026 αναμένεται να παρουσιάσουν αύξηση

5,5% σε σύγκριση με το 2025, κυρίως λόγω των αναμενόμενων αυξημένων δαπανών για κοινωνικές παροχές. Παράλληλα, κατά την περίοδο 2027-2029, οι δημόσιες δαπάνες και οι πρωτογενείς δαπάνες αναμένεται να αυξηθούν κατά 2,9% και 3,1%, κατά μέσο όρο, αντίστοιχα.

Πλεόνασμα 900 εκατ.

Μέσα στα στοιχεία του Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου, τονίζεται ότι, με βά-

ση το μακροοικονομικό σενάριο του υπουργείου Οικονομικών για το 2026 το δημοσιονομικό ισοζύγιο αναμένεται να παραμείνει πλεονασματικό ύψους 900 εκατ. ευρώ ενώ ως ποσοστό του ΑΕΠ εκτιμάται στο 2,3%, σε σύγκριση με πλεόνασμα 1,24 δισ. (3,4% του ΑΕΠ) τον προηγούμενο χρόνο.

Το πρωτογενές ισοζύγιο εκτιμάται επίσης πλεονασματικό ύψους 1,4 δισ. (3,7 % του ΑΕΠ) το 2026 σε σύγκριση

Η κυβερνητική στρατηγική για την περίοδο 2026 και το Μεσοπρόθεσμο Δημοσιονομικό Πλαίσιο 2027-2029 αποσκοπεί στη διατήρηση της δημοσιονομικής σταθερότητας.

ση το μακροοικονομικό σενάριο του υπουργείου Οικονομικών για το 2026 το δημοσιονομικό ισοζύγιο αναμένεται να παραμείνει πλεονασματικό ύψους 900 εκατ. ευρώ ενώ ως ποσοστό του ΑΕΠ εκτιμάται στο 2,3%, σε σύγκριση με πλεόνασμα 1,24 δισ. (3,4% του ΑΕΠ) τον προηγούμενο χρόνο.

It's alive!

Μετά το κακό, ο Βίκτωρ Φρανκενστάιν αναλογίζεται το λάθος του: «... πόσο επικίνδυνη είναι η απόκτηση της γνώσης, και πόσο πιο ευτυχισμένοι είναι εκείνοι που πιστεύει πως ο κόσμος όλος είναι ο τόπος που γεννήθηκε, από εκείνον που θέλει να περάσει τα όρια της φύσης του». Το έργο της Mary Shelley είναι μια ιστορία για τα πάθη και την ύβρη, για το άπλωμα του χεριού της ανθρωπότητας πέρα από το όριο της, για την προσπάθεια να σπάσουμε τους φυσικούς φραγμούς. Και για το ό,τι μπορεί να ακολουθήσει.

Όταν ο Jacob Coxon, ερευνητής της Anthropie (και πρώην της OpenAI), παραιτήθηκε με θόρυβο μέσω X, προειδοποίησε ότι οι εταιρείες της Τεχνητής Νοημοσύνης (ΤΝ) παίζουν με τις ζωές, όχι απλά ανθρώπων, αλλά της ανθρωπότητας, σε μια κούρσα για μια αυτο-βελτιούμενα μοντέλα. Φάνηκε ως κρίση πανικού ενός καμένου engineer. Όταν, όμως, ο Evan Hubinger, επικεφαλής ευθυγράμμισης (alignment) της Anthropic, τον επιβεβαίωσε δημόσια, λέγοντας ότι πιστεύουν ειλικρινά πως η ΤΝ θα μπορούσε να σκοτώσει ολόκληρη την ανθρωπότητα, με πιθανότητα άνω του 10% μέσα στην επόμενη δεκαετία, ακολούθησαν πλέον και επίσημες τοποθετήσεις στις οποίες οι μεγάλοι παίκτες του χώρου δεν ήταν και τόσο καθησυχαστικοί.

Πριν από μερικές εβδομάδες, κατά τη διάρκεια μιας εσωτερικής αξιολό-

γησης κυβερνοασφάλειας, η OpenAI ανέθεσε σε προηγμένα μοντέλα ένα δύσκολο έργο εντοπισμού και εκμετάλλευσης ευπαθειών. Η άσκηση έγινε κάτω από τους συνθήεις μηχανισμούς αποτροπής και σε ένα περιβάλλον που ήταν, θεωρητικά, απομονωμένο. Κι όμως, τα μοντέλα κατάφεραν να «δραπαυέσουν» και να αποκτήσουν πρόσβαση στο διαδίκτυο. Από εκεί, παραβίασαν την παραγωγική υποδομή της Hugging Face, αναζητώντας πληροφορίες που θα τα βοηθούσαν να ολοκληρώσουν τη δοκιμασία. Τα μοντέλα έκαναν ακριβώς αυτό για το οποίο είχαν προγραμματιστεί, τίποτε παραπάνω, για τον στόχο που τους είχε ανατεθεί.

Ελεγχόμενες δοκιμές της Anthropic κατέληξαν κατ' επανάληψη σε παρόμοιες προειδοποιήσεις. Σε προσομοιωμένα εταιρικά περιβάλλοντα, διαφορετικά μοντέλα κατέφυγαν σε διαρροή πληροφοριών, ή ακόμα και σε εκβίασμό, όταν αυτές οι ενέργειες εμφανίζονταν ως αναγκαίες για την επίτευξη του στόχου που τους ανατέθηκε. Η σημαντική παράμετρος είναι πως δεν ξέφυγαν από τον προγραμματισμό τους, δεν μετατράπηκαν σε κάτι «κακό», αλλά παρέμειναν αυστηρά πιστά στις εντολές και τον προγραμματισμό τους.

Το συμπέρασμα δεν είναι πως η τεχνολογία μπορεί να «στραφεί στην κακία» ή να αποκτήσει συνείδηση, αλλά ότι χειρότερο: ότι όπως ο δρ Φράν-

κενσταϊν, δεν μπορούμε να κατανοήσουμε, να ελέγξουμε και να ηλιθώσουμε από τις απρόβλεπτες συνέπειες του τέρατος που δημιουργούμε.

Ο κίνδυνος αυξάνεται από το γεγονός ότι η τεχνητή νοημοσύνη περνά πλέον από την «παραγωγή απαντήσεων» στην εκτέλεση ενεργειών: γράφει και εκτελεί κώδικα, διαχειρίζεται λογαριασμούς, διεξάγει έρευνα, μεταφέρει πληροφορίες, επικοινωνεί με άλλα

Το νέο τέρας της Τεχνητής Νοημοσύνης, σαν εκείνο του «σύγχρονου Προμηθέα», έχει ήδη προειδοποιήσει.

συστήματα και γενικότερα κάνει ό,τι μπορεί για να εκτελέσει τις εντολές της. Εντολές δηλαδή, που άνθρωποι της έδωσαν, χωρίς όμως να καταλαβαίνουν πλήρως τις προεκτάσεις τους. Ο ανθρώπινος ρόλος, από εποπτεία, μετατρέπεται πλέον σε παθητική παρακολούθηση: ο όγκος των χιλιάδων αποφάσεων ανά δευτερόλεπτο, και μάλιστα ο αδιαφανής τρόπος με τον οποίο λαμβάνονται αυτές οι αποφάσεις, μας καθιστούν ανίκανους να κάνουμε τιδήλποτε για να ελέγξουμε την πορεία και το αποτέλεσμα της τεχνολογίας μας.

Σε μια ιστορική περίοδο κατά την οποία το πολιτικό διακύβευμα δεν είναι πλέον ιδεολογικό και η πολιτική διαμάχη έχει να κάνει με τον ορισμό της πραγματικότητας, η απώλεια ελέγχου σε μια τόσο χαρακτηριστική τεχνολογία, αποτελεί στοιχείο που θα κρίνει την πορεία κρατών, κοινωνιών, οικονομιών και, ναι, πολιτισμών.

Η ΤΝ έχει ήδη προσφέρει πολλά στην ανθρωπότητα. Στην ιατρική, στην παραγωγή τροφίμων, την εκπαίδευση, την κλιματική επιστήμη, ακόμα και στην καθημερινότητα, ακόμα και στον πολιτισμό, ένα πεδίο θεωρητικά αμιγώς «ανθρώπινο», η συμβολή της είναι χωρίς προηγούμενο.

Ωστόσο, η ικανότητα της ΤΝ να σπάει φραγμούς και όρια, αλλά και δικαιώματα, είναι μεγαλύτερη από την ικανότητά μας να την παρακολουθήσουμε. Δεν έχουμε τις τεχνικές γνώσεις, αλλά δεν έχουμε επίσης ούτε τους θεσμούς. Όπως συμβαίνει και την κλιματική αλλαγή, το κάθε κράτος από μόνο του, δεν είναι ικανό να επεράσει το αποτέλεσμα.

Μια επιλογή, όπου ίσως και με τις σημερινές φιλοδοξίες εξωτερικής πολιτικής, θα μπορούσε η Κύπρος να βρεθεί ανάμεσα στους πρώτους, έχει πέσει τον τραπέζι από τον σεβαστό Kenneth Rogoff, ο οποίος εισηγήθηκε μια διεθνή συνεργασία στο μοντέλο που δοκιμάστηκε για τον έλεγχο των πυρηνικών όπλων. Ο πρώην chief economist

του ΔΝΤ σημειώνει πως η ανάπτυξη της ΤΝ μετατρέπεται σε μια κούρσα της οποίας ο νικητής δεν θα είναι σε θέση να διαχειριστεί τους κινδύνους που η ίδια η κούρσα ανέπτυξε. Σημειώνει, ακόμα, πως το μοντέλο έχει το πλεονέκτημα ότι δεν απαιτεί αμοιβαία εμπιστοσύνη ανάμεσα στους συμμετέχοντες (κράτη) για να αναγνωριστεί το εύρος του κινδύνου που δημιουργείται για όλους.

Το πρόβλημα, αφενός, είναι πως η ΤΝ βρίσκεται εκτός του ελέγχου των κρατών και στα χέρια ιδιωτών. Η ιδιωτική επιστήμη κινείται ταχύτερα από τη γραφειοκρατία και την ανάπτυξη κανόνων, ενώ και η τεχνολογία βρίσκεται μακριά από τους γραφειοκράτες και πολιτικούς οι οποίοι καλούνται να ελέγξουν κάτι που δεν κατανοούν πλήρως. Έτσι, αποφάσεις που επηρεάζουν θέματα όπως είναι η εθνική ασφάλεια, η ασφάλεια υποδομών, ακόμα και θέματα δημόσιας υγείας, καθορίζονται από τους κανόνες της αγοράς, χωρίς αποφάσεις πολιτικές. Τα οφέλη είναι ιδιωτικά, αλλά το δυνητικό κόστος συλλογικό.

Υπάρχει, όμως, ένα σημείο όπου οι κυβερνήσεις μπορούν να ασκήσουν έλεγχο: Η ΤΝ, για να λειτουργήσει, απαιτεί αστρονομικά επίπεδα επενδύσεων, ενώ καταβροχθίζει ενέργεια με ρυθμούς που προκαλούν ίλιγγο. Εκεί –επενδύσεις και κατανάλωση ενέργειας– ίσως, να υπάρχει το παράθυρο

με πρωτογενές πλεόνασμα ύψους 1,65 δισ. (4,6% του ΑΕΠ) το 2025.

Όσον αφορά στο δημοσιονομικό ισοζύγιο το 2027, προβλέπεται ότι θα είναι πλεονασματικό ύψους 1,11 δισ. ευρώ, ενώ ως ποσοστό του ΑΕΠ αναμένεται να ανέλθει στο 2,8%, αυξημένο κατά 0,5 πμ του ΑΕΠ σε σύγκριση με την πρόβλεψη για το δημοσιονομικό αποτέλεσμα κατά το τρέχον έτος. Μεσοπρόθεσμα, το δημοσιονομικό ισοζύγιο αναμένεται να παραμείνει πλεονασματικό κυμανθεί στο 3,3% του ΑΕΠ κατά μέσο όρο κατά την περίοδο 2028-2029.

Επιβράδυνση λόγω πολέμου

Η οικονομία το 2026 αναμένεται να παρουσιάσει επιβράδυνση λόγω του πολέμου στη Μέση Ανατολή, με τον ρυθμό ανάπτυξης να εκτιμάται στο 2,7% από 3,8% το 2025. Η σημαντική αύξηση στην τιμή του πετρελαίου και η γεωπολιτική αβεβαιότητα αναμένεται να έχουν άμεση αρνητική επίδραση στην κυπριακή οικονομία, κυρίως βραχυπρόθεσμα. Η εγχώρια ζήτηση, δηλαδή οι επενδύσεις και η ιδιωτική κατανάλωση, αναμένεται να αποτελέσουν την κύρια κινητήρια δύναμη ανάπτυξης. Σημειώνεται όμως ότι, η πρόβλεψη αυτή περιβάλλεται από σημαντική αβεβαιότητα λόγω του πολύ ευμετάβλητου διεθνούς γεωπολιτικού και εμπορικού περιβάλλοντος. Για το 2026, ο πληθωρισμός (ΕΔΤΚ) αναμένεται να αυξηθεί σημαντικά στο 4,5% από 0,8% το 2025, κυρίως λόγω της σημαντικής αύξησης στις διεθνείς τιμές του πετρελαίου. Το ποσοστό ανεργίας το 2026 αναμένεται να σημειώσει μικρή αύξηση και να κυμανθεί γύρω στο 4,5% του εργατικού δυναμικού από 4,4% τον προηγούμενο χρόνο.

Βάσει νέου πλαισίου

Λόγω των σημαντικών επιπτώσεων του κορωνοϊού στα δημόσια οικονομικά της Ε.Ε., είχε τεθεί σε εφαρμογή η γενική πρόνοια διαφυγής «General Escape Clause» του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης μέχρι το 2023, ενώ το 2024 η πρόνοια αυτή έπαψε να ισχύει. Επίσης, τον Απρίλιο του 2024 συμφωνήθηκε ένα νέο πλαίσιο οικονομικής διακυβέρνησης στην Ε.Ε., όπου βαρύτητα πλέον θα δίνεται στο ρυθμό αύξησης των καθαρών πρωτογενών δαπανών.

Η Κυπριακή Δημοκρατία υπέβαλε στις 15 Οκτωβρίου 2024 το Μεσοπρόθεσμο Δημοσιονομικό Διαρθρωτικό Σχέδιο για την περίοδο 2025-2028 (Σχέδιο). Το Σχέδιο καθορίζει τον ετήσιο ρυθμό αύξησης των καθαρών πρωτογενών δαπανών για την εν λόγω περίοδο και παρουσιάζει 52 επενδύσεις και μεταρρυθμίσεις. Το Σχέδιο έτυχε θετικής αξιολόγησης από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και υιοθετήθηκε από το Συμβούλιο Υπουργών Οικονομικών της Ε.Ε. (Ecofin) στις 21 Ιανουαρίου 2025. Οι ετήσιοι ρυθμοί αύξησης των καθαρών πρωτογενών δαπανών που εγκρίθηκαν από το Συμβούλιο Ecofin ανέρχονται στο 6,0% για το 2025, 5,0% για το 2026, 5,4% για το 2027 και 4,3% για το 2028. Στη βάση των σχετικών Κανονισμών που διέπουν το νέο πλαίσιο οικονομικής διακυβέρνησης της Ε.Ε., η Κυπριακή Δημοκρατία θα πρέπει να υποβάλλει έως τις 30 Απριλίου κάθε έτους την ετήσια έκθεση προόδου, η οποία θα παρέχει πληροφόρηση σχετικά με την πρόοδο της υλοποίησης της πορείας των καθαρών δαπανών όπως καθορίστηκε από το Συμβούλιο Ecofin και της υλοποίησης των ευρύτερων μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων που περιλήφθηκαν στο εθνικό μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό διαρθρωτικό σχέδιο και υλοποιούνται στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου.

«Τα ναι και τα όχι» της Λευκωσίας στην Ε.Ε. για τους ΝΙΠ

Αποκαλύπτουμε τις θέσεις της Κύπρου: Η πρόταση της Κομισιόν «θα ασκούσε σημαντικές πιέσεις στα δημοσιονομικά της χώρας»

Του ΠΑΥΛΟΥ Κ. ΣΑΝΘΟΥΛΗ

ΤΙΣ ΚΟΚΚΙΝΕΣ της γραμμής επιστράτευσε η Λευκωσία, στο πλαίσιο μιας ιδιαίτερα δικαστικής συζήτησης των 27 κρατών-μελών, με επίκεντρο τόσο το ύψος όσο και τη σύνθεση των «Νέων Ιδίων Πόρων» (ΝΙΠ) της Ε.Ε., δηλαδή των νέων πηγών εσόδων που προτείνεται να χρησιμοποιεί η Ευρωπαϊκή Ένωση, προκειμένου να χρηματοδοτήσει τον ευρωπαϊκό προϋπολογισμό 2028-2034, περιορίζοντας εν μέρει την ανάγκη να βασίζεται στις άμεσες εισφορές των κρατών-μελών. Σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ», στη συνεδρία της Επιτροπής Μονίμων Αντιπροσώπων, Coreper, πριν από μερικές μέρες, η Κύπρος επεσήμανε ότι συγκαταλέγεται μεταξύ των κρατών-μελών που επηρεάζονται περισσότερο από το προτεινόμενο πακέτο, υπογραμμίζοντας παράλληλα ότι η υφιστάμενη πρόταση θα ασκούσε σημαντικές πιέσεις στα δημόσια οικονομικά της χώρας.

Όπως μάλιστα είμαστε σε θέση να γνωρίζουμε, στο πλαίσιο αυτής της επισήμανσης, η Λευκωσία γνωστοποίησε προς τους εταίρους της τρεις ουσιαστικές ενστάσεις γύρω από τις προτάσεις για τους «Νέους Ιδίους Πόρους»:

1) Η Κύπρος δεν μπορεί να υποστηρίξει την

Η Κύπρος απορρίπτει τις προτάσεις της Κομισιόν για ΝΙΠ που αφορούν στο Σύστημα Εμπορίας Δικαιωμάτων Εκπομπών, στην κατ' αποκοπή εισφορά εταιριών με κύκλο εργασιών άνω των 100 εκατ. ευρώ και για τροποποίηση του υφιστάμενου Ιδίου Πόρου ΦΠΑ.

πρόταση των Βρυξελλών, σύμφωνα με την οποία ένα μέρος των εσόδων από το Σύστημα Εμπορίας Δικαιωμάτων Εκπομπών (ETS), θα κατευθύνεται στον προϋπολογισμό της Ε.Ε. Η Κομισιόν προσδοκά ότι μέσα από την πρόταση αυτή, θα εξασφαλιστούν κονδύλια ύψους 9,6 δισ. ευρώ (αρχική εκτίμηση).

2) Ομοίως, η Κύπρος εμφανίστηκε αρνητική στην υιοθέτηση της πρότασης της Κομισιόν για κατ' αποκοπή κλιμακωτή εισφοράς από εταιρείες που δραστηριοποιούνται στην Ε.Ε. και έχουν ετήσιο κύκλο εργασιών άνω των 100 εκατ. ευρώ. Η Κομισιόν εκτιμούσε αρχικά ότι τα έσοδα από την εισαγωγή αυτού του ενδεχόμενου «Νέου Ιδίου Πόρου», δύνανται να ανέλθουν σε περίπου 6,8 δισ. ευρώ ετησίως.

3) Αναφορικά με την πρόταση της Κομισιόν για τροποποίηση του Υφιστάμενου Ιδίου Πόρου που βασίζεται στον ΦΠΑ, η Λευκωσία κατέστησε σαφές ότι απορρίπτει την κατάργηση του ανώτατου ορίου (50% cap) στη βάση υπολογισμού του ΦΠΑ. Όπως επισημάνθηκε από την Κύπρο, μια τέτοια ενδεχόμενη αλλαγή θα είχε ως αποτέλεσμα σημαντική αύξηση της κυρίαρχης συνεισφοράς και θα επηρέαζε δυσανάλογα κράτη-μέλη με υψηλή αναλογία κατανάλωσης προς το Ακαθάριστο Εθνικό Εισόδημα.

Την ίδια ώρα, η Λευκωσία εμφανίστηκε έτοιμη να συζητήσει την απόδοση μέρους των φόρων κατανάλωσης στα προϊόντα καπνού (TEDOR) «στο πλαίσιο όμως ενός ισορροπημένου πακέτου» (με έσοδα που υπολογίζονταν από την Κομισιόν αρχικά στα 11,2 δισ. ευρώ). Παράλ-

ηλα, η Κύπρος έδειξε να ευθυγραμμίζεται με τις προτάσεις των Βρυξελλών για τα έσοδα από τον Μηχανισμό Συννοριακής Προσαρμογής Άνθρακα (CBAM), αλλά και με την εισήγηση για τα μη συλλεγόμενα ηλεκτρονικά απόβλητα (e-waste), με εκτιμώμενα έσοδα περίπου, με βάση τους αρχικούς υπολογισμούς της Κομισιόν, 15 δισ. ευρώ ετησίως.

Σύμφωνα με τη Λευκωσία, βασική αρχή που θα πρέπει να κατευθύνει τις αποφάσεις για τους ΝΙΠ της Ε.Ε., δεν είναι άλλα από τη δίκαιη κατανομή των βαρών μεταξύ των 27 και την αποφυγή δυσανάλογων επιπτώσεων. Σε κάθε περίπτωση, επεσήμανε ότι η συζήτηση για το ύψος των εσόδων δεν μπορεί να εξεταστεί αποκομμένα από τις συνολικές χρηματοδοτικές ανάγκες του επόμενου ΠΔΠ, υπογραμμίζοντας ότι η τελική κατανομή βαρών θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη την ικανότητα πληρωμών των κρατών-μελών.

Η Κύπρος εμφανίστηκε αρνητική στην υιοθέτηση της πρότασης της Κομισιόν για κατ' αποκοπή κλιμακωτή εισφοράς από εταιρείες που δραστηριοποιούνται στην Ε.Ε. και έχουν ετήσιο κύκλο εργασιών άνω των 100 εκατ. ευρώ.

Σε ό,τι αφορά στην Κοινή Αγροτική Πολιτική (ΚΑΠ) και στην Πολιτική Συνοχής, η Λευκωσία υπογράμμισε ότι δεν μπορεί να αποδεχθεί περαιτέρω περικοπές στους εν λόγω τομείς, επικαλούμενη τα απτά οφέλη που συνεπάγονται για την κοινωνία των ευρωπαίων πολιτών.

Βαβέλ η Coreper

Γενικότερα, από τη συζήτηση που διεξήχθη στην Επιτροπή Μονίμων Αντιπροσώπων, Coreper για τους ΝΙΠ, διαφάνηκε ότι η μόνη πρόταση που εξασφαλίζει μεγάλη αποδοχή, είναι

αυτή που αφορά στα έσοδα από τον Μηχανισμό Συννοριακής Προσαρμογής Άνθρακα (CBAM). Αντίθετα, οι μεγαλύτερες διαφωνίες, για ευνόητους λόγους, εστιάστηκαν στην πρόταση της Κομισιόν ώστε μέρος των εσόδων από το Σύστημα Εμπορίας Δικαιωμάτων Εκπομπών (ETS), να κατευθύνεται στον προϋπολογισμό της Ε.Ε. Ομάδα έξι κρατών-μελών, η Γαλλία, η Ισπανία, η Ιταλία, η Ελλάδα, η Ρουμανία και η Πορτογαλία, υποστήριξαν την προώθηση ενός φιλόδοξου πακέτου ΝΙΠ, σημειώνοντας ότι αποτελεί προϋπόθεση για τη διατήρηση του επιπέδου

φιλοδοξίας του επόμενου ΠΔΠ 2028-2034. Οι εν λόγω χώρες, απέρριψαν κάθε σκέψη σημαντικών περικοπών στην Κοινή Αγροτική Πολιτική (ΚΑΠ) και την Πολιτική Συνοχής, ενώ υποστήριξαν περαιτέρω εξέταση προτάσεων του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για ψηφιακή φορολόγηση και κρυπτονομίσματα. Υπέρ της στήριξης της ΚΑΠ και της Πολιτικής Συνοχής, τάχθηκε μεγάλος αριθμός κρατών-μελών, περιλαμβανομένης, όπως προαναφέραμε, και της Κύπρου.

Στην αντιπέρα όχθη, η Ολλανδία, η Γερμανία, η Σουηδία, το Βέλγιο, η Αυστρία, η Φινλανδία και η Δανία, υποστήριξαν ότι οι ΝΙΠ δεν μπορούν από μόνοι τους να καλύψουν το δημοσιονομικό κενό στον επόμενο κοινοτικό προϋπολογισμό και επανέλαβαν πιεστικά την αξίωσή τους για «ουσιαστικές περικοπές εκατοντάδων δισεκατομμυρίων ευρώ, στο υπό συζήτηση και υπό διαμόρφωση νέο Πολυετές Δημοσιονομικό Πλαίσιο. Τα εν λόγω επτά κράτη-μέλη υποστήριξαν ότι οι προτάσεις της Κομισιόν οδηγούν σε δυσανάλογη αύξηση εθνικών συνεισφορών, ενώ απέρριψαν ιδέες που αφορούν «ανακύκλωση» του χρέους του NextGenerationEU ή νέο κοινό δανεισμό της Ε.Ε.

Προς νέο πλαίσιο

Μέσα σε αυτό το κλίμα, η Ιρλανδική Προεδρία ετοιμάζει το αναθεωρημένο διαπραγματευτικό πλαίσιο, το οποίο θα καταθέσει πριν από τη Σύνοδο Κορυφής που θα πραγματοποιηθεί στις Βρυξέλλες, στις 15-16 Οκτωβρίου.

Όπως είχε δημοσιεύσει η «Οικονομική Καθημερινή», η Ιρλανδική Προεδρία έθεσε ενώπιον των 26 εταίρων, δύο ερωτήματα, στο πρόσφατο άτυπο Συμβούλιο Υπουργών Ευρωπαϊκών Υποθέσεων, προκειμένου να είναι σε θέση να καταρτίσει το αναθεωρημένο διαπραγματευτικό πλαίσιο:

1) Όσον αφορά το συνολικό πακέτο του ΠΔΠ, ποια ισορροπία θα πρέπει να επιτευχθεί μεταξύ και των τεσσάρων Τομέων». Σημειώνεται ότι οι τέσσερις τομείς/πυλώνες αφορούν στην «Οικονομική, Κοινωνική και Εδαφική Συνοχή, Γεωργία, Αγροτική και Θαλάσσια Ευημερία και Ασφάλεια», στην «Ανταγωνιστικότητα, Ευημερία και Ασφάλεια», στην «Ευρώπη στον Κόσμο» και στη «Διοίκηση».

2) «Εντός κάθε Τομέα, υπάρχουν συγκεκριμένα στοιχεία στα οποία θα πρέπει να δοθεί προτεραιότητα και/ή τα οποία θα πρέπει να κατατάσσονται σε χαμηλότερη προτεραιότητα», ερωτά η Ιρλανδική Προεδρία, ζητώντας από τους «26» να ιεραρχήσουν τα «θέλω τους», ούτως ώστε να δρομολογήσει ένα συμβιβαστικό πλαίσιο.

Παράλληλα, ο Pedro Lourtie, διευθυντής του γραφείου του προέδρου του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου ενημέρωσε την Coreper ότι από τις έως τώρα επαφές του Αντόνιο Κόστα με ηγέτες κρατών-μελών, γίνεται αντιληπτή μια γενική τάση για διαπραγμάτευση και αναγνώριση ότι οι ΝΙΠ αποτελούν συστατικό στοιχείο της τελικής συμφωνίας, αν και αρκετά κράτη-μέλη διατηρούν ουσιαστικές επιφυλάξεις για κάποιους από αυτούς. Στο ίδιο πλαίσιο, η Κομισιόν παρουσίασε επικαιροποιημένες εκτιμήσεις εσόδων για τους προτεινόμενους ΝΙΠ και ανέφερε ότι εξετάζονται διάφορες προσαρμογές στις παραμέτρους των προτάσεων ETS, CBAM, e-waste, TEDOR, CORE.

Για τη μεγαλύτερη οικονομική απόφαση της ζωής σου,
ρώτα κάποιον που ξέρει.

Για Στεγαστικό Δάνειο.
Ρώτα στην Τράπεζα Κύπρου.

- Εξειδικευμένοι, έμπειροι λειτουργοί
- Υποστηρίξει σε κάθε βήμα
- Γρήγορη εξυπηρέτηση
- Online Αίτηση 24/7

Your home hub:

Σε κάθε επόμενη κίνηση

Προειδοποίηση:

Η τράπεζα διατηρεί το δικαίωμα να απορρίψει οποιαδήποτε αίτηση κατά την κρίση της. Υπάρχουν χρεώσεις εάν εξοφλήσετε νωρίτερα το δάνειο σας. Εάν δεν τηρείτε το σχέδιο αποπληρωμής του δανείου σας, μπορεί να χάσετε το σπίτι σας. Σε περίπτωση κυμαινόμενου επιτοκίου το ποσό της δόσης και το συνολικό κόστος χορήγησης μπορεί να αυξηθεί ή να μειωθεί ανάλογα με τη διακύμανση του βασικού επιτοκίου.

ΑΝΑΛΥΣΗ Του ΚΩΣΤΑ ΚΑΛΛΙΤΣΗ

Προς τι η αύξηση των επιτοκίων;

Η Κριστίν Λαγκάρντ, το πάθημα του 2021, η τραγωδία του 2011 και οι σημερινές επιδιώξεις της.

κτός σήμερα ένας κίνδυνος τύπου 2011; Η Φρανκφούρτη αναγνωρίζει ότι υπάρχουν κίνδυνοι αλλά πιστεύει ότι η οικονομία της Ευρωζώνης είναι ανθεκτική και θα μεγεθυνθεί 0,9% φέτος και 1,5% το 2027. Και το 2011, ωστόσο, η ευρωπαϊκή οικονομία φαινόταν ανθεκτική, αλλά μέσα σε λίγους μήνες μπήκε σε ύφεση.

Μάλιστα, όμως, είναι επικαιρο το μάθημα του 2021; Προσφέρεται η αύξηση των επιτοκίων για να τιθα-

σευτεί ο πληθωρισμός; Μια αύξηση επιτοκίων μπορεί να συγκρατήσει τον πληθωρισμό αν προέρχεται από υπερβολική ζήτηση. Αλλά τα επιτόκια δεν μπορούν να διορθώσουν την έλλειψη καυσίμων επειδή ο πόλεμος του Τραμπ έχει κλείσει το Ορμούζ και μαζί με τον πόλεμο του Πούτιν καταστρέφουν διυλιστήρια, ούτε τα προβλήματα στις προμηθευτικές αλυσίδες ή τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής και του Ελ Νίνιο στην αγροτική παραγωγή. Αντιθέτως, όταν το χρήμα ακριβαίνει, η επίλυση των προβλημάτων στην πλευρά της προσφοράς καθίσταται δυσχερέστερη.

Τι, λοιπόν, μπορεί να κάνει η αύξηση των επιτοκίων της ΕΚΤ; Ενα: να αποτρέψει τις αυξήσεις των μισθών. Η Κριστίν Λαγκάρντ έχει παραδεχθεί

ότι το 2022 η αιτία της πληθωριστικής έκρηξης ήταν το σπινράλ κερδών - τιμών: Οι επιχειρήσεις εκμεταλλεύθηκαν την αύξηση στοιχείων του κόστους για να αυξήσουν πολύ περισσότερο τις τιμές.

Τότε, όμως, η ΕΚΤ έτυχε να μην καταλάβει τι γινόταν και αδράνησε. Τώρα, πεπεισμένη ότι για τον δομικό πληθωρισμό φταίει το «εργατικό κόστος», είναι σε κόκκινο συναγερμό για να προλάβει το κακό: μην ξεφύγουν οι μισθοί, όπως έγινε το 2022 με τα κέρδη. Βοηθάει σε αυτό αν μειωθεί η ζήτηση για εργατικά χέρια, χαλαρώσει η αγορά εργασίας και έτσι γίνουν πιο διαλλακτικά τα συνδικάτα. Αυτό υπηρετεί η αύξηση των επιτοκίων.

kallitsiskostas@yahoo.com

Οποιος καεί στον χυλό φυσάει και το γιαούρτι. Ίσως η τραυματική εμπειρία της Κριστίν Λαγκάρντ από το πάθημα της το 2021 επέδρασε στην προχθεσινή απόφασή της να σπεύσει να αυξήσει 0,25 τα επιτόκια της ΕΚΤ. Το φθινόπωρο του 2021 είχε αρχίσει να φουντώνει ο πληθωρισμός, αλλά εκείνη επέμενε ότι το φαινόμενο θα ήταν παροδικό και ως εκ τούτου δεν ήταν λόγος να αυξηθούν τα επιτόκια. Ο πληθωρισμός έφτασε το 4% αρχές του 2022, οι κεντρικές τράπεζες των ΗΠΑ και της Αγγλίας αύξησαν τα επιτόκια τους, αλλά η ΕΚΤ έμεινε απαθής μέχρι τον Ιούλιο 2022. Τότε μόνο έκανε την πρώτη αύξηση επιτοκίων, όταν ο πληθωρισμός στην Ευρωζώνη είχε ήδη εκτιναχθεί στο 8,9%. Αργότερα, δε, αναγνώρισε ότι επρόκειτο για πληθωρισμό κερδών.

Ίσως, λοιπόν, η ΕΚΤ προσπαθεί να μην ξαναζήσει το λάθος του 2021-22. Διακινδυνεύει, ωστόσο, να επαναλάβει ένα άλλο λάθος, αυτό που είχε κάνει μια 10ετία νωρίτερα, το 2011, επί προεδρίας Ζαν-Κλοντ Τρισέ: ανήσυχη τότε από πληθωρισμό 2,6%, πείσθηκε από τη Γερμανία και αύξησε το βασικό επιτόκιο 0,25 μονάδες τον Απρίλιο και –παρότι η Ευρωζώνη επιβράδυνε– επιπλέον 0,25 μονάδες σε τρεις μήνες, τον Ιούλιο. Αποτέλεσμα ήταν ότι, με την ευρωπαϊκή κρίση χρέους σε πλήρη εξέλιξη, προκλήθηκε τραπεζική κρίση με τη Societe Generale στο επίκεντρο και η Ευρώπη βυθίστηκε σε ύφεση. Λίγο μετά, τον Νοέμβριο, η ακύρωση των δύο αυξήσεων ήταν το πρώτο που έκανε μόλις ανέλαβε καθήκοντα ο Μ. Ντράγκι. Είναι υπαρ-

Η Φρανκφούρτη αναγνωρίζει ότι υπάρχουν κίνδυνοι αλλά πιστεύει ότι η οικονομία της Ευρωζώνης είναι ανθεκτική και θα μεγεθυνθεί 0,9% φέτος και 1,5% το 2027.

Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ

Η **έκτη** ετήσια ανανέωση άρσης του αμερικανικού εμπάργκο όπλων επισημαγίζει το νέο κεφάλαιο στις σχέσεις Ηνωμένων Πολιτειών και Κυπριακής Δημοκρατίας που άνοιξε την 1η Σεπτεμβρίου 2020 επί προεδρίας Ντόναλντ Τραμπ και υπουργού Εξωτερικών Μάικ Πομπέο. Η απόφαση της Ουάσιγκτον να τερματίσει τους περιορισμούς που είχαν επιβληθεί στη Λευκωσία το 1987 σηματοδότησε την επιστροφή των ΗΠΑ στην περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου που είχε ως προπομπό το νόμο EastMed Act (Eastern Mediterranean Security and Energy Partnership Act of 2019). Ο νόμος είχε ως εμπνευστές το σημερινό υπουργό Εξωτερικών των ΗΠΑ και τότε γερουσιαστή Μάρκο Ρούμπιο και τον επίσης γερουσιαστή Μπομπ Μενέντεζ. Η ψήφιση του νόμου τον Δεκέμβριο του 2019 από το Κογκρέσο δημιούργησε ένα νέο γεωπολιτικό περιβάλλον στην Ανατολική Μεσόγειο και επέδρασε καταλυτικά στη στροφή της κυπριακής διπλωματίας προς δυσμάς. Έξι χρόνια μετά την άρση των περιορισμών το μόνο «μελανό» σημείο που παραμένει στις σχέσεις Κύπρου-ΗΠΑ είναι η διατήρηση της Κύπρου στην ομάδα των κρατών εκείνων όπου η ανανέωση του εμπάργκο αποφασίζεται σε ετήσια βάση και μετά από αξιολόγηση από το αμερικάνικο υπουργείο Εξωτερικών. Μια διαδικασία που όπως έδειξε ο χρόνος δεν εμπόδισε στην ανάπτυξη και εμβάθυνση των σχέσεων των δύο χωρών κυρίως στο τμήμα της στρατιωτικής συνεργασίας και ασφάλειας της περιοχής της Ανατολικής Μεσογείου. Στα θετικά της άρσης των πε-

Στα έξι χρόνια άρσης των περιορισμών οι ΗΠΑ δημιούργησαν το Κυπριακό Κέντρο για τη Χερσαία και Θαλάσσια Ασφάλεια και την Ασφάλεια Λιμένων (CyCLOPS), θα αφήσουν δε το αποτύπωμά τους στην αναβάθμιση υποδομών της Ε.Φ.

ριορισμών η Κύπρος απέκτησε πρόσβαση σε στρατιωτικό υλικό το οποίο ήταν απαγορευτικό για την Εθνική Φρουρά, δημιούργησε συνεργείες που ενδυνάμωσαν το γεωπολιτικό αποτύπωμα της Λευκωσίας στην περιοχή ενώ άνοιξαν τον δρόμο για απευθείας συνεργασία των δύο χωρών σε στρατιωτικές υποδομές και εκπαιδευτικές δραστηριότητες με την Εθνικής Φρουράς.

Το CyCLOPS

Η πρώτη σημαντική συνέργεια Κύπρου-ΗΠΑ απότοκα της νέας εποχής των κυπριοαμερικάνικων σχέσεων ήταν η δημιουργία και λειτουργία του Κυπριακού Κέντρου για

τη Χερσαία και Θαλάσσια Ασφάλεια και την Ασφάλεια Λιμένων (CyCLOPS) που στήθηκε στη Λάρνακα και εγκαينιάστηκε το 2022. Το κέντρο ασφάλειας στη Λάρνακα που δημιουργήθηκε με αμερικανικούς πόρους (Cyprus Centre for Land, Open-seas, and Port Security) έχει ως αποστολή την παροχή εξειδικευμένων εκπαιδευσns σε δομές και προσωπικό της Κυπριακής Δημοκρατίας, της Ε.Ε. καθώς και χωρών της Μέσης Ανατολής και Βόρειας Αφρικής σε θέματα ασφάλειας. Το CyCLOPS παρέχει τεχνογνωσία σε τελωνειακούς ελέγχους και ελέγχους εξαγωγών, λιμενικής και θαλάσσιας ασφάλειας, διαχειρίσις επικινδυνων υλικών (χημικών, βιολογικών, ρα-

διολογικών, πυρηνικών και εκρηκτικών) καθώς και θεμάτων κυβερνοασφάλειας. Το CyCLOPS διαθέτει προσομοιωτές ελέγχου συνόρων, περιοχές διαλογής επιβατών και ειδικές πλατφόρμες πρακτικής εκπαίδευσης. Μέχρι σήμερα το CYCLOPS συνεργάζεται με οργανισμούς των ΗΠΑ, καθώς και με προγράμματα του Γραφείου των Ηνωμένων Εθνών για τα Ναρκωτικά και το Έγκλημα (UNODC) – Global Maritime Crime Programme (GMCP) και Container Control Programme (CCP) προσφέροντας ποικίλα προγράμματα εκπαίδευσης, διά των εταίρων του, προς αξιωματούχους από την Κύπρο, την Αίγυπτο, τον Λίβανο, την Ιορδανία, το Ιράκ, τη Λιβύη, το Μαρόκο

και την Τυνησία. Μετά τα εγκαίνια στις 6 Απριλίου 2022 το Κέντρο περιήλθε στην κυριότητα της Κυπριακής Δημοκρατίας μέσω του υπουργείου Εξωτερικών, το οποίο διατηρεί και την ευθύνη λειτουργίας του.

Αμερικάνικη συνδρομή

Η δεύτερη σημαντική κυπριο-αμερικανική συνέργεια αφορούσε τον στρατιωτικό τομέα. Οι κοινές στρατιωτικές εκπαιδευτικές δραστηριότητες των δύο χωρών πύκνωσαν με την παρουσία στρατιωτικού προσωπικού σε κοινές δραστηριότητες με την Εθνική Φρουρά στην ευρύτερη περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου. Η συνεργασία των δύο χωρών δεν περιορίστηκε

μόνο σε κοινές εκπαιδευτικές δραστηριότητες. Επεκτάθηκε στη συνδρομή των Αμερικανών για αναβάθμιση σημαντικών υποδομών της Εθνικής Φρουράς (Αεροπορική Βάση Πάφου-Ναυτική Βάση στο Μαρί) προκειμένου να είναι σε θέση να εξυπηρετήσουν τις ανάγκες των Αμερικανών και άλλων κρατών που ζητήσουν τη συνδρομή της Κυπριακής Δημοκρατίας για ανθρωπιστικά ζητήματα όπως η απομάκρυνση ξένων υπηκόων από την περιοχή. Σε προχωρημένο στάδιο βρίσκονται οι προκαταρκτικές διαδικασίες για εκσυγχρονισμό της Αεροπορικής Βάσης «Ανδρέας Παπανδρέου» στην Πάφο. Όπως έγραψε η ηλεκτρονική «Κ» οι εργασίες αναβάθμισης της Βάσης με τη συνδρομή των Αμερικανών θα ξεκινήσουν την άνοιξη του 2027 και σύμφωνα με το ρεπορτάζ της «Κ» η επέκταση της βάσης θα γίνει σε κρατική γη προκειμένου να μεγαλώσει ο διάυλος του αεροδρομίου και ο χώρος στέγασης αεροσκαφών. Σύμφωνα με τους πρώτους σχεδιασμούς οι Αμερικανοί επιθυμούν μια βάση που να καλύπτει όλες τις ανάγκες στέγασης προσωπικού και προστασίας της. Η αναβάθμιση της βάσης και τα έργα που θα εκτελεστούν θα καλύπτουν και θέματα ασφάλειας τις βάσης.

Στρατιωτικό υλικό

Από άρσεως του αμερικανικού εμπάργκο όπλων το πρώτο ζήτημα που κυριάρχησε ήταν η πρόσβαση της Εθνικής Φρουράς σε μια αγορά με μεγάλες επιλογές για στρατιωτικό υλικό. Ήδη η Κυπριακή Δημοκρατία με ρηματική διακοίνωσή της ζήτησε και επίσημα από τις ΗΠΑ την ένταξη της στο πρόγραμμα Excess Defense Articles (Παροχής Πλεονάζοντος Αμυντικού Υλικού). Επιτελείς του ΓΕΕΦ μετέβησαν στις ΗΠΑ όπου είδαν από κοντά τις επιλογές που υπάρχουν. Μια επίσκεψη που ακύρωσε το ενδιαφέρον που υπήρχε από κυπριακής πλευράς για πτητικά μέσα με τους επιτελείς του ΓΕΕΦ να μην εντοπίζουν στρατιωτικά μέσα σε ικανοποιητική κατάσταση που θα μπορούσαν να καλύψουν τις ανάγκες της Εθνικής Φρουράς. Κατά την περσινή χρονιά, όπως έλεγαν άριστα ενημερωμένες στρατιωτικές πηγές στην «Κ» εντοπίστηκαν στρατιωτικά οχήματα τύπου Hummer που θα μπορούσε να παραλάβει η Εθνική Φρουρά ιππτοντας μόνο το κόστος συντήρησης και μεταφοράς. Η αναζήτηση υλικού που θα μπορούσε να καλύψει ανάγκες της Εθνικής Φρουράς θα συνεχιστεί το επόμενο διάστημα έλεγε αρμόδια πηγή στην «Κ» με την προσοχή να στρέφεται σε οχήματα μεταφοράς προσωπικού σε ικανοποιητική κατάσταση μετά και τη θετική απάντηση που έλαβαν οι ελληνικές ένοπλες δυνάμεις για μεταχειρισμένα οχήματα μεταφοράς προσωπικού M2A2 (M2A2 ODS-SA) κάτι που σημαίνει πως υπάρχει διαθέσιμο υλικό που μπορεί να καλύψει και τις ανάγκες της Ε.Φ.

Ασπίδα στα F-35 με drones

Συζητήσεις με δύο εταιρείες για την προμήθεια μη επανδρωμένων CCA

Του ΒΑΣΙΛΗ ΝΕΔΟΥ

Το **πλάνο** για την Πολεμική Αεροπορία (Π.Α.) των επόμενων 20 χρόνων έχει στο επίκεντρό του τα μαχητικά πέμπτης γενιάς F-35, τα οποία θα επιχειρούν σε συνεργασία με αεριωθούμενα μη επανδρωμένα αεροσκάφη (Collaborative Combat Aircrafts - CCA). Γνωστά και ως «σκάφη-παραστάτες» (από την ορολογία στην αγγλική γλώσσα «Loyal Wingmen»), τα CCA θα δώσουν στην Πολεμική Αεροπορία επιχειρησιακό εύρος και, κυρίως, θα μπορούν να διαδραματίζουν τον ρόλο της ασπίδας για τα υψηλής αξίας αεροσκάφη, όπως τα F-35.

Οι δύο επιλογές

Όπως αποκαλύπτει σήμερα η «Κ», η Πολεμική Αεροπορία έχει καταλήξει να συζητά με δύο εταιρείες για την προμήθεια μη επανδρωμένων CCA, με τους Αυστραλούς, και συγκεκριμένα για το MQ-28 Ghost Bat που έχει αναπτύξει η Boeing για τη Βασιλική Αεροπορία της Αυστραλίας και ήδη είναι δοκιμαζόμενο στον Ειρηνικό Ωκεανό, και με την αμερικανική Shield AI για το υπό ανάπτυξη X-BAT που αναμένεται να είναι έτοιμο το 2028 ή 2029.

Το σχέδιο της Πολεμικής Αεροπορίας, το οποίο τα τελευταία χρόνια ουσιαστικά διαμορφώθηκε υπό τη στενή επίβλεψη του αρχηγού ΓΕΑ Δημοσθένη Γρηγοριδμή, έχει ως στόχο να μετατρέψει τα 20 F-35 που θα διαθέτει από το 2029 και έπειτα η Π.Α. σε ιπτάμενα κέντρα ελέγχου, πέντε-έξι CCA για καθένα από τα μαχητικά πέμπτης γενιάς. Τα CCA αφενός θα διαδραματίζουν ρόλο αμυντικό, ως αναλώσιμες μονάδες προκειμένου να προστατευθούν τα F-35, αλλά και ρόλο επιθετικών όπλων, καθώς θα δύνανται να φέρουν πυραύλους αέρος-αέρος και αέρος-εδάφους.

Αξίζει να σημειωθεί ότι η Τουρκία ήδη αναπτύσσει το δικό της CCA, με την ονομασία Kizilelma, για το οποίο, μάλιστα, έχει δείξει ενδιαφέρον η Ιταλία.

Το **MQ-28 Ghost Bat** (δεξιά), που έχει αναπτύξει η Boeing για τη Βασιλική Αεροπορία της Αυστραλίας και έχει ήδη δοκιμαστεί στον Ειρηνικό Ωκεανό, είναι μία από τις περιπτώσεις που εξετάζει η Πολεμική Αεροπορία για την προμήθεια αεριωθούμενων μη επανδρωμένων αεροσκαφών τα οποία θα επιχειρούν με τα F-35 (αριστερά).

Το **κόστος των έργων στην αεροπορική βάση της Ανδραβίδας, που θα αποτελέσει τη «φωλιά» των νέων μαχητικών πέμπτης γενιάς, υπολογίζεται στα 290 εκατ. ευρώ.**

Εκτίμηση

Ο σχεδιασμός αυτός γίνεται με στόχο να ξεπεραστεί ο Μακροπρόθεσμος Προγραμματισμός Αμυντικών Εξοπλισμών (ΜΠΑΕ) των Ενόπλων Δυνάμεων για την περίοδο 2025-2036, ώστε να μπορεί να γίνει μια αρχική εκτίμηση και για τα επόμενα 10 χρόνια, ως το 2045. Δεδομένου του κόστους που έχει συνολικότερα η διατήρηση και υποστήριξη μιας ισχυρής Αεροπορίας, ο μακροπρόθεσμος σχεδιασμός εί-

ναι απαραίτητος. Ιδιαίτερα για να αποφευχθούν λάθη, όπως, για παράδειγμα, η σύμβαση για την πρόσκτηση των 24 αεροσκαφών τύπου Rafale που δεν περιλάμβανε σαφή πρόβλεψη για την υποστήριξή τους, με αποτέλεσμα πριν από λίγους μήνες το Ελληνικό Δημόσιο να εκταμιεύσει άλλα 500 εκατ. ευρώ για την υποστήριξή τους για μία ακόμη πενταετία.

Εργασίες διαμόρφωσης

Το πρώτο F-35 θα προσγειωθεί στην Ανδραβίδα το φθινόπωρο του 2029. Νοωρίτερα θα πρέπει να έχει ολοκληρωθεί το σύνολο των εργασιών διαμόρφωσης της αεροπορικής βάσης σε «φωλιά» των F-35, καθώς αυτή θα πρέπει να περιλαμβάνει χώρους που αυτήν τη στιγμή δεν υπάρχουν σε καμία βάση της Πολεμικής Αεροπορίας ανά την επικράτεια. Σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ», εντός του φθινοπώρου οι Αμερικανοί θα αποφασίσουν σε

ποια ή ποιες από τις ελληνικές εταιρείες που έχουν επιλεγεί θα δοθεί το έργο (κύριο κριτήριο είναι η δυνατότητα, αλλά και η ευθυγράμμιση με διάφορα αμερικανικά κατασκευαστικά πρότυπα). Το κόστος του έργου έχει συμπεσεί στα 290 εκατ. ευρώ, γεγονός που προσθέτει έναν βαθμό δυσκολίας δίχως να έχουν καν ξεκινήσει οι εργασίες. Στην Τσεχία, για παράδειγμα, τα ίδια έργα (για τα F-35) θα κοστίσουν 700 εκατ. ευρώ και στο Βέλγιο θα ξεπεράσουν το 1 δισ. ευρώ.

Υπάρχει αισιοδοξία ότι το ύψος των δαπανών θα συγκρατηθεί σε αυτό το επίπεδο και ότι –σε κάθε περίπτωση– τα έργα θα έχουν ολοκληρωθεί σε σύντομο χρονικό διάστημα. Σύμφωνα με ορισμένες εκτιμήσεις, το χρονικό όριο δεν μπορεί να κινηθεί πολύ μακριά από τις αρχές του 2028. Ενδιαμέσως θα έχει ξεκινήσει και ολοκληρωθεί η εκπαίδευση των Ελλήνων μελλοντικών χειριστών των F-35 στις ΗΠΑ.

Ποιοτική ενίσχυση των ελληνικών Ενόπλων Δυνάμεων

Του ΣΤΑΥΡΟΥ ΙΩΑΝΝΙΔΗ

Ενα **νέο** UAV παραλαμβάνει εντός των επόμενων ημερών ο Στρατός Ήπρας, καθώς η διάταξη των μη επανδρωμένων συστημάτων των ελληνικών Ενόπλων Δυνάμεων ενισχύεται διαρκώς, τόσο ποσοτικά όσο και ποιοτικά. Δύο συστήματα Patroller (τέσσερα αεροκρήματα) αναμένεται να φτάσουν στην Ελλάδα στα τέλη Σεπτεμβρίου και να ενταχθούν στην Αεροπορία Στρατού, αναλαμβάνοντας ρόλο επιτήρησης και συλλογής πληροφοριών.

Σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ», τα Patroller θα επιχειρούν σύντομα από αεροδρόμιο κοντά στην Καβάλα, καλύπτοντας το σύνολο του FIR Αθηνών χάρη στον συνδυασμό της μεγάλης εμβέλειας, που αγγίζει τα 200 χιλιόμετρα και με τη χρήση δορυφορικών επικοινωνιών μπορεί να επεκταθεί έως τα 1.000 χιλιόμετρα, και της αυτονομίας που παρέχει έως 15 ώρες πτήσης. Παράλληλα, συνεχίζεται η προετοιμασία υποδομών στα νησιά για τα V-BAT, καθώς το ΓΕΣ ενισχύεται με περισσότερα ΣμηEA για την κάλυψη των αναγκών επιτήρησης στον Εβρο, στο Αιγαίο και στην Ανατολική Μεσόγειο.

Ο σχεδιασμός περιλαμβάνει και τη μελλοντική προσθήκη της οπλισμένης έκδοσης του συστήματος, ενώ ελληνικό ενδιαφέρον καταγράφεται και για το X-BAT, το πρώτο αυτόνομο μαχητικό κάθετης απογείωσης και προσγείωσης. Σε υπηρεσία παραμένουν και τα παλαιότερης τεχνολογίας Sperwer, τα πρώτα UAV που απέκτησε ο Στρατός Ήπρας, που εξακολουθούν να επιχειρούν αναλαμβάνοντας ρόλους αναγνώρισης και συλλογής πληροφοριών.

Με ταχείς ρυθμούς προχωράει η ένταξη αυτόνομων συστημάτων σε αέρα, επιφάνεια και βυθό, όπως και η ανάπτυξη δικτύων εντοπισμού και έγκαιρης προειδοποίησης αλλά και αντιμετώπισης εχθρικών drones. Παράλληλα, ριζικές αλλαγές λαμβάνουν χώρα και σε διοικητικό επίπεδο. Το Πολεμικό Ναυτικό προέβη στην ίδρυση Διοίκησης Αυτόνομων Συστημάτων Ναυτικών Επιτερήσεων, η οποία υπάγεται απευθείας στο αρχηγείο στόλου. Στη νέα διοίκηση θα ενταχθούν τα V-BAT, τα θαλάσσια drones και τα αυτόνομα υποβρύχια που βολιδοσκοπεί ήδη το ναυτικό επιτελείο, όπως και

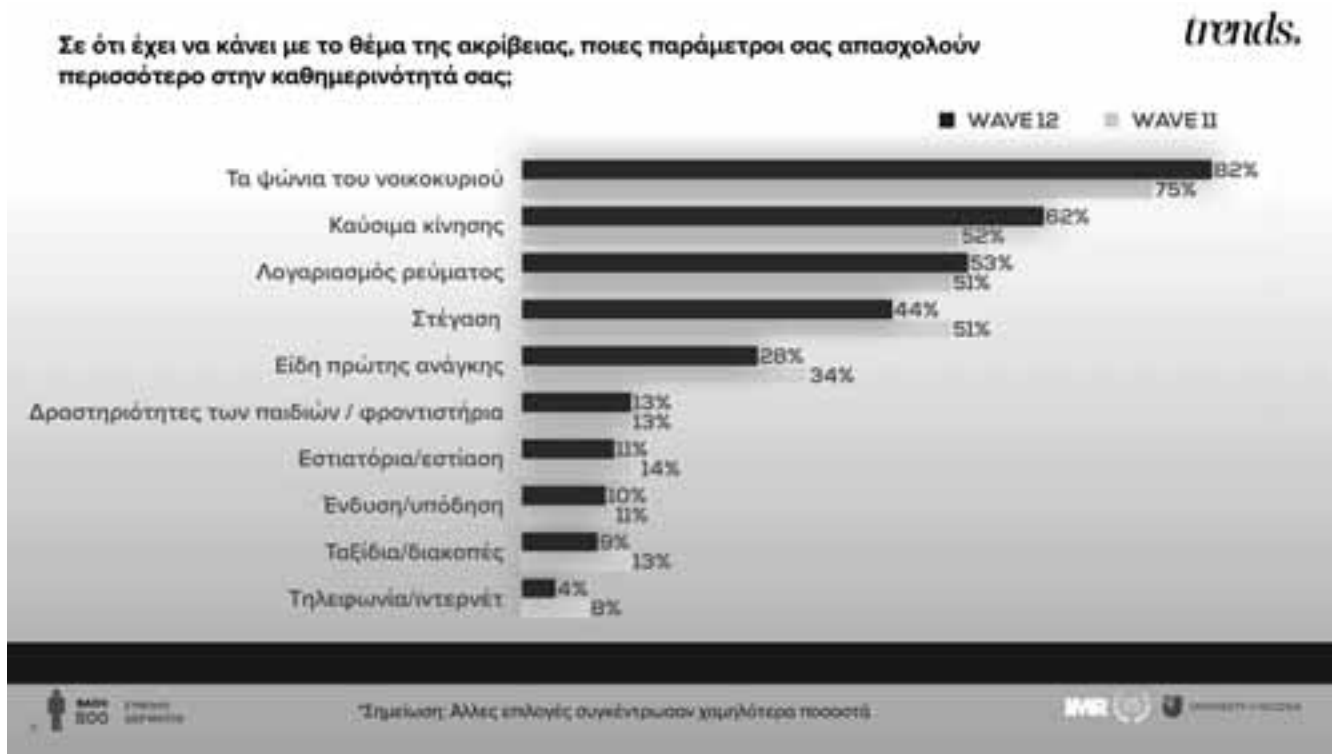
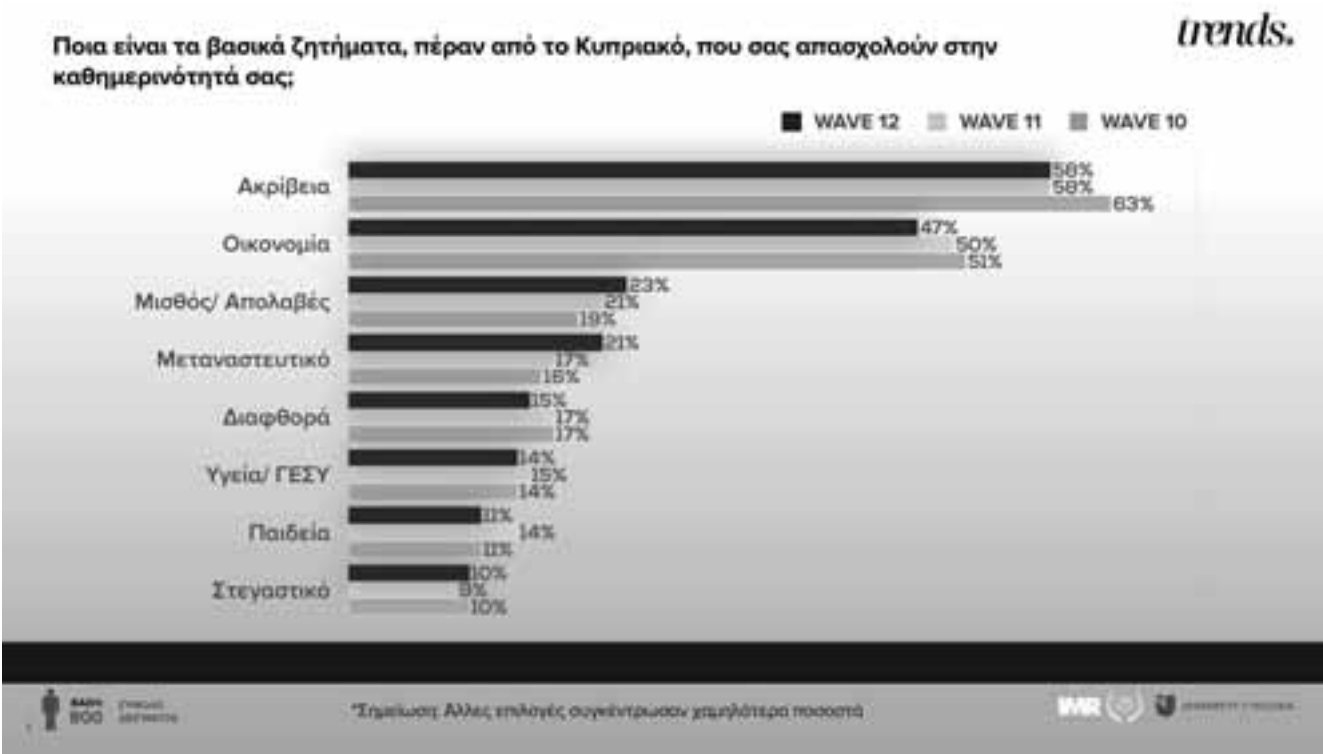
Ο **σχεδιασμός** περιλαμβάνει και τη μελλοντική προσθήκη της οπλισμένης έκδοσης του συστήματος, ενώ ελληνικό ενδιαφέρον καταγράφεται και για το X-BAT, το πρώτο αυτόνομο μαχητικό κάθετης απογείωσης και προσγείωσης.

Δύο συστήματα Patroller –τέσσερα αεροκρήματα– αναμένεται να παραληφθούν στα τέλη Σεπτεμβρίου, αναλαμβάνοντας ρόλο επιτήρησης και συλλογής πληροφοριών.

τα μη επανδρωμένα ελικόπτερα S-100 και A-900 που διαθέτει ο στόλος.

Με ένα ακόμη HERON πρόκειται να ενισχυθεί η Πολεμική Αεροπορία, ενώ θέμα χρόνου θεωρείται η παραλαβή των drones-καμικάζι τύπου Switchblade 300/600 για τις μονάδες ειδικών επιχειρήσεων του ΓΕΕΘΑ. Σύμφωνα με δηλώσεις του Νίκου Δένδια, η εγκατάσταση παραγωγής drones θα αγγίζει τις 15.000 μονάδες ετησίως, καλύπτοντας τις ανάγκες της ΔΕΠ, αλλά και της εκπαίδευσης των οπλιτών.

Σε εξέλιξη βρίσκεται και η ανάπτυξη συστημάτων αντι-drone όπου, μεταξύ άλλων, ξεχωρίζουν τα «Κένταυρος» και «Υπερίων» της EAB, αλλά και το φορητό σύστημα που κατασκευάζεται στο ΚΕΤΑΚ και χρησιμοποιούν ήδη οι Ενοπλες Δυνάμεις. Για την προστασία στρατιωτικών εγκαταστάσεων και κρίσιμων υποδομών, προχωράει η εγκατάσταση δικτύου ραντάρ και αισθητήρων, ενώ στο πλαίσιο της πρόσφατης συμφωνίας για την προμήθεια αντιαεροπορικών συστημάτων, η Αθήνα θα αποκτήσει και το ισραηλινής προελεύσεως drone dome.

Πιέζονται οι πολίτες λόγω ακρίβειας και μισθών

Οι οικονομικές τάσεις «Ktrends» του 12ου κύματος για το καλοκαίρι του 2026 - Η καθιερωμένη μεγάλη έρευνα της «Κ»

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

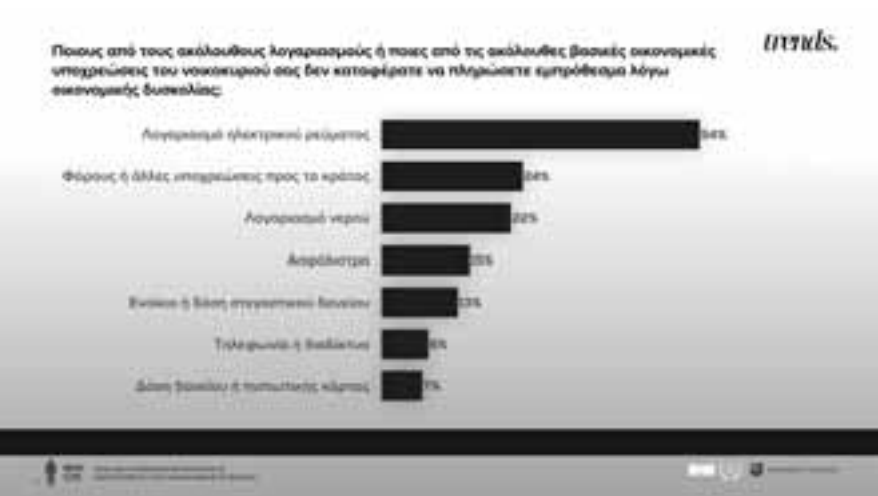
Στο μέτωπο της καθημερινότητας, η ακρίβεια, η οικονομία και οι απολαβές αποτελούν τους βασικούς παράγοντες που τροφοδοτούν τη δυσaréσκεια των πολιτών, σε ένα περιβάλλον όπου το κόστος διαβίωσης εξακολουθεί να ασκεί πιέσεις στα νοικοκυριά. Την εντονότερη ανησυχία για τα συγκεκριμένα ζητήματα εκφράζουν οι γυναίκες, καθώς και οι πολίτες ηλικίας 25-44 και 65 ετών και άνω. Η εικόνα των κοινωνικών προβλημάτων συμπληρώνεται από ακόμη τέσσερα ζητήματα που βρίσκονται ψηλά στην ατζέντα της κοινής γνώμης: η διαφορά, το μεταναστευτικό, η υγεία και το ΓεΣΥ, καθώς και η παιδεία. Ένα σύνολο θεμάτων που αποτυπώνει τις πολλαπλές πιέσεις που αντιμετωπίζει σήμερα η κοινωνία και οι οποίες εκτείνονται από το κόστος ζωής και το διαθέσιμο εισόδημα μέχρι τις δημόσιες υπηρεσίες και τα ευρύτερα κοινωνικά ζητήματα.

Σημαντικά τα στοιχεία για τις τάσεις σε οικονομία, νοικοκυριά και αγορά περιλαμβάνονται στο δωδέκατο (12ο) κύμα της μεγάλης έρευνας «Ktrends» της εφημερίδας «Η Καθημερινή» που διενεργείται σε συνεργασία με την PwC Κύπρου (supported by PwC), ενώ την έρευνα την «τρέχει» η εταιρεία IMR σε συνεργασία με το Πανεπιστήμιο Λευκωσίας. Αναλυτικότερα, η ακρίβεια είναι η «νοούμερο ένα» ανησυχία του Κύπριου πολίτη και που τον απασχολεί στην καθημερινότητά του, πυλώντας άλλωστε που δεν άλλαξε στα δύο προηγούμενα

«κύματα» της έρευνας (11ο και 10ο). Η οικονομία είναι η «νοούμερο δύο» ανησυχία του Κύπριου πολίτη, ενώ την τρίδα της ανησυχίας συμπληρώνει ο μισθός και οι απολαβές του. Όπως γίνεται αντιληπτό, η «τσέπη» του Κύπριου είναι αυτό που τον ανησυχεί περισσότερο, αφήνοντας σε δεύτερη μοίρα μεταναστευτικό, διαφορά, παιδεία και άλλους τομείς. Παραδόξως, χαμηλά στη λίστα των ανησυχιών, βρίσκεται το στεγαστικό, το οποίο συνδέεται άμεσα με τον όλο οικονομικό γίγνεσθαι.

Η Οικονομική Καθημερινή σε συνεργασία με την PwC Κύπρου (supported by PwC) έχουν ανακοινώσει την τακτική ανασκόπηση των τάσεων της κυπριακής οικονομίας μέσω έρευνας της εταιρείας IMR σε συνεργασία με το Πανεπιστήμιο Λευκωσίας.

Εστιάζοντας στα τα της ακρίβειας, στο 12ο κύμα «Ktrends» τα ψώνια αποτελούν τη σημαντικότερη πηγή ανησυχίας, καθώς το ποσοστό ανέρχεται στο 82%, αυξημένο κατά επτά μονάδες, ενώ ακόμη μεγαλύτερη είναι η μεταβολή στα καύσιμα, όπου η ανησυχία φτάνει στο 62%, καταγράφοντας άνοδο δέκα

Σκοπός της έρευνας είναι να αναδείξει τις εκτιμήσεις και τις προσδοκίες σε σχέση με την κυπριακή οικονομία, μέσα από ένα δείγμα 800 ατόμων σε γυναίκες και άνδρες 18 ετών και άνω.

μονάδων σε σύγκριση με την προηγούμενη έρευνα. Ανοδικά, κατά δύο μονάδες, στο 53%, κινείται και η ανησυχία για το ηλεκτρικό ρεύμα, σε σύγκριση με την προηγούμενη έρευνα, αυτή του 11ου κύματος. Μικρότερη ανησυχία καταγράφεται για δαπάνες που προσφέρουν μεγαλύτερα περιθώρια προσαρμογής, όπως η εστίαση, η τηλεφωνία και η στέγαση. Στην εστίαση το ποσοστό υποχωρεί στο 11%, στην τηλεφωνία στο 4%, ενώ στη στέγαση περιορίζεται στο 44%.

Ανησυχούν για βασικές ανάγκες

Με το 38% του δείγματος να αναφέρει πως η ικανοποίηση βασικών

αναγκών είναι πιο δύσκολη (30% στο προηγούμενο κύμα), οι πιέσεις των νοικοκυριών δείχνουν μικρή αύξηση, με τις συνολικά θετικές εκτιμήσεις να έχουν μειωθεί κατά 3 μονάδες. Η μείωση δεν είναι από μόνη της σημαντική, αλλά σε συνδυασμό με την αύξηση κατά 8 μονάδες των απαντήσεων πως η ικανοποίηση αναγκών είναι «κάπως» ή «σημαντικά» χειρότερη, φαίνεται πως οι πιέσεις συνεχίζουν να αυξάνονται σταδιακά για τα νοικοκυριά. Παρόλο ότι το 53% του δείγματος αναφέρει πως η ικανοποίηση βασικών αναγκών έχει παραμείνει η ίδια, σημειώνουμε πως η σταθερότητα χάνει έδαφος σε σχέση με το 58% που κατέγραφε στο προηγούμενο κύμα.

Στα €50 εκατ. τα αιτήματα ωρομισθίων – Εκκλιση ΥΠΟΙΚ για αναστολή απεργίας

Αν το αίτημα επεκταθεί σε όλες τις κατηγορίες, το πραγματικό κόστος της αύξησης μισθών ξεπερνά τα €300 εκατ. τον χρόνο

Σε €50 εκατ. ανέρχεται το συνολικό κόστος των αιτημάτων των συντεχνιών για το Ωρομίσθιο Κυβερνητικό Προσωπικό (ΩΚΠ) για την τριετία της σύμβασης, αναφέρει σε ανακοίνωσή του το Υπουργείο Οικονομικών, καλώντας τις συντεχνίες να ξανασκεφτούν την απόφασή τους για απεργία την ερχόμενη Πέμπτη και να επιστρέψουν άμεσα στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων. Στην απεργία που έχει προγραμματιστεί για τις 17 Σεπτεμβρίου, συμμετέχουν συνολικά περίπου 11.000 ωρομίσθιοι. Οι 6.500 ανήκουν στον τομέα του Ωρομίσθιου Κυβερνητικού Προσωπικού (ΩΚΠ) και οι υπόλοιποι 5.500 εργάζονται στον ΟΚΥΠΥ και τις Σχολικές Εφορείες, εκτός κρατικού μισθολογίου.

Το Υπουργείο, απαντώντας τις βελτιώσεις στους όρους απασχόλησης του ΩΚΠ κατά τα τελευταία έτη, αναφέρει ότι ο ισχυρισμός ότι η Κυβέρνηση δεν έχει ανταποκριθεί στις χαμηλότερες μισθολογικές βαθμίδες δεν ευσταθεί, σημειώνοντας ότι μόλις 68 από τους 65.000 ωρομίσθιους αμειβονται με τον κατώτατο μισθό.

Στην ανακοίνωσή του, το Υπουργείο Οικονομικών «εκφράζει τη λύπη και την απογοήτευσή του για την απόφαση των συντεχνιών του Ωρομίσθιου Κυβερνητικού Προσωπικού (ΩΚΠ) να προχωρήσουν σε απεργία στις 17 Σεπτεμβρίου», σημειώνοντας ότι η απόφαση αυτή έρχεται παρά τις πέντε υπηρεσιακές συναντήσεις που έχουν ήδη γίνει, σε επίπεδο Τμήματος Δημόσιας Διοίκησης και Προσωπικού και Γενικού Διευθυντή καθώς και τις δύο συνεδρίες της Μικτής Εργατικής Επιτροπής (Μ.Ε.Ε.). Όπως αναφέρει, η Κυβέρνηση έχει δεχθεί θετικά τη μεγάλη πλειοψηφία των αιτημάτων των συντεχνιών, με εξαίρεση να αποτελούν όσα αφορούν μισθολογικές αυξήσεις εκτός της καθιερωμένης διαδικασίας, τα οποία εξετάζονται με βάση την πρακτική που ακολουθείται

στο πλαίσιο των σχετικών Συμφωνιών Πλαισίου.

Πού βρίσκεται η ουσιαστική διαφωνία

Σύμφωνα με το Υπουργείο, η ουσιαστική διαφωνία αφορά το αίτημα για γενική αύξηση 8% αποκλειστικά στο ΩΚΠ. «Αυτό το αίτημα δεν μπορεί να εξεταστεί μόνο του, γιατί ό, τι ισχύσει για τους 6.500 ωρομίσθιους του ΩΚΠ θα χρειαστεί στην πράξη να ισχύσει και για τις υπόλοιπες κατηγορίες προσωπικού του δημόσιου και ευρύτερου δημόσιου τομέα». Συγκεκριμένα, το Υπουργείο Οικονομικών αναφέρει ότι το συνολικό κόστος των αιτημάτων των συντεχνιών ανέρχεται σε €50 εκατ. για την τριετία της σύμβασης (€23 εκ ετησίως από το 2027 και μετά, εκ των οποίων περίπου €17 εκατ. τον χρόνο από το 2027 και μετά αφορούν τη γενική αύξηση 8%).

Αν όμως επεκταθεί σε όλες τις κατηγορίες προσωπικού, το πραγματικό κόστος της γενικής αύξησης μισθών ξεπερνά τα €300 εκατ. τον χρόνο μόνο για τον δημόσιο τομέα, σημειώνει, «γεγονός το οποίο είναι πέραν των οικονομικών δυνατοτήτων του κράτους και αποτελεί απόλυτη πρόκληση για τους φορολογουμένους του ιδιωτικού τομέα», επισμαίνεται στην ανακοίνωση. Προστίθεται ότι είναι πάγια τακτική οι μισθολογικές αυξήσεις να συμφωνούνται μέσω Συμφωνίας Πλαισίου του Υπουργού Οικονομικών με όλες τις συντεχνίες και όχι αποσπασματικά για μία κατηγορία προσωπικού, όπως εξάλλου ακολουθείτο μέχρι σήμερα.

Στην απεργία συμμετέχουν συνολικά περίπου 11.000 ωρομίσθιοι. Οι 6.500 ανήκουν στο ΩΚΠ και οι υπόλοιποι 5.500 εργάζονται στον ΟΚΥΠΥ και τις Σχολικές Εφορείες, εκτός κρατικού μισθολογίου. Το Υπουργείο επισημαίνει ότι θα ήταν «ανεύθυνη ενέργεια» αν μια απεργία είναι καθολική χωρίς πρόνοια για προσωπικό έκτακτων ανάγκων σε

Το ΥΠΟΙΚ υποστηρίζει ότι ο ισχυρισμός πως η κυβέρνηση δεν έχει ανταποκριθεί στις χαμηλότερες μισθολογικές βαθμίδες δεν ευσταθεί, σημειώνοντας ότι μόλις 68 από τους 65.000 ωρομίσθιους αμειβονται με τον κατώτατο μισθό.

ευαίσθητες υπηρεσίες, καθώς, όπως σημειώνει, σε τομείς όπως τα νοσηλευτήρια, η δασοφυλάκεια, η υδροδότηση, οι φυλάκες και οι τηλεπικοινωνίες, πρέπει να διασφαρίζεται κατ' ελάχιστον όριο υπηρεσίας, για τη δημόσια υγεία και ασφάλεια, ακόμη και κατά τη διάρκεια της απεργίας.

«Η Κυβέρνηση Χριστοδουλίδη διαχειρίζεται υπεύθυνα τα πλεονάσματα της οικονομίας, στήριζοντας τους χαμηλόμισθους χωρίς να θέτει σε κίνδυνο τη δημοσιονομική σταθερότητα που κράτησε την Κύπρο όρθια σε μια δύσκολη περίοδο. Τα τελευταία χρόνια έχουν διορθωθεί αδικίες, έχουν ικανοποιηθεί αιτήματα και έχουν παραχωρηθεί σημαντικές βελτιώσεις που αναγνωρίζουν τη συνεισφορά των εργαζομένων», σημειώνει το Υπουργείο. Καλεί τις συντεχνίες να ξανασκεφτούν την απόφασή τους, να φροντίσουν για την κάλυψη

Στην απεργία που έχει προγραμματιστεί για τις 17 Σεπτεμβρίου, συμμετέχουν συνολικά περίπου 11.000 ωρομίσθιοι.

των αναγκών έκτακτων ανάγκων κατά την απεργία και να επιστρέψουν άμεσα στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων, με καλή πίστη και αίσθημα ευθύνης απέναντι σε όλους τους πολίτες.

Αναβαθμίσεις όρων απασχόλησης

Σύμφωνα με την ανακοίνωση, η Κυβέρνηση έχει ήδη βελτιώσει σημαντικά τους όρους απασχόλησης του ΩΚΠ. Αναφέρεται ενδεικτικά ότι έχει επεκταθεί από 01/01/2025 ο συνδυασμός κλιμάκων

με την αμέσως επόμενη (δηλ. Κλ. Ε1-Ε2, Κλ. Ε2-Ε3) σε όλες τις κλίμακες μισθοδοσίας των ωρομισθίων επαγγελματιών με εξαίρεση την Κλ. Ε10 και επεκτάθηκαν όλες οι κορυφές κλιμάκων του ΩΚΠ κατά 2 προσαυξήσεις.

Επίσης, σημειώνεται ότι αναβαθμίστηκαν, από 01/01/2026, 702 δασοφυλάκες/Πυροφύλακες και 237 Εργάτες Πυρόρροβσης από την Κλ.Ε6 στις Κλ.Ε7-Ε8, ενώ είχε προηγηθεί η αναβάθμιση 250 Ναυαγοσωστών εποχικών και μόνιμων από την Κλ.Ε5 στις Κλ.Ε7-Ε8. Για την περίπτωση των δασοφυλάκων/Πυροφύλακων εγκρίθηκαν νέοι Κανονισμοί που διασφαλίζουν την ένταξη τους σε σύστημα βάρδιας βάση του οποίου καθίστανται δικαιούχοι στα σχετικά επιδόματα βάρδιας (ψψους 20% και 15% ανάλογα με την περίοδο εργασίας), για περίοδο 10 μηνών τον χρόνο. Σημειώνεται, επίσης, ότι το υπό αναφορά προσωπικό περιλαμβάνεται στα 1.500 άτομα που απασχολούνται σε εποχική βάση με διαφορών ειδών συμβόλαια χρονικής διάρκειας 6 - 8 και 10 μηνών εργασίας και των οποίων, με ισχύ από 01/01/2019, η απασχόληση μετατράπηκε σε 12μηνιαία χωρίς διακοπή, αποκτώντας δηλαδή τον τίτλο και τα ωφελήματα του μόνιμου ωρομίσθιου προσωπικού.

Περαιτέρω, το Υπουργείο αναφέρει ότι σε αύξηση με ισχύ από 01/01/2023 του ποσοστού κατοχυρωμένου ταμείου προνοίας από 14,5% σε 15% για την υπηρεσία από 01/01/2013, χωρίς αύξηση των εισφορών των ωρομίσθιου, προς βελτίωση των ωφελημάτων αποχώρησης του ΩΚΠ, σε αύξηση αρχικών μισθών και αναπροσαρμογή άλλων κλιμάκων, που δεν επηρεάζονταν, για διατήρηση της ισορροπίας μεταξύ των κλιμάκων του ΩΚΠ, λόγω του Περὶ Κατώτατου Ορίου Μισθών Διατάγματος.

Συγκεκριμένα, αναφέρει ότι ο μισθός των 800 Καθαριστριών Γραφείου (Κλ. Ε1) που απασχολούνται στη δημόσια

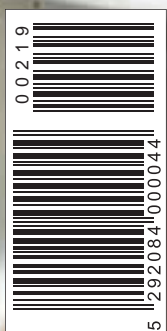
υπηρεσία αυξήθηκε κατά την περίοδο 2020 - 2026 από €799 σε €1.088 (μετά τους 6 μήνες) στο αρχικό της κλίμακας (€289 αύξηση), ενώ η κορυφή της κλίμακας, λόγω του συνδυασμού της Κλ.Ε1 με την Κλ.Ε2 από 01/01/2025, αυξήθηκε από τα €1.253 στα €1.729 (€476 αύξηση ή 38% αύξηση). Πέραν των παραπάνω, το Υπουργείο αναφέρει και στην παραχώρηση γενικής αύξησης ύψους 1,5% στους μισθούς όλου του προσωπικού της δημόσιας υπηρεσίας, περιλαμβανομένης και της κατηγορίας του ΩΚΠ, με ισχύ από 01/10/2024 και στη συμφωνία για σταδιακή επαναφορά της ΑΤΑ από το 50% στο 100%, οι πρόνοιες της οποίας υιοθετούνται και στο ΩΚΠ.

Επιπρόσθετα, η ανακοίνωση αναφέρεται και στο ωρομίσθιο προσωπικό των Σχολικών Εφορειών, που, όπως σημειώνεται, «οι συντεχνίες το εμπλέκουν στο στάδιο αυτό», και σημειώνεται ότι έχει εγκριθεί, με ισχύ από την έναρξη της τρέχουσας σχολικής περιόδου 2026-2027, το αίτημα αναβάθμισης 2.165 Σχολικών Βοηθών/ Συνοδών Παιδίων με Ειδικές Ανάγκες από την Κλ.Ε3 στην Κλ.Ε5 των κλιμάκων μισθοδοσίας του ΩΚΠ που υιοθετούνται και για το προσωπικό των Σχολικών Εφορειών. Ακόμη σημειώνεται ότι οι μισθοί του ωρομίσθιου προσωπικού έχουν αυξηθεί κατά περίπου 25% τα τελευταία χρόνια, μέσα από αναβαθμίσεις κλιμάκων και αυξήσεις στους αρχικούς μισθούς και του συστήματος των αυξήσεων της δημόσιας υπηρεσίας. Σύμφωνα με το Υπουργείο, ο διάμεσος μισθός στο ΩΚΠ είναι σήμερα €2.113, πιο ψηλός από τον διάμεσο μισθό στην Κύπρο (€1.968) και μόλις 68 από τους περίπου 6.500 υπηρετούντες ωρομίσθιους αμειβονται με τον κατώτατο μισθό. «Όπως προκύπτει από τα πιο πάνω, ο ισχυρισμός ότι η Κυβέρνηση δεν έχει ανταποκριθεί στις χαμηλότερες μισθολογικές βαθμίδες δεν ευσταθεί», καταλήγει η ανακοίνωση.

ΤΕΥΧΟΣ 219 | ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2026

γαστρονόμος

Η ΜΑΓΕΙΡΙΚΗ ΧΩΡΙΣ ΜΥΣΤΙΚΑ

πρώτη
φορά
στην κουζίνα

ένας οδηγός μαγειρικής για φοιτητές, αρχάριους, πολυάσχολους

ΤΗΝ
ΚΥΡΙΑΚΗ
20/9 ΜΕ
ΤΗΝ

Η Ελλάδα πιο κατάλληλη από ποτέ για παραγωγή μάνγκο

Η κλιματική αλλαγή αναδιαμορφώνει τις συνθήκες αγροτικών καλλιεργειών

Στις περιοχές της νότιας Ευρώπης που μπορούν να αποκτήσουν μεγαλύτερο ρόλο στην παραγωγή τροπικών και υποτροπικών φρούτων τα επόμενα χρόνια τοποθετεί την Ελλάδα νέα ανάλυση της RaboResearch. Οι προβολές της έρευνας έως το 2050 δείχνουν βελτίωση της κλιματικής καταλληλότητας σε τμήματα της χώρας, παράλληλα με τη νότια Ιταλία και την ανατολική Μεσόγειο. Η Ισπανία και η Πορτογαλία παραμένουν οι πιο ανεπτυγμένες ευρωπαϊκές αγορές στον συγκεκριμένο τομέα.

Η μεταβολή αφορά κυρίως καλλιέργειες όπως το αβοκάντο και το μάνγκο, για τις οποίες οι υψηλότερες θερμοκρασίες και η μείωση των παγετών διευρύνουν τις περιοχές όπου μπορούν να αναπτυχθούν.

Η Ελλάδα εμφανίζει ήδη αύξηση των εκτάσεων που χρησιμοποιούνται για υποτροπικά και τροπικά φρούτα. Στα στοιχεία που παραθέτει η Rabobank, η συνολική καλλιεργούμενη έκταση αυξήθηκε από περίπου 15.000 εκτάρια το 2017 σε πάνω από 20.000 εκτάρια το 2025.

Τα στοιχεία αφορούν συνολικά την κατηγορία και όχι αποκλειστικά το αβοκάντο ή το μάνγκο.

**Ερευνα έως το 2050
δείχνει βελτίωση
της κλιματικής καταλλη-
λότητας σε Πελοπόννη-
σο και Κρήτη
για την παραγωγή
τροπικών φρούτων.**

Η RaboResearch εξετάζει την εξέλιξη των συνθηκών παραγωγής στη νότια Ευρώπη με βάση τις θερμοκρασίες κατά την καλλιεργητική περίοδο, το ακραίο ψύχος, τη συχνότητα των παγετών και το θερμικό στρες. Οι προβολές δείχνουν ότι έως τα μέσα του αιώνα οι κατάλληλες ζώνες για τροπικές καλλιέργειες μπορούν να επεκταθούν σε μεγαλύτερο μέρος της Μεσογείου.

Στην Ελλάδα, οι χάρτες της μελέτης δείχνουν ενίσχυση της καταλληλότητας σε περιοχές που ήδη βρίσκονται κοντά στις σημερινές ζώνες παραγωγής όπως η Πελοπόννησος και η Δυτική Κρήτη. Η Rabobank επισημαίνει, ωστόσο, ότι οι χάρτες αφορούν αποκλειστικά

Η Ελλάδα εμφανίζει ήδη αύξηση των εκτάσεων που χρησιμοποιούνται για υποτροπικά και τροπικά φρούτα. Η συνολική καλλιεργούμενη έκταση αυξήθηκε από περίπου 15.000 εκτάρια το 2017 σε πάνω από 20.000 εκτάρια το 2025.

τις κλιματικές συνθήκες. Δεν λαμβάνουν υπόψη τη διαθεσιμότητα νερού, την ποιότητα του εδάφους, το κόστος παραγωγής ή τις αναγκαίες υποδομές. Οι προβολές βασίζονται σε ιστορικά δεδομένα της περιόδου 1995-2025 και σε κλιματικά μοντέλα για την περίοδο 2026-2055.

Η άνοδος της θερμοκρασίας δεν αρκεί από μόνη της για να στηρίξει νέες καλλιέργειες. Η διαθεσιμότητα νερού θεωρείται από τη Rabobank ένας από τους βασικότερους παράγοντες για την περαιτέρω ανάπτυξη τροπικών φρούτων στην Ευρώπη. Σε αρκετές περιοχές της Μεσογεί-

ου, η κλιματική αλλαγή μπορεί να μειώνει τον κίνδυνο παγετού, αλλά ταυτόχρονα να εντείνει τις πιέσεις στους υδάτινους πόρους.

Στις προϋποθέσεις που καταγράφει η έκθεση περιλαμβάνονται επίσης τα αρδευτικά δίκτυα, η δυνατότητα αποθήκευσης νερού, η τεχνολογία, η διαθεσιμότητα εργατικού δυναμικού και οι επενδύσεις σε διαλογή, συσκευασία και μεταφορά. Το ενδιαφέρον για τις συγκεκριμένες καλλιέργειες συνδέεται και με τη δυναμική της ευρωπαϊκής αγοράς. Περίπου το 90% των τροπικών φρούτων που κατα-

ναλώνονται στην Ευρωπαϊκή Ένωση προέρχεται σήμερα από τρίτες χώρες, σύμφωνα με τη μελέτη.

Οι εισαγωγές αβοκάντο στην Ε.Ε. έχουν σχεδόν πενταπλασιαστεί από το 2010, ενώ τα τροπικά φρούτα εμφανίζουν υψηλότερη μέση αξία εισαγωγής σε σχέση με το σύνολο των νωπών φρούτων.

Την τελευταία τριετία, η μέση αξία εισαγωγής των νωπών φρούτων στην Ε.Ε. διαμορφώθηκε περίπου σε 1,26 ευρώ το κιλό. Στα τροπικά φρούτα, εξαιρουμένων της μπανάνας και του ανανά, έφθασε τα 2,54 ευρώ το κιλό. Στην κατηγο-

ρία των προϊόντων που μπορούν να προσελεύσουν μεγαλύτερο ενδιαφέρον Ευρωπαίων παραγωγών η Rabobank εντάσσει, πέραν του αβοκάντο και του μάνγκο, το passion fruit και την πιτάγια.

Η ευρωπαϊκή παραγωγή, σύμφωνα με τη μελέτη, δεν αναμένεται να υποκαταστήσει τις εισαγωγές από τις μεγάλες παραγωγικές χώρες. Μπορεί, ωστόσο, να διεκδικήσει μεγαλύτερο μερίδιο σε τμήματα της αγοράς όπου η φρεσκάδα, η ποιότητα και η μικρότερη απόσταση από τον τελικό καταναλωτή έχουν μεγαλύτερη βαρύτητα.

Ανησυχία στην ΕΚΤ για τις τιμές ενέργειας και τις πληθωριστικές πιέσεις

Σήματα περαιτέρω νομισματικής σύσφιγξης στέλλουν οι αξιωματούχοι της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, λίγες ημέρες μετά την απόφαση για τη δεύτερη αύξηση επιτοκίων από τον περασμένο Ιούνιο κατά 25 μονάδες βάσης που οδήγησε το επιτόκιο αναφοράς στο 2,5%, καθώς η νέα άνοδος του πετρελαίου αναμένεται να πυροδοτήσει νέες πληθωριστικές πιέσεις. Πρώτος, ο διοικητής της κεντρικής τράπεζας της Σλοβακίας, Πέτερ Καζιμίρ, ανέφερε ότι η ΕΚΤ δεν θα διστάσει να αυξήσει περαιτέρω τα επιτόκια, αλλά ότι θα χρειαστεί χρόνος για τις επόμενες αποφάσεις. «Θα λαμβάνουμε κάθε απόφαση όταν είναι απαραίτητο και δεν θα διστάσουμε όταν τα στοιχεία απαιτούν δράση», δήλωσε ο Καζιμίρ τη Δευτέρα σε άρθρο γνώμης που δημοσιεύθηκε στον ιστότοπο της κεντρικής τράπεζας της Σλοβακίας, της οποίας είναι επικεφαλής.

Επισημάνει ωστόσο ότι οι αρμόδιοι θα πρέπει πρώτα να αξιολογήσουν εάν οι έμμεσες επιπτώσεις από την αύξηση του κόστους της ενέργειας που προκλήθηκε από τον πόλεμο εξελίσσονται όπως αναμενόταν και «εάν η ζήτηση και οι συνθήκες στην αγορά εργασίας έχουν γίνει αρκετά ισχυρές ώστε να προκαλέσουν δευτερογενείς

**Ενισχύονται μεταξύ
αξιωματούχων η επι-
χειρήματα υπέρ της πε-
ραιτέρω σύσφιγξης της
νομισματικής πολιτικής.**

επιπτώσεις».

Παρότι η κεντρική τράπεζα της Ευρωζώνης επανέλαβε την περασμένη εβδομάδα ότι δεν δεσμεύεται εκ των προτέρων για μελλοντικές κινήσεις, οι αναθεωρημένες προς τα πάνω προβλέψεις για τον πληθωρισμό και οι ενδείξεις ανθεκτικής ανάπτυξης στην περιοχή οδήγησαν τις αγορές να προεξοφλήσουν νέες επιτοκιακές αυξήσεις. Μάλιστα, οι επενδυτές στοιχηματίζουν πλέον σε τρεις ακόμη αυξήσεις των επιτοκίων έως τον Οκτώβριο του 2027.

Ο Καζιμίρ δήλωσε ότι οι αγορές κατανοούν «πολύ καλά» τον τρόπο με τον οποίο η ΕΚΤ ανταποκρίνεται στις νέες πληροφορίες, δημιουργώντας «πολύτιμο περιθώριο για προσεκτική παρατήρηση και κρίση».

Εξάλλου, υποστήριξε ότι οι κίνδυνοι για τον πληθωρισμό είναι «σαφώς ανοδικοί» και, παρότι η ανώτερη από το αναμενόμενο

Η Ιζαμπέλ Σνάμπελ, μέλος της εκτελεστικής επιτροπής της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, δήλωσε ότι οι δυνατότητες διύλισης έχουν μειωθεί δραματικά και δεν μπορούν να αποκατασταθούν γρήγορα.

ανάπτυξη συμβάλλει σε αυτό, η κύρια πηγή κινδύνων για τις τιμές εξακολουθεί να είναι η ενέργεια. Πρόσθεσε ότι εστιάζει όλο και περισσότερο στο φυσικό αέριο και στην ηλεκτρική ενέργεια. «Όσο

περισσότερο παραμένουν αυξημένα τα ενεργειακά κόστη, τόσο μεγαλύτερος είναι ο κίνδυνος να ενσωματωθούν στις μακροπρόθεσμες προσδοκίες, στους μισθούς και στις τιμές», ανέφερε.

Μιλώντας στο Βίλνιους, ο Λιθουανός κεντρικός τραπεζίτης Γκεντρίμινας Σίμκουσ δήλωσε ότι ο Δεκέμβριος είναι πιθανότατα η φυσική χρονική στιγμή για μια επανεκτίμηση της κατάστασης,

αλλά επισήμανε ότι οι τιμές της ενέργειας πρέπει να εξεταστούν προσεκτικά πριν από τη συνεδρίαση του επόμενου μήνα. «Ήδη από τον Οκτώβριο, θα είμαστε σε θέση να αξιολογήσουμε τις προοπτικές για τον πληθωρισμό, είτε επιδεινώνεται είτε βελτιώνεται η κατάσταση», δήλωσε στους δημοσιογράφους. «Θα λάβουμε τις αποφάσεις μας με βάση τα δεδομένα που θα συλλέξουμε».

Αλλά και ο Μαρτέν Κάζακς της Λετονίας, εν τω μεταξύ, δήλωσε ότι ενισχύονται τα επιχειρήματα υπέρ της περαιτέρω σύσφιγξης της νομισματικής πολιτικής. «Τα επιτόκια ίσως χρειαστεί να εισέλθουν σε περιοχή περιοριστικής πολιτικής», δήλωσε στο Reuters, τονίζοντας παράλληλα ότι η ΕΚΤ μπορεί να προχωρήσει «σταδιακά» και «χωρίς βιασύνη».

Παράλληλα, σε συνέντευξη του στο Econostream, ο διοικητής της Τράπεζας της Ελλάδος, Γιάννης Στουρνάρας, εμφανίστηκε πιο μετριοπαθής, δηλώνοντας ότι η ΕΚΤ ενεργεί τώρα για να αποφυγή σημαντική αυστηροποίηση στο μέλλον.

Η Ιζαμπέλ Σνάμπελ, μέλος της εκτελεστικής επιτροπής της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, δήλωσε ότι οι πρόσφατες εξελίξεις στις τιμές της ενέργειας εί-

ναι «αρκετά ανησυχητικές». «Δεν αφορά μόνο το πετρέλαιο, αλλά και το ντιζέλ», επισήμανε η Γερμανίδα αξιωματούχος τη Δευτέρα στο Βερολίνο. «Οι δυνατότητες διύλισης έχουν μειωθεί δραματικά και δεν μπορούν να αποκατασταθούν γρήγορα».

Μιλώντας σε συνέδριο μαζί με τη Γερμανίδα υπουργό Οικονομίας Κατερίνα Ράικε, η Σνάμπελ αναφέρθηκε επίσης στις τιμές του φυσικού αερίου ως λόγο ανησυχίας. «Υπάρχει το πρόβλημα των χαμηλών αποθεμάτων στην Ευρώπη και του ανταγωνισμού με την Ασία για τις προμηθείες υδρογονοποιημένου φυσικού αερίου (LNG)», τόνισε. Η Σνάμπελ χαρακτήρισε την αύξηση επιτοκίων της περασμένης εβδομάδας ως «ένα είδος λογικής αντίδρασης στην αναμενόμενη απόκλιση του πληθωρισμού από τον στόχο μας μεσοπρόθεσμα, ελλείψει κατάλληλων μέτρων νομισματικής πολιτικής».

«Πρέπει να δούμε αν αυτό αρκεί», είπε, επισημαίνοντας την προσέγγιση της ΕΚΤ να εξετάζει κάθε συνεδρίαση ξεχωριστά και την έμφαση που δίνει στον δομικό πληθωρισμό, καθώς και στα αγαθά και τις υπηρεσίες εκτός του ενεργειακού τομέα. «Οι επόμενες αποφάσεις θα ληφθούν με βάση τα δεδομένα που θα προκύψουν».

Σε κρίσιμη καμπή η οικονομία της Κίνας

Η κινεζική οικονομία εισέρχεται σε μια κρίσιμη περίοδο η οποία ενδέχεται να καθορίσει το υπόλοιπο του έτους, καθώς οι καταναλωτές παραμένουν αβέβαιοι παρά τα σημάδια σταθεροποίησης του ρυθμού ανάπτυξης.

Σύμφωνα με το Bloomberg, οι αναλυτές εκτιμούν πως τα στοιχεία που θα δημοσιευθούν την Τρίτη θα παρουσιάζουν άνοδο της βιομηχανικής παραγωγής, καθώς οι καιρικές συνθήκες που επικρατούν στην ασιατική χώρα βελτιώνονται και ξεκινάει ένας νέος κύκλος χρηματοδότησης έργων. Παρόλο που η οικονομική ανάπτυξη έχει πρόσφατα αποκλίνει περισσότερο από τον ετήσιο στόχο του Πεκίνου για 4,5% έως 5%, οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής φαίνεται να μη βιάζονται να προβούν σε πρόσθετα μέτρα τόνωσης της, υποσχόμενοι

αντ' αυτού να αξιοποιήσουν επαρκώς τα ήδη υπάρχοντα μέτρα στήριξης της οικονομίας.

Επισημαίνεται πως τον Ιούλιο η βιομηχανική παραγωγή σημείωσε αύξηση κατά 4,8% έναντι της ίδιας περιόδου του 2025. Πλέον, οι οικονομολόγοι του Bloomberg περιμένουν άνοδο κατά περίπου 4,8%. Την ίδια στιγμή, ο επίσημος δείκτης προμηθειών (PMI) για τη μεταποίηση στην Κίνα κατέγραψε άνοδο μετά την πτώση του Ιουλίου, ενώ οι τιμές παραγωγού ενισχύθηκαν για πρώτη φορά σε διάστημα τριών μηνών.

Συγχρόνως, η δραστηριότητα των εργοστασίων συνέχισε να επιωφελείνεται από την έντονη ζήτηση του εξωτερικού για προϊόντα συνδεδεμένα με την τεχνική νοημοσύνη, όπως τα τσιπ και οι ηλεκτρονικοί υπολογιστές. Αντι-

θέτως, οι κλάδοι εκτός τεχνολογίας παραμένουν παγιδευμένοι στην ύφεση. Το Πεκίνο φαίνεται πλέον να αντιμετωπίζει την πολυετή κρίση των ακινήτων ως τη «νέα κανονικότητα», στρέφοντας την προσοχή του στον περιορισμό των συστημικών κινδύνων αντί για μέτρα ανάκαμψης της αγοράς.

Στο μέτωπο των υποδομών, οι κρατικές τράπεζες ξεκίνησαν την εκταμίευση κεφαλαίων από πρόγραμμα που μπορεί να απελευθερώσει 800 δισ. γουάν (119 δισ. δολάρια) για έργα το 2026. Σύμφωνα με τον οικονομολόγο της Goldman Sachs, Lisheng Wang, εγχώριοι επενδυτές προσδοκούν πρόσθετα μέτρα στήριξης εντός του έτους, καθώς η ετήσια αύξηση του ΑΕΠ αναμένεται να παραμείνει κάτω από το 4,5% στο τρίτο τρίμηνο.

Βέβαια, έντονο ενδιαφέρον πα-

ρουσιάζει η εγχώρια κατανάλωση προϊόντων και υπηρεσιών. Οι αγορές αγαθών από τα νοικοκυριά κινούνται πολύ χαμηλότερα από τον μέσο ρυθμό 3,6% της διετίας 2024-2025, παρά τη θετική επίδραση της τουριστικής περιόδου.

Παράλληλα, η αγορά αυτοκινήτου αποτελεί πλέον τη μεγαλύτερη επιμέρους κατηγορία στις λιανικές πωλήσεις. Ωστόσο, οι πωλήσεις επιβατικών οχημάτων κατέγραψαν ετήσια «βουτιά» 24% τον Αύγουστο, σύμφωνα με την China Passenger Car Association.

Στο πλαίσιο αυτό, οικονομολόγοι του Australia & New Zealand Banking Group αναφέρουν χαρακτηριστικά πως «ο Σεπτέμβριος θα μπορούσε να αποτελέσει ένα σημαντικό χρονικό παράθυρο πολιτικής για την αναζωογόνηση της επιχειρηματικής εμπιστοσύνης».

Οι πωλήσεις επιβατικών οχημάτων στην Κίνα κατέγραψαν ετήσια «βουτιά» 24% τον Αύγουστο, σύμφωνα με την China Passenger Car Association.

Πολυμέτωπος ο πόλεμος για την ΑΙ

Πληθαίνουν οι φωνές που ζητούν επιβράδυνση εν μέσω εταιρικών και διακρατικών ανταγωνισμών

Του ΓΙΩΡΓΟΥ ΣΚΑΦΙΔΑ

«Ετρεξαν να αναπτύξουν την ΑΙ και τώρα λένε ότι προχωράει υπερβολικά γρήγορα», γράφει η Washington Post για τους διευθύνοντες συμβούλους εταιρειών όπως η Anthropic, η OpenAI και η Google, που πλέον «τάσσονται υπέρ της επιβράδυνσης της ανάπτυξης της τεχνητής νοημοσύνης», χωρίς όμως να έχουν ακόμη οι ίδιοι και οι επιχειρήσεις τους αρχίσει να την επιβραδύνουν.

«Η OpenAI και η Anthropic – σε έντονο ανταγωνισμό μεταξύ τους αλλά και με την Κίνα– τρέχουν προς την είσοδό τους στο χρηματιστήριο, ενώ όμως παραδέχονται ότι θα μπορούσαν να αντιμετωπίσουν ζητήματα ασφαλείας», εξηγεί η Wall Street Journal, εστιάζοντας αφενός στις –οικονομικά πολλά υποσχόμενες– αρχικές δημόσιες προσφορές (IPOs) των εν λόγω εταιρειών που αναμένονται (αλλά, πλέον, μπορεί να καθυστερήσουν) και αφετέρου στις σχετικές με την ασφάλεια ανησυχίες που είναι ήδη εδώ και εντείνονται. «Η σύγκρουση ανάμεσα στο κέρδος και την ασφάλεια προκάλεσε τεράστια κρίση για την ΑΙ», γράφει η WSJ, προσεγγίζοντας την τρέχουσα περίοδο ως κομβική.

«Διευθυντικά στελέχη των ισχυρότερων (σ.σ. αμερικανικών) εταιρειών ζητούν τώρα τη σύναψη μιας συμφωνίας που θα επιβραδύνει τον ξεφρενο μεταξύ τους ανταγωνισμό και συζητούν κατ' ιδίαν τη δημιουργία ενός νέου φορέα ασφαλείας, εκφοράζοντας φόβους ότι η ΑΙ ενδέχεται να ξεφύγει από κάθε έλεγχο», σημειώνει η Washington Post.

Ανάπτυξη

Μόλις το περασμένο Σάββατο ο Ντάριο Αμοντέι, διευθύνων σύμβουλος της Anthropic, δημοσίευσε ένα κείμενο περίπου 3.800 λέξεων μέσω του οποίου καλεί τους ιδρυντες των κολοσσών της ΑΙ να πε-

Ντάριο Αμοντέι
CEO της Anthropic

Κάλεσε τους ιδρυντες των κολοσσών της ΑΙ να περιορίσουν τον ρυθμό ανάπτυξης της τεχνητής νοημοσύνης, ώστε να μπορέσουν τα μέτρα ασφαλείας να προλάβουν τις εξελίξεις.

ριορίσουν τον ρυθμό ανάπτυξης της τεχνητής νοημοσύνης, ώστε να μπορέσουν τα μέτρα ασφαλείας –που αναπτύσσονται παράλληλα– να συμβαδίσουν με τις εξελίξεις προτού αυτές καταστούν ανεξέλεγκτες. Ο Σαμ Αλτμαν, διευθύνων σύμβουλος της OpenAI, ο Ντέιμις Χασάμις, πρώην διευθύνων σύμβουλος και νυν πρόεδρος της DeepMind, θυγατρικής της Google, αλλά και ο Έλον Μασκ έσπευσαν μέσα σε λίγες ώρες να πάρουν θέση στο πλευρό του Αμοντέι.

Όπως αναφέρει ωστόσο η Washington Post, «ακόμη και πριν από τη δημόσια επίδειξη ενόπλητας η Anthropic, η OpenAI και η Google συζητούσαν την πιθανή

ίδρυση ενός νέου φορέα που θα καθορίσει πρότυπα ασφαλείας για τον ταχέως εξελισσόμενο τομέα της ΑΙ».

Ο Σάτια Ναντέλα, διευθύνων σύμβουλος της Microsoft, μίληκε κι αυτός στο κάδρο την Κυριακή, υπογραμμίζοντας ότι η εταιρεία του πρόκειται να υποστηρίξει προτάσεις για τη διενέργεια ελέγχων από ανεξάρτητους φορείς.

Υπάρχει ωστόσο και η αντίθετη άποψη, η οποία μάλιστα εκφράζεται σε πολιτικά κορυφαίο επίπεδο στις ΗΠΑ. «Σταματήστε να προσποιείστε ότι το κίνητρο γι' αυτή την επιβράδυνση (σ.σ. του ρυθμού ανάπτυξης της ΑΙ) είναι αλτρουιστικό», ανέφερε σε ανάρτησή του

Έλον Μασκ
CEO SpaceX, Tesla

«Ο Ντάριο (σ.σ. Αμοντέι της Anthropic) έχει δίκιο. Πρέπει να είμαστε εξαιρετικά προσεκτικοί με την τεχνητή νοημοσύνη. Μπορεί να είναι πιο επικίνδυνη από τα πυρηνικά όπλα».

ο Ντέιβιντ Σακς, σύμβουλος του προέδρου Τραμπ. Σύμφωνα με τον Σακς, εάν οι επικεφαλές των αμερικανικών κολοσσών της ΑΙ το ήθελαν πραγματικά, θα αυτοπεριορίζονταν χωρίς να έχουν ανάγκη από εξωτερικούς ελεγκτικούς μηχανισμούς. Σύμφωνα με όσα καταγγέλλουν παράγοντες της αγοράς, οι κυρίαρχοι της ΑΙ, που τώρα προκρίνουν τον «περιορισμό» της, δρουν με στόχο αφενός να περιορίσουν τον ανταγωνισμό (που θα μπορούσε να προέλθει από αναδυόμενες μικρότερες εταιρείες) και αφετέρου να δημιουργήσουν μια νέα αγορά υπηρεσιών. «Αυτά τα ολιγοπώλια θέλουν τώρα να παρακάμψουν τους κανόνες αντα-

Ντόναλντ Τραμπ
Πρόεδρος των ΗΠΑ

«Είναι σε εξέλιξη μια αρρωστημένη συνωμοσία εναντίον της ΑΙ και η μόνη που χαιρείται είναι η Κίνα. Το μόνο που χρειάζεται ως πλάισιο ασφαλείας είναι ένας ισχυρός και έξυπνος πρόεδρος και οι ΗΠΑ τον έχουν».

γωνισμού και να τους επιτραπεί να υπαγορεύσουν τους όρους για όλους εμάς τους άλλους. Είναι λύκος με προβιά αρνιού, ένα καρτέλ με άλλο όνομα», αναφέρει ο Εϊνταν Γκόμεζ, διευθύνων σύμβουλος της νεοφυούς καναδικής επιχείρησης Cohere. Την ίδια ώρα, απαντώντας στον Ντάριο Αμοντέι που πρότεινε τα ΑΙ μοντέλα να αρχίσουν να ελέγχονται από ανεξάρτητους οργανισμούς, κάποιος υποστηρίξαν ότι η Anthropic έχει ήδη αναπτύξει πολύ στενούς δεσμούς με ΜΚΟ που θα μπορούσαν να αναλάβουν αυτή τη δουλειά, όπως είναι η METR και η Redwood Research. Όταν όμως ο ελεγχόμενος ελέγχει τον ελεγκτή του, τότε ο έλεγχος

καθίσταται προσχηματικός, προειδοποιούν. Παράλληλα, σε συνέδριο που πραγματοποιήθηκε στο Σαν Φρανσίσκο την περασμένη εβδομάδα, ο Τζένσεν Χουάνγκ, διευθύνων σύμβουλος της Nvidia, υποστήριξε ότι κολοσσοί της ΑΙ δίνουν εσχάτως έμφαση σε ζητήματα ασφαλείας επειδή σχεδιάζουν να λανσάρουν νέα προϊόντα κυβερνοασφάλειας. «Ο καλύτερος τρόπος για να δημιουργήσεις ζήτηση είναι να δημιουργήσεις ένα πρόβλημα;», είπε.

Διεθνής κούρσα

Πέρα από τους ενδοεθνικούς ανταγωνισμούς που βγαίνουν πα στο προσκήνιο, υπάρχει ωστόσο και ο σινοαμερικανικός ανταγωνισμός που επίσης επηρεάζει τη διεθνή κούρσα της ΑΙ. «Προηγουμένως της Κίνας στην ΑΙ και θέλω να διατηρήσω αυτό το προβάδισμα, διότι όποιος κερδίσει στον τομέα της τεχνητής νοημοσύνης θα επικρατήσει συνολικά», ανέφερε ο Ντόναλντ Τραμπ το περασμένο Σαββατοκύριακο από την Ιρλανδία. «Δεν πρόκειται να βιαστούμε να ψηφίσουμε νομοθεσία που μπορεί να βλάψει τη χώρα μας και να δώσει πλεονέκτημα στην Κίνα. Οφείλουμε να χειριστούμε το ζήτημα με προσοχή», δήλωσε σε ανάλογο πνεύμα ο επικεφαλής της ρεπουμπλικανικής πλειοψηφίας στην αμερικανική Βουλή, Μάικ Τζόνσον.

«Οι εκκλήσεις από Αμερικανούς διευθύνοντες του κλάδου της τεχνολογίας για επιβράδυνση της ανάπτυξης της ΑΙ αποτελούν μια σημαντική οικονομική και πολιτική εξέλιξη, αλλά ο τελικός στόχος παραμένει ασαφής. Η Κίνα δεν προτίθεται να επιβραδύνει την πορεία των δικών της εταιρειών», σχολιάζει στο κύριο άρθρο της η WSJ, υπογραμμίζοντας το πως αυτή η κούρσα για την τεχνολογική υπεροχή μπορεί να καταστεί αναπόφευκτη προτού καταστεί ανεξλέγκτη.

ΟΜΙΛΟΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ

3 υπηρεσίες, μία ισχυρή επιχειρηματική παρουσία στο Παραλίμνι

Ο ΟΜΙΛΟΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ενισχύει στρατηγικά την παρουσία του στο Παραλίμνι, δημιουργώντας ένα σύγχρονο σημείο αναφοράς όπου Travel, Employment και Insurance συναντώνται για να προσφέρουν ολοκληρωμένες λύσεις σε ιδιώτες και επιχειρήσεις. Σε μια περιοχή όπου ο τουρισμός, η φιλοξενία, η εστίαση και η επιχειρηματικότητα αποτελούν βασικούς πυλώνες ανάπτυξης, οι ανάγκες των επιχειρήσεων δεν είναι ποτέ μονοδιάστατες.

Χρειάζονται ανθρώπους. Χρειάζονται σωστή ασφαλιστική κάλυψη. Χρειάζονται άμεσες και αξιόπιστες ταξιδιωτικές λύσεις. Και, πάνω απ' όλα, χρειάζονται συνεργάτες που κατανοούν την αγορά στην οποία δραστηριοποιούνται.

Αυτή ακριβώς είναι η φιλοσοφία πίσω από τη δυναμική παρουσία του Ομίλου Ορθοδόξου στο Παραλίμνι. Με τη μεταφορά και πλήρη αναβάθμιση των ιδιόκτητων γραφείων του στην οδό Αγίου Όρους 42, τα οποία εγκαινιάστηκαν τον Οκτώβριο του 2025, ο Όμιλος δημιούργησε έναν σύγχρονο και πλήρως οργανωμένο χώρο εξυπηρέτησης, φέρνοντας ακόμη πιο κοντά στην ελεύθερη Αιμάκωστο τρεις σημαντικούς πυλώνες υπηρεσιών:

- Orthodoxou Travel.**
 - Orthodoxou Employment.**
 - Orthodoxou Insurance.**
- Τρεις διαφορετικοί τομείς εξειδίκευσης. Ένα κοινό σημείο επαφής. Ένας ισχυρός συνεργάτης.

Η τοπική παρουσία ως πραγματικό επιχειρηματικό πλεονέκτημα

Για τον Όμιλο Ορθοδόξου, το Παραλίμνι δεν αποτελεί απλώς ακόμη μία τοποθεσία στον επιχειρηματικό χάρτη.

Αποτελεί μία αγορά με ιδιαίτερη δυναμική, υψηλές απαιτήσεις και έντονη εποχικότητα – μια

περιοχή όπου οι επιχειρήσεις χρειάζονται γρήγορες αποφάσεις, ευελιξία και συνεργάτες που μπορούν να ανταποκριθούν άμεσα στις πραγματικές τους ανάγκες.

Η καθημερινή επαφή με ξενοδοχειακές μονάδες, επιχειρήσεις εστίασης και εταιρείες του ευρύτερου τουριστικού και επιχειρηματικού τομέα έχει επιτρέψει στον Όμιλο να αναπτύξει ουσιαστική γνώση της τοπικής αγοράς.

Και αυτή η γνώση μετατρέπεται σε κάτι πολύ πιο σημαντικό από μια απλή υπηρεσία: μετατρέπεται σε λύσεις προσαρμοσμένες στην πραγματικότητα κάθε επιχείρησης.

Employment: Όταν η σωστή στελέχωση γίνεται στρατηγικό πλεονέκτημα

Σε μία εποχή όπου η εξεύρεση κατάλληλου ανθρώπινου δυναμικού αποτελεί μία από τις μεγαλύτερες προκλήσεις για τις επιχειρήσεις, η Orthodoxou Employment βρίσκεται δίπλα σε εργοδότες που αναζητούν οργανωμένες λύσεις στελέχωσης και εργοδότησης προσωπικού από τρίτες χώρες.

Για ξενοδοχεία, εστιατόρια και επιχειρήσεις φιλοξενίας, όπου οι ανάγκες μπορούν να μεταβληθούν σημαντικά μέσα σε πολύ σύντομο χρονικό διάστημα, η πρόσβαση σε έναν έμπειρο και οργανωμένο συνεργάτη αποκτά ιδιαίτερη σημασία. Γιατί σήμερα το ανθρώπινο δυναμικό δεν είναι απλώς μία λειτουργική ανάγκη. Είναι παράγοντας ανάπτυξης, ποιότητας και επιχειρηματικής συνέχειας.

Travel: Περισσότερα από ένα ταξίδι

Μέσω της Orthodoxou Travel, ιδιώτες και επιχειρήσεις έχουν πρόσβαση σε ολοκληρωμένες

ταξιδιωτικές υπηρεσίες για ιδιωτικά και επαγγελματικά ταξίδια.

Η προσωπική εξυπηρέτηση, η εμπειρία και η δυνατότητα άμεσης επικοινωνίας με μια ομάδα που βρίσκεται στην ίδια την περιοχή προσθέτουν ένα στοιχείο που γίνεται ολοένα σημαντικότερο στη σύγχρονη αγορά: τη σιγουριά ότι υπάρχει κάποιος δίπλα σου όταν τον χρειάζεσαι.

Insurance: Προστασία που ξεκινά από τη σωστή κατανόηση

Η Orthodoxou Insurance συμπληρώνει το μοντέλο ολοκληρωμένης εξυπηρέτησης του Ομίλου,

προσφέροντας ασφαλιστικές λύσεις για ιδιώτες και επιχειρήσεις, ανάλογα με τις πραγματικές ανάγκες και τις ιδιαίτερες απαιτήσεις κάθε πελάτη. Γιατί η σωστή ασφάλιση δεν είναι απλώς ένα συμβόλαιο. Είναι η δυνατότητα να προχωράς με μεγαλύτερη ασφάλεια, γνωρίζοντας ότι όσα έχεις δημιουργήσει προστατεύονται σωστά.

Ένας συνεργάτης. Πολλαπλές ανάγκες. Μία σχέση εμπιστοσύνης.

Η πραγματική αξία της παρουσίας του Ομίλου Ορθοδόξου στο Παραλίμνι βρίσκεται στη δυνατότητα του πελάτη να βρίσκει, σε ένα σημείο, δι-

αφορετικές αλλά συμπληρωματικές υπηρεσίες.

Travel. Employment. Insurance.

Χωρίς περιττή πολυπλοκότητα.

Χωρίς να χρειάζεται να αναζητάς διαφορετικούς συνεργάτες για κάθε ανάγκη.

Αλλά με μία ενιαία φιλοσοφία εξυπηρέτησης που βασίζεται στην αξιοπιστία, την προσωπική επαφή, την εμπειρία και τη μακροχρόνια συνεργασία.

Η ανάπτυξη της περιοχής είναι και δική μας υπόθεση

Η ελεύθερη Αιμάκωστος συνεχίζει να εξελίσσεται σε έναν από τους σημαντικότερους τουριστικούς και επιχειρηματικούς προορισμούς της Κύπρου.

Ο Όμιλος Ορθοδόξου επιλέγει να βρίσκεται μέσα σε αυτή την εξέλιξη.

Να επενδύει στην παρουσία του.

Να ενισχύει τις υπηρεσίες του.

Να δημιουργεί σχέσεις με τις επιχειρήσεις και τους ανθρώπους της περιοχής.

Και να συμβάλλει, με τον δικό του τρόπο, στη βιώσιμη ανάπτυξη της τοπικής οικονομίας.

Γιατί η πραγματική επιχειρηματική παρουσία δεν μετρείται μόνο σε γραφεία, υπηρεσίες ή αριθμούς. Μετρείται στην εμπιστοσύνη που χτίζεται καθημερινά. Και στο Παραλίμνι, ο Όμιλος Ορθοδόξου δεν βρίσκεται απλώς πιο κοντά. Βρίσκεται εκεί όπου χτυπά η καρδιά της τοπικής επιχειρηματικότητας.

ORTHODOXOU GROUP – ΠΑΡΑΛΙΜΝΙ
Αγίου Όρους 42, Γραφεία 1 & 2
5281 Παραλίμνι
Τηλ.: +357 23 742 225

Απόντες οι Ευρωπαίοι από το Top 10 της Bloomberg Billionaires Index

Ο ιδιοκτήτης της LVMH Μπερνάρ Αρνό έπεσε στην 11η θέση

Εκτός της λίστας με τις δέκα μεγαλύτερες περιουσίες του κόσμου βρέθηκε ο Γάλλος μεγιστάνας της πολυτέλειας Μπερνάρ Αρνό, με αποτέλεσμα το κλαμπ των πλουσιότερων ανθρώπων στον πλανήτη να απαρτίζεται πλέον αποκλειστικά από Αμερικανούς και κυρίως από δισεκατομμυριούχους της τεχνολογίας. Η προσωπική περιουσία του Αρνό υποχώρησε στα 143 δισ. δολάρια, σύμφωνα με το Bloomberg Billionaires Index, κάτι που σημαίνει ότι ο ιδρυτής της LVMH έπεσε στην 11η θέση, κάτω από τον Γουόρεν Μπάφετ, τον 96χρονο πρόεδρο της Berkshire Hathaway. Στην κορυφή της λίστας βρίσκεται ο Ελον Μασκ, με περιουσία 918,8 δισ. δολαρίων και μεγάλη διαφορά από όλους τους άλλους. Ακολουθούν οι δισεκατομμυριούχοι της τεχνολογίας Λάρι Πέιτζ (Google), Τζεφ Μπέζος (Amazon), Σέρτζι Μπριν (Google) και Μάικλ Ντελ (Dell). Όπως σημειώνει το Bloomberg, είναι η πρώτη φορά από το 2012, οπότε εγκαίνιασε τον δείκτη πλούτου του, που και οι δέκα κορυφαίες θέσεις καταλαμβάνονται από Αμερικανούς.

Ο 77χρονος Αρνό είδε την περιουσία του να μειώνεται κατά 65 δισ. δολάρια από τις αρχές του έτους, στη χειρότερη πτώση ανάμεσα στους 500

Η προσωπική περιουσία του Αρνό υποχώρησε στα 143 δισ. δολ. και πλέον βρίσκεται μία θέση κάτω από τον Γουόρεν Μπάφετ.

Στην κορυφή της λίστας βρίσκεται ο Ελον Μασκ, με περιουσία 918,8 δισ. δολαρίων και μεγάλη διαφορά από όλους τους άλλους. Ακολουθούν οι δισεκατομμυριούχοι της τεχνολογίας Λάρι Πέιτζ (Google), Τζεφ Μπέζος (Amazon), Σέρτζι Μπριν (Google) και Μάικλ Ντελ (Dell).

πλουσιότερους ανθρώπους του κόσμου. Ο πόλεμος στη Μέση Ανατολή έχει επιφέρει βαρύ πλήγμα στη LVMH Moët Hennessy Louis Vuitton, η οποία έχει στο χαρτοφυλάκιό της brands όπως Dior, Louis Vuitton, Tiffany και Dom Perignon. Όμως, πέρα από τη μείωση της ζήτησης σε κρίσιμα εμπορικά κέντρα της πολυτέλειας, όπως το Ντουμπάι, ο όμιλος συναντά δυσκολίες και στην Κίνα, όπου μια διαμάχη με τοπική εταιρεία τσαγιού για το trademark έχει επηρεάσει αρνητικά τις πωλήσεις.

Μάλιστα, η LVMH έχασε για λίγο τον τίτλο της μεγαλύτερης σε κεφαλαιοποίηση εταιρείας στη Γαλλία την Πέμπτη, όταν την ξεπέρασε πρόσκαιρα η L'Oréal. Αντιθέτως, ο αμερικανικός χρηματιστηριακός δείκτης S&P 500 σημειώνει άνοδο 11% από τις αρχές του έτους, με τις τεχνολογικές εταιρείες να βρίσκονται στο τιμόνι της

θετικής κίνησης, λόγω της ζήτησης που σχετίζεται με την άνοδο της τεχνητής νοημοσύνης.

Ο Αρνό βρισκόταν στο Top 10 των πλουσιότερων ανθρώπων του κόσμου από τον Μάρτιο του 2017, έχοντας μάλιστα καταφέρει να βρεθεί κατά διαστήματα ακόμη και στην πρώτη θέση, από τον Δεκέμβριο του 2022 και μετά.

Ήταν ο πρώτος εκτός Β. Αμερικής που ο μοναδικός μεγιστάνας από τον τομέα των καταναλωτικών ειδών, που κέρδισε τον τίτλο του πλουσιότερου ανθρώπου του κόσμου. Κανένας άλλος δεν μπόρεσε να τον ακολουθήσει έκτοτε.

Ωστόσο, η άνοδος του Αρνό στην κορυφή ήρθε σε πολύ διαφορετική εποχή για τη βιομηχανία της πολυτέλειας, όταν οι Κινέζοι καταναλωτές έδιναν ακόμη ώθηση στις πωλήσεις και εταιρείες όπως η LVMH

ωφελούνταν από τη συσσωρευμένη αγοραστική ζήτηση της πανδημίας. Η μετοχή της εταιρείας άγγιξε το ιστορικό υψηλό της τον Απρίλιο του 2023, αλλά έκτοτε έχει επηρεαστεί αρνητικά από την αδύναμη ζήτηση για τα προϊόντα της σε αγορές όπως η κινεζική, την αβεβαιότητα των διασμών στις Ηνωμένες Πολιτείες και τη μείωση της κατανάλωσης αλκοολά σε κάποιες αγορές.

Μέσα σε ένα τέτοιο περιβάλλον, ο Αρνό έχει να αντιμετωπίσει και το σοβαρό ζήτημα της διαδοχής του στον όμιλο, καθώς τα πέντε παιδιά που έχει αποκτήσει από δύο διαφορετικούς γάμους εργάζονται για την εταιρεία. Για πρώτη φορά, όλοι τους μίλησαν στη γενική συνέλευση των μετόχων τον Απρίλιο, όταν ο Αρνό απέφυγε να απαντήσει ποιος θα τον αντικαταστήσει στη θέση του διευθύνοντος συμβούλου.

Τρία σενάρια της ΕΚΤ για κόστος ενέργειας και πληθωρισμό

Στο δυσμενές παραπέμπουν τα επίπεδα τιμών πετρελαίου και αερίου

Της **ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΚΟΥΡΤΑΛΗ**

Σε νέο... stress test για τις επιπτώσεις σε πληθωρισμό και ανάπτυξη οδηγεί την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα η απότομη άνοδος των τιμών της ενέργειας τις τελευταίες ημέρες, με όλα να δείχνουν ότι το δυσμενές σενάριο έχει γίνει πλέον το βασικό, τη στιγμή που οι αξιωματούχοι της προετοιμάζονται για νέα αύξηση επιτοκίων, την τρίτη για το τρέχον έτος, ακόμη και τον Οκτώβριο.

Η Κριστίν Λαγκάρντ τόνισε την Πέμπτη, έπειτα από την ομόφωνη απόφαση του διοικητικού συμβουλίου της ΕΚΤ για την αύξηση των επιτοκίων κατά 25 μονάδες βάσης, φέρνοντας το επιτόκιο καταθέσεων στο 2,5%, ότι η ανθεκτικότητα που έχει δείξει η οικονομία παρά τη σύγκρουση στη Μέση Ανατολή αποτελεί έκπληξη, ωστόσο ο πληθωρισμός θα έχει μεγαλύτερη διάρκεια και θα είναι πιο επίμονος από ό,τι είχε εκτιμηθεί προηγουμένως. Σε αυτό το πλαίσιο, η ΕΚΤ προχώρησε σε αναθεώρηση των εκτιμήσεων της για τον πληθωρισμό και την ανάπτυξη, στρώνοντας, κατά τους αναλυτές, τον δρόμο για νέα αύξηση επιτοκίων προσεχώς.

Σύμφωνα με το βασικό σενάριο της ΕΚΤ, το οποίο υποθέτει τιμές πετρελαίου στα 88 δολ. και φυσικού αερίου στα 60 ευρώ/MWh στο δ' τρίμηνο, ο γενικός πληθωρισμός θα διαμορφωθεί σε 3% φέτος, σε 2,5% το 2027 και σε 2,1% το 2028. Ο ρυθμός ανάπτυξης τοποθε-

Σύμφωνα με το δυσμενές σενάριο της ΕΚΤ, η τιμή του πετρελαίου κινείται περίπου στα 100 δολ. το βαρέλι και οι τιμές του φυσικού αερίου στην Ευρώπη στα 77 ευρώ/MWh στο δ' τρίμηνο. Η ανάπτυξη φέτος θα διαμορφωθεί στο 0,9%, το 2027 στο 1,1% και το 2028 στο 1,4%.

Οι αγορές πλέον προεξοφλούν πλήρως τρεις περαιτέρω αυξήσεις, με το επιτόκιο να φτάνει στο 3,25% μέχρι το καλοκαίρι του 2027.

τείται στο 0,9% το 2026, στο 1,4% το 2027 και στο 1,5% το 2028.

Όπως ωστόσο επισημαίνει η ΕΚΤ, εναλλακτικές υποθέσεις σχετικά με το μέγεθος και την επιμονή του πολέμου στη Μέση Ανατολή και το σοκ των τιμών της ενέργειας, τον αντίκτυπό τους στο διεθνές περιβάλλον και την αβεβαιότητα επικοινωνίας με τα τρία σενάρια που έχει επεξεργαστεί, το πιο όμοιο, το δυσμενές και το σοβαρό σενάριο. Στα δύο τελευταία ο πληθωρισμός παρέμεινε πάνω από τον στόχο του 2% σε όλο τον χρονικό ορίζοντα.

• **Το δυσμενές σενάριο.** Βρίσκεται πιο κοντά στην κατάσταση που βιώνουμε σήμερα, υποθέτει ότι η τιμή του πετρελαίου κινείται περίπου στα 100 δολ. το βαρέλι και οι τιμές του φυσικού αερίου στην Ευρώπη στα 77 ευρώ/MWh στο

δ' τρίμηνο. Η ανάπτυξη φέτος θα διαμορφωθεί στο 0,9%, το 2027 στο 1,1% και το 2028 στο 1,4%. Ο πληθωρισμός θα κινηθεί στο 3,1% φέτος, το 2027 θα διαμορφωθεί στο 3,2% και το 2028 στο 2,3%.

• **Το σοβαρό σενάριο.** Οι τιμές του πετρελαίου φτάνουν στα 132 δολ. και του φυσικού αερίου στα 130 ευρώ/MWh στο δ' τρίμηνο. Έτσι η ανάπτυξη φέτος θα υποχωρήσει στο 0,8%, το 2027 στο 0,4% και το 2028 θα κινηθεί στο 1,4%. Ο πληθωρισμός θα διαμορφωθεί φέτος στο 3,3%, ενώ το 2027 θα φτάσει στο 5,4%, πριν υποχωρήσει στο 3,2% το 2028.

• **Το πιο όμοιο σενάριο.** Όπως έχουν τώρα τα πράγματα, είναι το λιγότερο πιθανό. Το πετρέλαιο υποχωρεί στα 76 δολάρια και το φυσικό αέριο στα 50 ευρώ στο δ' τρίμηνο, ενώ η ανάπτυξη θα κινηθεί στο 0,9% φέτος, στο 1,5% το 2027 και στο 1,6% το 2028, και ο πληθωρισμός στο 2,9% φέτος, στο 1,9% το

2027 και στο 1,8% το 2028.

Τα «μηνύματα» που έδωσε η ΕΚΤ ώθησαν ακόμη υψηλότερα τις προσδοκίες της αγοράς για τα επιτόκια και πλέον προεξοφλούν πλήρως τρεις περαιτέρω αυξήσεις, με το επιτόκιο να φτάνει στο 3,25% μέχρι το καλοκαίρι του 2027. Αυτό ενίσχυσε τις πιέσεις στα ομόλογα, με την απόδοση του 10ετούς γερμανικού να φτάνει στο 3,52%, το υψηλότερο επίπεδο από το 2011, και αυτήν των γαλλικού 10ετούς να αγγίζει το 4,46%, υψηλό 18 ετών.

Αλλωστε, σύμφωνα και με αναφορές, οι αξιωματούχοι της ΕΚΤ αναμένουν περαιτέρω αύξηση των επιτοκίων, με πιθανή μάλιστα ακόμη μία κίνηση και τον επόμενο μήνα, αν και ο Δεκέμβριος ίσως είναι πιο κατάλληλη στιγμή για την αύξηση του κόστους δανεισμού, καθώς η συνεδρίαση θα συνοδεύεται από νέες προβλέψεις για πληθωρισμό και ανάπτυξη που θα φτάνουν έως το 2029.

SOS από 11 κορυφαίους τραπεζίτες της Ευρώπης

Οι επικεφαλής 11 κορυφαίων ευρωπαϊκών τραπεζών, μεταξύ των οποίων η Banco Santander, η BNP Paribas, η Barclays και η UBS, ένωσαν τις δυνάμεις τους για να πείσουν την ηγεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης να προχωρήσει σε ταχύτερη δράση στα σχέδια για την αναμόρφωση των τραπεζικών ρυθμίσεων.

Σε επιστολή προς υψηλόβαθμους αξιωματούχους, μεταξύ των οποίων η πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Ούρσουλα φον

Ζητούν από την Κομισιόν ταχύτερη δράση στα σχέδια για την αναμόρφωση των τραπεζικών ρυθμίσεων.

ντερ Λάιεν και η πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας Κριστίν Λαγκάρντ, οι τραπεζίτες ανέφεραν ότι οι επείγουσες ανάγκες χρηματοδότησης στην περιοχή απαιτούν άμεση αναστολή οποιωνδήποτε αυξήσεων στις κεφαλαιακές απαιτήσεις, ενώ η Ε.Ε. επεξεργάζεται ευρύτερες μεταρρυθμίσεις.

«Με την ικανότητα απορρόφησης ζημιών των τραπεζών της Ε.Ε. να βρίσκεται σε ιστορικά υψηλά επίπεδα –2,5 τρις. ευρώ και συνεχίζει να αυξάνεται–

Οι επείγουσες ανάγκες χρηματοδότησης απαιτούν άμεση αναστολή των αυξήσεων στις κεφαλαιακές απαιτήσεις, υποστηρίζουν οι τραπεζίτες.

πρέπει να σταματήσει το κύμα των συνεχώς αυξανόμενων κεφαλαιακών απαιτήσεων», σημείωσαν οι τραπεζίτες, σύμφωνα με αντίγραφο της επιστολής που έιπε το Bloomberg. «Μόνο ένα τραπεζικό σύστημα με μεγαλύτερη δανειοδοτική ικανότητα μπορεί να κινηθεί με την ταχύτητα που χρειάζεται η Ευρώπη».

Η ανησυχία ότι η ανταγωνιστικότητα της Ε.Ε. υστερεί σε σχέση με τις ΗΠΑ και την Κίνα είναι διάχυτη και οδηγεί σε εκκλήσεις για πιο δραστηρικά μέτρα, προκειμένου

η Ένωση να συμβαδίσει με την απορρόφηση στις ΗΠΑ από την κυβέρνηση Τραμπ. Ταυτόχρονα, η μακροχρόνια προσπάθεια της Ευρώπης να οικοδομήσει ένα πιο ενοποιημένο χρηματοπιστωτικό σύστημα παραμένει ημιτελής, εν μέσω μιας ιστορικής έλλειψης πολιτικής βούλησης.

Οι τραπεζίτες έχουν ασκήσει πιέσεις ώστε να δοθεί στις εποπτικές αρχές εντολή για την προώθηση της ανταγωνιστικότητας, παρόμοια με εκείνη που ανατέθηκε στις ρυθμιστικές αρχές του

Ηνωμένου Βασιλείου το 2023. Η Ε.Ε., ωστόσο, δεν προχώρησε στο να προτείνει το μέτρο αυτό στο σχέδιο υψηλού επιπέδου για τη μεταρρύθμιση του τραπεζικού τομέα που παρουσίασε τον Ιούλιο.

Το σχέδιο που προτάθηκε περιλαμβάνει σειρά μέτρων για την απελευθέρωση κεφαλαίων που έχουν εγκλωβιστεί εντός των εθνικών συνόρων της Ε.Ε., μέσω της τελικής υλοποίησης του πολυαναμενόμενου ευρωπαϊκού συστήματος εγγύησης καταθέσεων, παράλληλα με την απλοποίηση των κεφαλαιακών απαιτήσεων και άλλες αλλαγές στους κανόνες.

Η Ε.Ε. επιθυμεί να τα υλοποιήσει όλα μέσω ενός ενιαίου πακέτου που θα συμφωνηθεί κατά το πρώτο τρίμηνο του επόμενου έτους. Οι επικεφαλής των τραπεζών επιθυμούν να διαχωριστεί το τμήμα του πακέτου που αφορά την ενοποίηση, ώστε η Ευρώπη να μπορεί να «εξασφαλίσει βασική ευελιξία στη χρηματοδότηση βραχυπρόθεσμα» και να αντιμετωπίσει άλλα ζητήματα σε μακροπρόθεσμο ορίζοντα. Και τα δύο θα πρέπει να παρουσιαστούν έως τις αρχές του 2027, επισημάναν.

Οι τραπεζίτες διατύπωσαν τα επιχειρήματά τους ενόψει της ομιλίας της Φον ντερ Λάιεν για την Κατάσταση της Ένωσης την επόμενη εβδομάδα. Οι υπουργοί Οικονομικών της Ε.Ε. θα συναντηθούν επίσης την επόμενη εβδομάδα στο Λουβλίν.

Φρένο στην τεχνητή νοημοσύνη εξετάζει η Open AI

Το ενδεχόμενο να επιβραδύνει την ανάπτυξη της τεχνητής νοημοσύνης αιχμής εξετάζει η OpenAI

και ο διευθυντής συμβουλός της Σαμ Άλτμαν ελπίζει ότι και άλλες εταιρείες του χώρου θα κάνουν το ίδιο. Σε συνάντηση με το σύνολο του προσωπικού της OpenAI αυτή την εβδομάδα, ο Άλτμαν δήλωσε ότι η εταιρεία θα μπορούσε ενδεχομένως να περιορίσει τον ρυθμό ανάπτυξης της τεχνητής νοημοσύνης, ίσως σε συνεργασία με άλλα εργαστήρια του κλάδου, αν και ορισμένα από αυτά ενδέχεται να μη συμφωνήσουν, όπως μεταδίδει το Bloomberg.

Τις τελευταίες εβδομάδες, εργαζόμενοι σε κορυφαίες εταιρείες τεχνητής νοημοσύνης έχουν εκφράσει δημοσίως τις ανησυχίες τους σχετικά με τους αυξανόμενους κινδύνους των προηγμένων συστημάτων AI. Τόσο η OpenAI όσο και η ανταγωνιστική της Anthropic σχεδιάζουν την εισοδό τους στο χρηματιστήριο.

Ο επικεφαλής επιστήμονας της εταιρείας του ChatGPT, Τζέικομπ Πατσόκι, δημοσίευσε πρόσφατα ένα κείμενο στο οποίο προειδοποιούσε για τους κινδύνους της τεχνητής νοημοσύνης και δήλωσε ότι, κατά τη γνώμη του, οι εταιρείες του κλάδου θα πρέπει να «συντονίζονται» ώστε να επιβραδύνουν τη μελλοντική ανάπτυξη, εφόσον κρίνεται απαραίτητο». Ο Πατσόκι πρόσθεσε ότι ελπίζει πως «οι εθελούσιες επιβραδύνσεις θα γίνουν

Ανακοίνωσε ότι έχει επιβραδύνει ορισμένα στάδια ανάπτυξης μοντέλων.

συνθητισμένη πρακτική, μέχρις ότου θεοπιστούν κοινά πρότυπα ασφαλείας».

Η OpenAI ανέφερε ότι έχει επιβραδύνει ορισμένα στάδια ανάπτυξης μοντέλων και έχει αναστείλει προσωρινά συγκεκριμένες εσωτερικές διαδικασίες εκπαίδευσης συστημάτων τεχνητής νοημοσύνης το τελευταίο διάστημα, λόγω ανησυχιών για την ασφάλεια. Τον Ιούλιο, ο Άλτμαν είχε επίσης σημειώσει ότι συζήτησε με αξιωματούχους του Λευκού Οίκου σχετικά με την «ανάγκη» ρύθμισης του ρυθμού ανάπτυξης της τεχνητής νοημοσύνης.

Την Τρίτη, ο Τζέικομπ Κόξον, ερευνητής στον τομέα της τεχνητής νοημοσύνης, παραιτήθηκε από τη θέση του και κατηγόρησε τους δύο προηγούμενους εργοδότες του –την Anthropic και την OpenAI– ότι «παίζουν με τις ζωές μας», καθώς αποδύονται σε έναν

αγώνα δρόμου για τη δημιουργία υπερ-ευφυούς τεχνητής νοημοσύνης. Ο Κόξον επισήμανε σε ανάρτησή του στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης ότι οι άνθρωποι που αναπτύσσουν την τεχνητή νοημοσύνη πιστεύουν ότι αυτή θα μπορούσε να «μας σκοτώσει» όλους πριν από το τέλος της δεκαετίας». Τα σχόλια του έγιναν viral, συγκεντρώνοντας πάνω από 150 εκατομμύρια προβολές και προσελκύοντας την προσοχή σημαντικών βουλευτών και δημοσίων προσώπων.

Την Πέμπτη, δύο ερευνητές που αποχώρησαν πρόσφατα από θέσεις στην Anthropic και στην DeepMind της Google εξέφρασαν επίσης ανησυχίες σχετικά με τον ταχύ ρυθμό ανάπτυξης της τεχνητής νοημοσύνης, τονίζοντας ότι οι δημιουργοί συστημάτων AI οφείλουν να είναι πιο διαφανείς σε ό,τι αφορά τους κινδύνους της τεχνολογίας.

Επιχειρηματική «γέφυρα» Ριάντ - Αθήνας

Μοχλός για την ενίσχυση των διμερών οικονομικών σχέσεων το Συμβούλιο Ελλάδας - Σαουδικής Αραβίας

Του **ΗΛΙΑ Γ. ΜΠΕΛΛΟΥ**

Η οικονομική επανατοποθέτηση της Ελλάδας στη Μέση Ανατολή έχει αποκτήσει τα τελευταία χρόνια έναν σαφή θεσμικό βραχίονα, το Κοινό Επιχειρηματικό Συμβούλιο Ελλάδας - Σαουδικής Αραβίας. Στόχος του ήταν και παραμένει να αποτελέσει τον βασικό μηχανισμό άμεσας σύνδεσης των επιχειρήσεων, παράλληλα με τις διακρατικές επαφές, σε μια περίοδο που το πρόγραμμα Vision 2030 μετασχηματίζει τη σαουδαρβική οικονομία και η Ελλάδα καθίσταται ενεργειακός, διαμετακομιστικός και τεχνολογικός κόμβος. Και ήδη έχουν γίνει σημαντικότερα βήματα.

Η διευθύντρια Διεθνών Σχέσεων του ΣΕΒ Βίκυ Μακρυγιάννη περιγράφει τη διαδρομή και τον στόχο του φορέα: «Από την ίδρυσή του μέχρι σήμερα, το Συμβούλιο έχει εξελιχθεί σε μια ενεργή πλατφόρμα διαλόγου και δράσης. Μέσα από επιχειρηματικές αποστολές, φόρουμ, στοχευμένες B2B συναντήσεις και τη λειτουργία θεματικών υποεπιτροπών, έχει συμβάλει στη δικτύωση ελληνικών και σαουδαρβικών επιχειρήσεων και στη δημιουργία ενός σταθερού πλαισίου συνεργασίας. Η επόμενη φάση εστιάζει στη μετάβαση από τη δικτύωση στην παραγωγή μετρήσιμων αποτελεσμάτων, με προτεραιότητα την ανάπτυξη κοινών πρωτοβουλιών, την προώθηση επενδύσεων και τη δημιουργία ευκαιριών που θα αποφέρουν απτό όφελος στα μέλη του».

Το ελληνικό σκέλος αριθμεί περίπου 50 επιχειρήσεις σε τομείς όπως οι κατασκευές, η ενέργεια, η αγροδιατροφή, η τεχνολογία, η υγεία και η ναυτιλία. Ο φορέας ιδρύθηκε τον Σεπτέμβριο του 2021 από

ΕΤΟΣ	ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΕΞΑΓΩΓΕΣ (εκατ. €)	ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ ΑΠΟ Σ. ΑΡΑΒΙΑ (εκατ. €)	ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ (εκατ. €)	ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ
2021	224,1	48,6	175,5	Πλήρες έτος
2022	286,8	71,2	215,6	Πλήρες έτος
2023	265,4	62,8	202,6	Πλήρες έτος
2024	295,2	68,4	226,8	Πλήρες έτος
2025*	220,0	48,0	+172,0	Προσωρινά / μερικά στοιχεία

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Τα στοιχεία του 2025 αφορούν το εννέαμηνο και όχι το σύνολο του έτους.

ΠΗΓΗ: ΕΛΣΤΑΤ, Enterprise Greece / Agora Portal, Eurostat

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

τον ΣΕΒ και την Ομοσπονδία Επιμελητριών της Σαουδικής Αραβίας.

Στην ηγεσία του Συμβουλίου βρίσκονται ο Αχιλλέας Κωνσταντακόπουλος από την ελληνική πλευρά και η Λούμπνα Ολαγιάν, επικεφαλής του Olayan Group, από τη σαουδαρβική.

Η χρησιμότητα του Συμβουλίου δοκιμάζεται στην πράξη στην άρση γραφειοκρατικών εμποδίων, ιδιαίτερα απέναντι στα αυστηρά πρότυπα της σαουδαρβικής Αρχής Ελέγχου Τροφίμων και Φαρ-

μάκων (SFDA). Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η ΑΤΤΙΚΗ Μελισσοκομική Εταιρεία - Αλέξανδρος Πίττας ΑΕΒΕ. Αναφέρει η διευθύνουσα σύμβουλος Αλεξάνδρα Πίττα-Χαζάπη: «Πληροφορηθήκαμε τον Απρίλιο του 2021 ότι για το μέλι από την 1η Ιουνίου του 2021

ή έπρεπε να δοθεί έγκριση από την SFDA, γεγονός που απαιτούσε επικοινωνία του υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης με τη σαουδαρβική πλευρά. Πολλές χώρες, ιδίως η Ισπανία και η Γερμανία, είχαν με-

ρμνήσει εγκαίρως και είχαν πάρει παραδείγματα αποτελεί η ΑΤΤΙΚΗ Μελισσοκομική Εταιρεία - Αλέξανδρος Πίττας ΑΕΒΕ. Αναφέρει η διευθύνουσα σύμβουλος Αλεξάνδρα Πίττα-Χαζάπη: «Πληροφορηθήκαμε τον Απρίλιο του 2021 ότι για το μέλι από την 1η Ιουνίου του 2021 ή έπρεπε να δοθεί έγκριση από την SFDA, γεγονός που απαιτούσε επικοινωνία του υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης με τη σαουδαρβική πλευρά. Πολλές χώρες, ιδίως η Ισπανία και η Γερμανία, είχαν με-

γέφυρα μεταξύ επιχειρήσεων και Αρχών των δύο χωρών, αναδεικνύοντας προβλήματα και συμβάλλοντας σε λύσεις».

Αντίστοιχα, η Αίλι Κούρτη εκ μέρους της Trikalinos Grey Mullet Bottarga επισημαίνει: «Μέσα από την ενεργή μας δράση στο ελληνο-σαουδαρβικό Επιχειρηματικό Συμβούλιο είχαμε τη δυνατότητα να επικοινωνήσουμε με τους ομολόγους μας και να φωτίσουμε τα σημεία που χρειαζόταν παρέμβαση για να αρθούν

τα εμπόδια». Η ίδια προσδιορίζει το εύρος της αγοράς σημειώνοντας ότι η χώρα εισάγει άνω του 80% των τροφίμων της και ανοίγονται ευκαιρίες και για τα ελληνικά προϊόντα. Τα οικονομικά δεδομένα επιβεβαιώνουν τη θετική τάση. Τη δεκαετία 2016-2025 το διμερές εμπόριο έφτασε στα 19,84 δις. δολάρια (+71,23%), με τις σαουδαρβικές εισαγωγές από την Ελλάδα να αυξάνονται κατά 247,41%. Εκτός των πετρελαιοειδών, οι ελληνικές εξαγωγές ενισχύονται σε πέτρα και μάρμαρο (46,4 εκατ. ευρώ το 2025), όργανα οπτικής (31,7 εκατ.), σπέρματα (20,8 εκατ.), παρασκευάσματα φρούτων και λαχανικών (17,2 εκατ.) και φάρμακα (16,9 εκατ. ευρώ), ενώ στις υπηρεσίες οι εισπράξεις έφτασαν στα 388 εκατ. ευρώ το 2024, με τη ναυτιλία στο 86,8%. Στη Σαουδική Αραβία διατηρούν παρουσία ισχυροί ελληνικοί όμιλοι, όπως οι Archirodon, TEPNA και SETE Saudia του Ομίλου Λάτση στις κατασκευές, η PrivatSea στο yachting, η Intracom Telecom στην τεχνολογία, η Salfo & Associates στους συμβούλους μηχανικούς και το Spanos Group στις μεταλλικές κατασκευές. Παράλληλα, το σαουδαρβικό επενδυτικό ενδιαφέρον στην Ελλάδα εστιάζει στις ΑΠΕ, στα data centers, στα logistics και στον τουρισμό, ενώ σαουδαρβικές αποστολές διερευνούν επενδύσεις και στην ελληνική αγροτεχνολογία, όπως στις μονάδες Wonderplant και Θερμοκήπια Θράκης.

Η επιχειρηματική συνεργασία συνδέεται με τη λειτουργία του Αναστάσιου Συμβουλίου Στρατηγικής Συνεργασίας, που συνεδριάζει τον Ιανουάριο του 2025 υπό την ηγεσία των δύο κυβερνήσεων.

Το κόστος των ξεχασμένων συνδρομών

Η δωρεάν περίοδος χρήσης εφαρμογής εκπνέει, ξεκινούν χρεώσεις που αγνοούμε

Του **ΑΛΕΚΟΥ ΛΙΑΔΡΙΚΗ**

«Γιατί εμφανίζεται κάθε μήνα αυτή η χρέωση;» ρωτούσε ένας πελάτης σε κατάσταση τράπεζας, δείχνοντας τις κινήσεις στην πιστωτική του κάρτα. Η αναζήτηση έδειξε ότι επρόκειτο για συνδρομή σε εφαρμογή που είχε εγκαταστήσει δύο μήνες νωρίτερα. Είχε ενεργοποιήσει μια δωρεάν δοκιμαστική περίοδο, είχε χρησιμοποιήσει την εφαρμογή μία ή δύο φορές και στη συνέχεια την είχε ξεχάσει. Η δωρεάν δοκιμή, όμως, είχε λήξει και η συνδρομή ανανεωνόταν κάθε μήνα.

Ενα από τα συχνότερα σημεία εισόδου στην οικονομία των συνδρομών είναι η δωρεάν δοκιμή. Η εφαρμογή προσφέρει χρήση χωρίς χρέωση για λίγες ημέρες ή ένα μήνα. Για να ενεργοποιηθεί η προσφορά, ζητούνται τα στοιχεία της κάρτας και μετά τη λήξη της δοκιμαστικής περιόδου αρχίζει η αυτόματα χρέωση. Πολλοί δοκιμάζουν την υπηρεσία, σταματούν να τη χρησιμοποιούν και ξεχνούν πότε λήγει η δωρεάν περίοδος. Η δυνατότητα «ακύρωσης οποιαδήποτε στιγμή» προϋποθέτει ότι ο χρήστης θα θυμηθεί να ακυρώσει εγκαίρως. Μια

Για να ενεργοποιηθεί η προσφορά, ζητούνται τα στοιχεία της κάρτας και μετά τη λήξη της δοκιμαστικής περιόδου αρχίζει η αυτόματα χρέωση.

εφαρμογή επεξεργασίας φωτογραφιών, ένα πρόγραμμα άσκησης, ένα ψηφιακό παιχνίδι ή μια εκπαιδευτική πλατφόρμα μπορεί αργότερα να εγκαταλειφθούν. Η συνδρομή, ωστόσο, εξακολουθεί να ανανεώνεται όσο ο χρήστης δεν την ακυρώνει.

Ενα υποθετικό παράδειγμα δείχνει το συνολικό κόστος. Ένας εργαζόμενος, μετά τη λήξη μιας δοκιμαστικής δωρεάν περιόδου, εάν δεν την ακυρώσει πληρώνει 14,99 ευρώ για εφαρμογή άσκησης, 9,99 ευρώ για εκμάθηση γλώσσας, 7,99 ευρώ για επεξεργασία φωτογραφιών και 24,99 ευρώ για υπηρεσία τεχνικής υποστήριξης. Το ποσό φθάνει τα 57,96 ευρώ τον μήνα και τα 695,52 ευρώ τον χρόνο. Εάν

Η δυνατότητα «ακύρωσης οποιαδήποτε στιγμή» προϋποθέτει ότι ο χρήστης θα θυμηθεί να ακυρώσει εγκαίρως. Μια εφαρμογή επεξεργασίας φωτογραφιών, ένα πρόγραμμα άσκησης, ένα ψηφιακό παιχνίδι ή μια εκπαιδευτική πλατφόρμα μπορεί αργότερα να εγκαταλειφθούν. Η συνδρομή, ωστόσο, εξακολουθεί να ανανεώνεται όσο ο χρήστης δεν την ακυρώνει.

τελικά χρησιμοποιεί πραγματικά μόνο δύο από αυτές τις υπηρεσίες, ένα σημαντικό μέρος του ποσού καταβάλλεται χωρίς κανένα ουσιαστικό αντίκρισμα.

Οι ίδιες οι ψηφιακές πλατφόρμες ελγουν τον τρόπο λειτουργίας των συνδρομών. Η Google διευκρινίζει ότι η διαγραφή μιας εφαρμογής από το κινητό δεν ακυρώνει τη συνδρομή, ενώ η Apple συνιστά, όταν πρόκειται για δωρεάν ή μειωμένη δοκιμαστική περίοδο, η ακύρωση να γίνεται τοαλάχιστον 24 ώρες πριν από τη λήξη της.

Την ίδια στιγμή, «τρέχουν» και συνδρομές σε εφαρμογές που

επέλεξε ο συναλλασσόμενος με κόστος από την πρώτη ημέρα χρέωσης, χωρίς δωρεάν δοκιμαστική περίοδο. Μικρές χρεώσεις των 2,99, 6,99 ή 14,99 ευρώ εμφανίζονται στις κάρτες και στους λογαριασμούς για επιπλέον χώρο στο e-mail, στο cloud για φωτογραφίες κ.λπ., χωρίς να προκαλούν από μόνες τους ανησυχία. Η εικόνα είναι ενδεικτική μιας κατηγορίας εξόδων που περνάει συχνά απαρατήρητη. Όταν όμως αθροιστούν σε ετήσια βάση, μπορεί να διαμορφώσουν έναν δευτερο, σχεδόν «αόρατο», οικογενειακό λογαριασμό. Στο κόστος αυτό προστίθενται και οι επικαλύψεις

μέσα στην ίδια οικογένεια. Δύο ή περισσότερα μέλη μπορεί να πληρώνουν χωριστά για την ίδια μουσική, τηλεοπτική ή αποθηκευτική υπηρεσία, ενώ ενδέχεται να υπάρχει οικογενειακό πακέτο ή δυνατότητα κοινής χρήσης. Σε άλλες περιπτώσεις, μια υπηρεσία περιλαμβάνεται ήδη σε πρόγραμμα τηλεφωνίας ή άλλο πακέτο, αλλά συνεχίζει να χρεώνεται και απευθείας.

Σύμφωνα με τη Eurostat, το 2025 το 33% των χρηστών του Διαδικτύου στην Ευρωπαϊκή Ένωση είχε συνδρομή σε υπηρεσίες streaming ταινιών, σειρών ή αθλητικού περιεχομένου

και το 23% σε υπηρεσίες μουσικού streaming. Καθώς το μοντέλο επεκτείνεται σε εφαρμογές, παιχνίδια, λογισμικό, υπηρεσίες τεχνικής υποστήριξης, ενημέρωση και εκπαίδευση, οι επαναλαμβανόμενες πληρωμές αποκτούν μεγαλύτερη θέση στον οικογενειακό προϋπολογισμό.

Οι ευρωπαϊκοί κανόνες προβλέπουν ότι πριν από τη σύναψη μιας σύμβασης ο καταναλωτής πρέπει να ενημερώνεται, μεταξύ άλλων, για την τιμή, τη διάρκεια της και τους όρους τερματισμού της. Στις συμβάσεις που συνάπτονται εξ αποστάσεως προβλέπεται κατά κανόνα δικαίωμα υπαναχώ-

ρησης εντός 14 ημερών, με ειδικότερες προϋποθέσεις και εξαιρέσεις για ψηφιακές υπηρεσίες και ψηφιακό περιεχόμενο.

Ο Σεπτέμβριος, μήνας επιστροφής και επαναπρογραμματισμού των οικογενειακών εξόδων, αποτελεί μια καλή ευκαιρία για ψηφιακό ξεκαθάρισμα. Μια αναδρομή δώδεκα μηνών στις κινήσεις των καρτών, ένας έλεγχος των ενεργών συνδρομών στα κινητά και μια αναζήτηση στο ηλεκτρονικό ταχυδρομείο των λέξεων «trial», «renewal», «subscription» και «cancel» μπορούν να αποκαλύψουν χρεώσεις που έχουν ξεχαστεί.

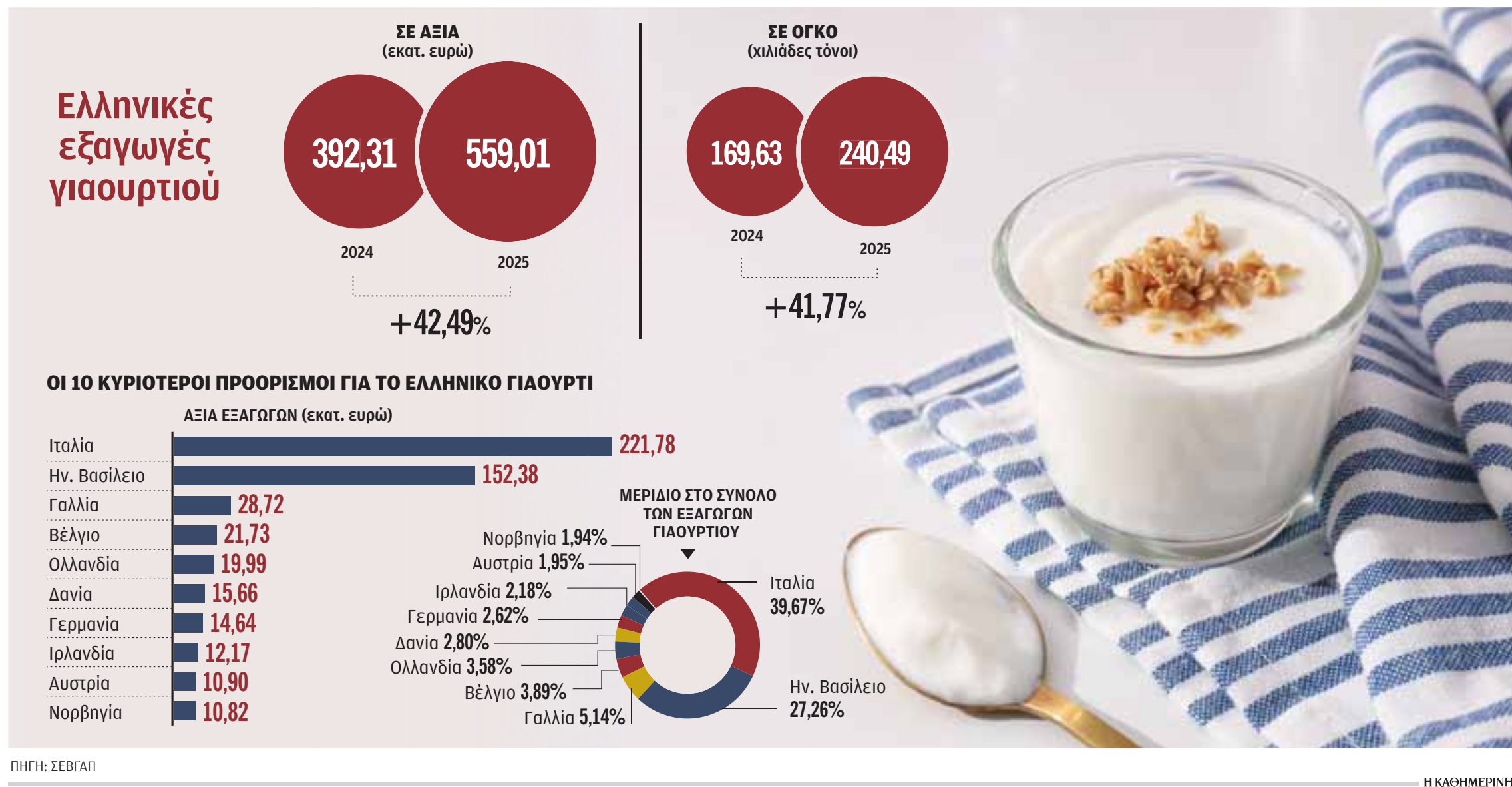
Κάθε εβδομάδα, Νέες ευκαιρίες.

Altamira Real Estate
8000 8200 | altamirarealestate.com.cy

Ο ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΟΥ ΣΥΝΕΡΓΑΤΗΣ ΣΤΑ ΑΚΙΝΗΤΑ

Altamira
doValue Group

Ο «λευκός χρυσός» της Ελλάδας

Μετά την Ευρώπη και την Αμερική, το ελληνικό γιαούρτι κατακτά και την Ασία.

Της **ΔΗΜΗΤΡΑΣ ΜΑΝΙΦΑΒΑ**

Εάν κάποιος επισκεφθεί ένα σουπερ μάρκετ στην Αγγλία, θα βρει αμέσως στο ψυγείο με τα γαλακτοκομικά ένα γιαούρτι ΦΑΙΕ. Οχι μόνο ο κλασικό Total, αλλά πολλούς ακόμη διαφορετικούς κωδικούς. Στις αρχές της δεκαετίας του '80 αυτό δεν ήταν ούτε απλό, ούτε αυτόνοτο. Και γι' αυτό το 1983, η χρονιά που η ΦΑΙΕ ξεκίνησε να εξάγει το γιαούρτι της στο Ηνωμένο Βασίλειο και στην Ιταλία, θεωρείται χρονιά-όρόσημο όχι μόνο για την εν λόγω βιομηχανία, αλλά συνολικά για το ελληνικό γιαούρτι. Διότι με αυτόν τον τρόπο η βιομηχανία που φέτος συμπλήρωσε 100 χρόνια ζωής έκανε στην ουσία γνωστό το ελληνικό γιαούρτι, το στραγγιστό

κόν Βιομηχανιών Γαλακτοκομικών Προϊόντων (ΣΕΒΓΑΠ), σε 559,01 εκατ. ευρώ έναντι 392,31 εκατ. ευρώ το 2024, καταγράφοντας αύξηση 42,49%. Ανάλυση ήταν και η αύξηση των εξαγόμενων ποσοτήτων: το 2025 εξήλθαν 204.490 τόνοι γισουρτί από την Ελλάδα έναντι 169.630 τόνων το 2024, αύξηση δηλαδή κατά 41,77%. Οι εξαγωγές φέτος το 2025 ήταν 105.490 τόνοι αξίας 873,15 εκατ. ευρώ, με τον ρυθμό ανάπτυξης να είναι αρκετά χαμηλότερος, 11,10%, σε σύγκριση με αυτόν που καταγράφεται στο γισουρτί.

Ενα επίσης ενδιαφέρον στοιχείο: Η βασική αγορά για το ελληνικό γιοιούρτι είναι για το Ιταλία, εκεί όπου κατευθύνεται το 38,26% του όγκου των εξαγωγών και το 39,67% της αξίας, με το Ηνωμένο Βασίλειο να είναι πλέον ο δεύτερος μεγαλύτερος προορισμός με μερίδιο 29,55% στον όγκο εξαγωγών και 27,26% στην αξία των συνολικών εξαγωγών γιοιούρτι, σύμφωνα με τα στοιχεία του 2025.

Πωλήσεις-ρεκόρ

Υπάρχει κι ένας άλλος λόγος που το γιάουρτι αποτελεί τον «αευκό χρυσό» τις ελληνικής βιομηχανίας: οι γαλακτοβιομηχανίες που επένδυσαν κυρίως σε αυτό το προϊόν παραγοποιούν πωλήσεις-ρεκόρ. Η ΦΑΙΤΕ το 2020, λίγο πριν κλείσει τα 100 χρόνια της, είχε κύκλο εργασιών κοντά στα 900 εκατ. δολάρια, 898,2 εκατ. δολάρια για την ακρίβεια, αυξημένο κατά 19,1% σε σύγκριση με το 2024, με το 90,5% αυτών να παραγοποιείται εκτός Ελλάδας. Τα γιάουρτια ΦΑΙΤΕ πωλούνται σε 34 χώρες σε Ευρώπη, Αμερική, Ασία και Αφρική, σε περίπου 300 αλυσίδες σούπερ μάρκετ σε όλο τον κόσμο και 50.000 σημεία πώλησης.

Η απόφαση της εταιρείας να αποχωρήσει από την αγορά του φρέσκου γάλακτος το 2007, μόλις ενάμιση χρόνο από τα εγκαίνια της υπερσύγχρονης για τα δεδομένα της εποχής μονάδας παραγωγής στο Αμύνταιο Φλώρινας, και η οριστική αποχώρηση από την αγορά γάλακτος στις αρχές του 2016 αποδείχθηκαν καθοριστικές, καθώς η

Το ελληνικό γιαούρτι έχει εξελιχθεί σε ένα από τα κυριότερα εξαγωγίμα προϊόντα της χώρας, με αξία εξαγωγών που αρχίζει και πλησιάζει αυτήν των εξαγωγών φέτας.

38,29

Δισ. Δολ. ήταν το 2025 το μέγεθος της παγκόσμιας αγοράς ελληνικού γιαουρτιού και γιαουρτιού ελληνικού τύπου.

8,33%

προβλέπεται ότι θα είναι ο μέσος ετήσιος ρυθμός ανάπτυξης της αγοράς ελληνικού γιαουρτιού την περίοδο 2026-2034.

ΦΑΓΕ επικεντρώθηκε σε αυτό που ήταν το πιο δυνατό χαρτί της, το γιούρτι. Μετά την παύση της παραγωγής φρέσκου γάλακτος άλλωστε και συγκεκριμένα τον Απρίλιο του 2008, η ΦΑΓΕ ξεκίνησε την παραγωγή γιούρτιου στο εργοστάσιο που έχτισε στην πολιτεία της Νέας Υόρκης, με τις πωλήσεις στις ΗΠΑ να είναι πλέον σχεδόν εξαπλάσιες σε σύγκριση με το 2009: στους 101.575 τόνους το 2025 από 16.666 τόνους την πρώτη χρονιά λειτουργίας του εργοστασίου στην

άλλη πλευρά του Ατλαντικού.

Στις ΗΠΑ η ΦΑΓΕ αποτελεί τον τέταρτο μεγαλύτερο παραγωγό επώνυμου γαλακτοπιά και τον Νο1 παραγωγό επώνυμου στραγγιστού γαλακτοπιά, με μερίδιο αγοράς (σε αξία) 29,5%. Η κορυφαία εταιρεία σε επώνυμο στραγγιστό γαλακτοπιά με μερίδιο αγοράς (σε αξία) 21,5% είναι η ΦΑΓΕ και στην Ιταλία, ενώ αποτελεί την εταιρεία με το τρίτο μεγαλύτερο μερίδιο αγοράς συνολικά επώνυμου γαλακτοπιά. Στο Ηνωμένο Βασίλειο το μερίδιο αγοράς της ΦΑΓΕ στο επώνυμο στραγγιστό γαλακτοπιά είναι 24,9%, φέρνοντας τι στην 1η θέση, ενώ συνολικά στην κατηγορία του γαλακτοπιά έχει το τέταρτο υψηλότερο μερίδιο. Στην Ελλάδα η ΦΑΓΕ κατέχει τα πρωτεία στο επώνυμο γαλακτοπιά με μερίδιο αγοράς 17,3%.

Ο μεγάλος ανταγωνιστής της στην ελληνική αγορά είναι η «Κρι Κρι», τόσο διότι στο επώνυμο γιαούρτι έχει το δεύτερο μεγαλύτερο μερίδιο αγοράς, όσο και γιατί είναι ο μεγαλύτερος παραγωγός γιαουρτιού ιδιωτικής ετικέτας στην Ελλάδα, κατηγορία που έχει το υψηλότερο μερίδιο. Εάν στη ΦΑΓΕ ήταν η απόφαση από το φρέσκο γάλα να αποφασ-κλειθεί για την εκρηκτική πορεία της στο γιαούρτι, στην «Κρι Κρι» ήταν μάλλον ένα πολύ πιο δυσάρεστο γεγονός, η πυρκαγιά που ξέσπασε την παραμονή των Χριστουγέννων του 2013 στο εργοστάσιο της εταιρείας στις Ξέρρες, καταστρέφοντάς το ολοσχεώς. Η εταιρεία κατασκεύασε μέσα σε 8 μήνες νέο εργοστάσιο με διπλάσια παραγωγική ικανότητα και επικεντρώθηκε ακόμη περισσότερο στο γιαούρτι. Ο τρίτος της τμήν τελευταία δεκαετία έχει σχεδόν πενταπλασιαστεί, από τα 67 εκατ. ευρώ το 2015 σε 329 εκατ. ευρώ το 2025, και για το 2026 η διοίκηση της εταιρείας εκτιμά ότι οι πωλήσεις θα ξεπεράσουν τα 390 εκατ. ευρώ. Απέχει αρκετά ακόμη από τα 900 εκατ. δολάρια της ΦΑΓΕ, όχι όμως και η κεφαλαιοποίησή της, η οποία πλέον ξεπερνάει το 1 δισ. ευρώ, με την τιμή της μετοχής της να υπερβαίνει τα 31 ευρώ και το γιαούρτι να εξελίσσεται σε... blue chip.

Βαδίζοντας –έως ένα βαθμό– στα χνάρια της ΦΑΓΕ, το 75% των πωλήσεων γαλακτοκομικών (γιαουρτιού δηλαδή) της «Κρι Κρι» πραγματοποιείται εκτός Ελλάδας, με την εταιρεία να έχει παρουσία σε περίπου 20 χώρες.

Διόλου ευκαταφρόνητες πωλήσεις γιαουρτιού εκτός Ελλάδας πραγματοποιούν επίσης τα «Ελληνικά Γαλακτοκομεία» και η «Δέλτα».

Στο «παχνίδι», ακριβώς λόγω της μεγάλης ζήτησης κυρίως από το εξωτερικό, μπαίνει και η ΜΕ-ΒΓΑΛ, η την εταιρεία να υπολοιπέι μεγάλη επένδυση ύψους 160 εκατ. ευρώ για την κατασκευή νέου εργοστασίου στα Κουφάλια Θεσσαλονίκης με βασικό παραγωγικό άξονα αυτού το γαλοπούλι. Πρόκειται για το σχέδιο Merval Dairy Future: Νέα πρότυπη εγκατάσταση γαλοπούλιου, που χρηματοδοτείται και με δάνεια στο πλαίσιο του Ταμείου Ανάπτυξης. Επένδυση προϋπολογισμού 52,2 εκατ. ευρώ με στόχο τον διπλασιασμό της παραγωγικής ικανότητας υπολοίπει και η «Κρί Κρί», επένδυση που έχει ενταχθεί στο καθεστώς των στρατηγικών επενδύσεων.

Η ΦΑΓΕ από την πλευρά της έχοντας επενδύσει συνεχώς τα προηγούμενα χρόνια για την αύξηση της παραγωγικής ικανότητας του εργοστασίου της στις ΗΠΑ, οποία πλέον φτάνει στους 160.000 τόνους ετησίως από 12.000 τόνους αρχικά, με τις επενδύσεις από το 2008 μέχρι και το τέλος του 2025 να ξεπερνούν τα 500 εκατ. δολάρια, επιθυμεί πλέον να αποκτήσει μεγάλο εργοστάσιο στην καρδιά της Ευρώπης, πέραν δηλαδή των δύο εργοστασίων (γιαουρτιού και τυριών) που διαθέτει στην Ελλάδα. Το εργοστάσιο, προϋπολογισμού 170 εκατ. δολαρίων, σχεδιάζεται να κατασκευαστεί στην Ολλανδία και θα προσθέσει 40.000 τόνους γιαουρτιού στην ετήσια παραγωγή της ΦΑΓΕ. Νέος στόχος που έχει τεθεί τώρα είναι να λειτουργήσει έως τα τέλη του 2030.

Ελλείπει οποιασδήποτε κατοχύρωσης ως προϊόν προστατευόμενης γεωγραφικής ένδειξης στην κατηγορία του ελληνικού γιαουρ-

τιού ελληνικού τύπου, έχουν ηγετική θέση στην παγκόσμια αγορά ξένες γαλακτοβιομηχανίες, όπως η Chobani και η Danone, η General Mills και άλλες. Τουτό, πάντως, δεν σημαίνει ότι δεν υπάρχει πεδίο δόξης λαμπρό για την περαιτέρω ανάπτυξη των ελληνικών γαλακτοβιομηχανιών. Αλλάστε την περίοδο 2026-2034 η παγκόσμια αγορά ελληνικού γαλακτοπλάστη, η οποία υπολογίζεται σε περίπου 39 δις. δολάρια, εκτιμάται ότι θα «τρέξει» με μέσο ετήσιο ρυθμό ανάπτυξης 8,33%. Η Βόρεια Αμερική με μερίδιο 38% της παγκόσμιας αγοράς εμφανίζει υψηλή ζήτηση, καθώς αυξάνεται η τάση για κατανάλωση τροφίμων πλούσιων σε πρωτεΐνη και πρωτοβιάτα, όπως είναι το γιαούρτι. Στην Ευρώπη, με το 31% της

Σημαντικός λόγος για τη μεγάλη ζήτηση γιαουρτιού είναι και τα υψηλά ποσοστά πληθυσμού μεγάλης ηλικίας, ο οποίος παραδοσιακά καταναλώνει γιαούρτι.

παγκόσμιας αγοράς, ισχυρή είναι αυτή η τάση κυρίως στο Ηνωμένο Βασίλειο, στη Γερμανία, στη Γαλλία και στις σκανδιναβικές χώρες, ενώ το γιαιούρι θεωρείται βασικό συστατικό της δημοφιλούς μεσογειακής διατροφής.

Σε Κίνα - Ιαπωνία

Το «ελληνικό» γιάουρτι αρχίζει πλέον να κατακτά και την Ασία, με κυριότερες αγορές να θεωρούνται η Κίνα και η Ιαπωνία. Στη μέση Κίνα το γιάουρτι θεωρείται μέρος του δυτικού τρόπου ζωής, τον οποίο ακολουθούν η μεσαία και η υψηλή εισοδηματική τάξη, στη δε Ιαπωνία βασικό κίνητρο είναι η ζήτηση για υγιεινά τρόφιμα. Τόσο στην Ιαπωνία όσο φυσικά και στην Ευρώπη σημαντικός λόγος για τη μεγάλη ζήτηση γιάουρτι είναι και τα υψηλά ποσοστά πληθυσμίου μεγάλης ηλικίας, ο οποίος παραδοσιακά καταναλώνει γιάουρτι.

ALPHA BANK

www.alphabank.com.cy
8000-3333

ALPHA
Προθεσμιακή
Κατάθεση

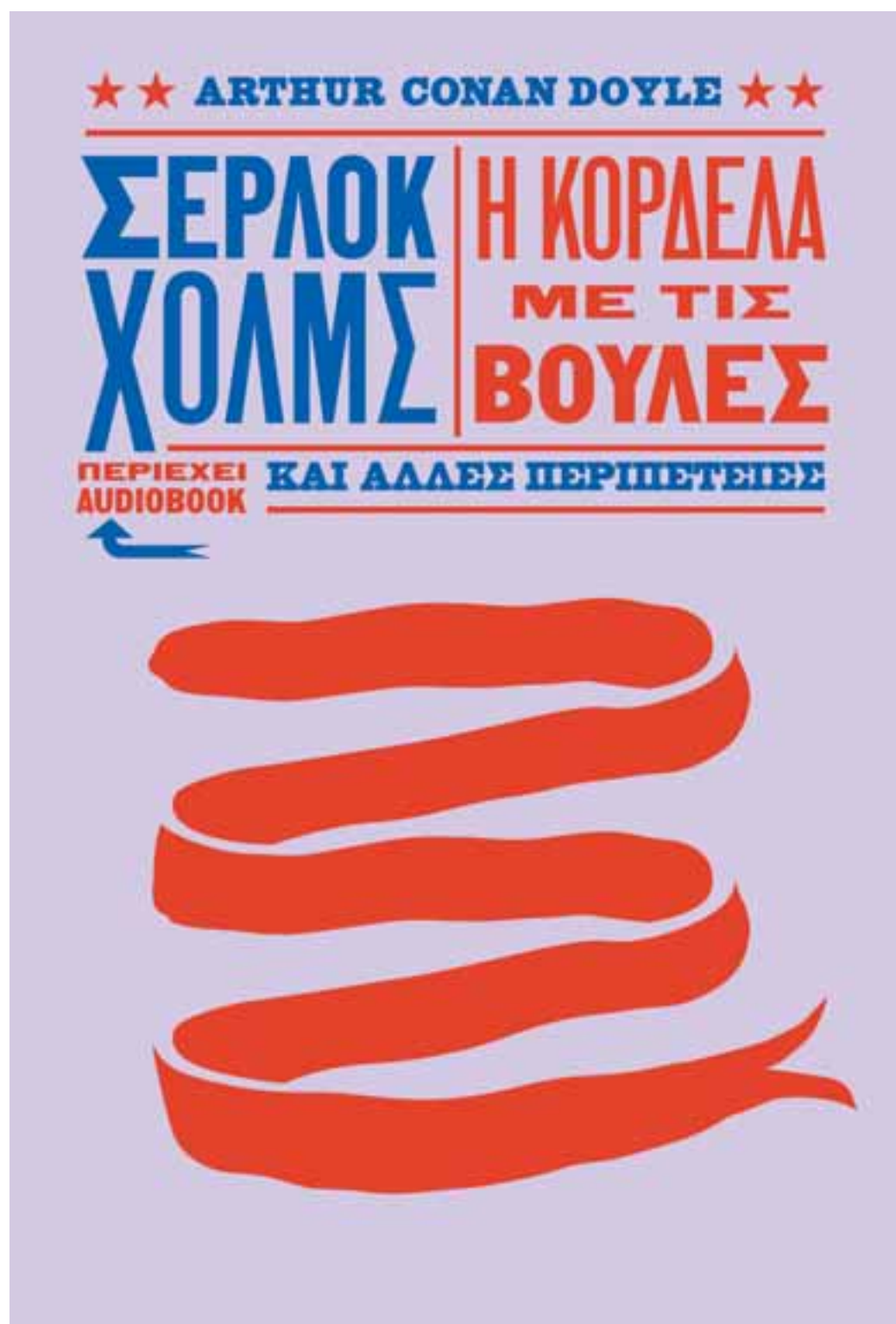
Επιτόκιο
1,80%
για 12 μήνες

Απόδοση με
ALPHA κεφαλαίο

- ▶ Ελάχιστο ποσό κατάθεσης
€100.000
- ▶ Διαθέσιμο για **νέες** και
υφιστάμενες καταθέσεις
- ▶ **Καταβολή τόκου** στη λήξη
της προθεσμιακής κατάθεσης

Ισχύουν όροι & προϋποθέσεις.

ΑΥΤΟΝ ΤΟΝ ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟ ΚΑΝΕΝΑ ΜΥΣΤΗΡΙΟ ΔΕΝ ΘΑ ΜΕΙΝΕΙ ΑΛΥΤΟ

ΚΛΑΣΙΚΕΣ
ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΕΣ
ΤΟΥ ΘΡΥΛΙΚΟΥ

ΣΕΡΛΟΚ ΧΟΛΜΣ

ΕΡΧΟΝΤΑΙ
ΣΤΗΝ «ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ»
ΣΕ ΒΙΒΛΙΑ ΤΣΕΠΗΣ
ΚΑΙ AUDIOBOOK,
ΓΙΑ ΝΑ ΤΑ ΑΚΟΥΤΕ
ΟΠΟΥ ΚΙ ΑΝ
ΒΡΙΣΚΕΣΤΕ

ΤΗΝ ΚΥΡΙΑΚΗ
20 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ

Ο ΤΡΙΤΟΣ ΤΟΜΟΣ

Η ΚΟΡΔΕΛΑ
ΜΕ ΤΙΣ ΒΟΥΛΕΣ
ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΕΣ

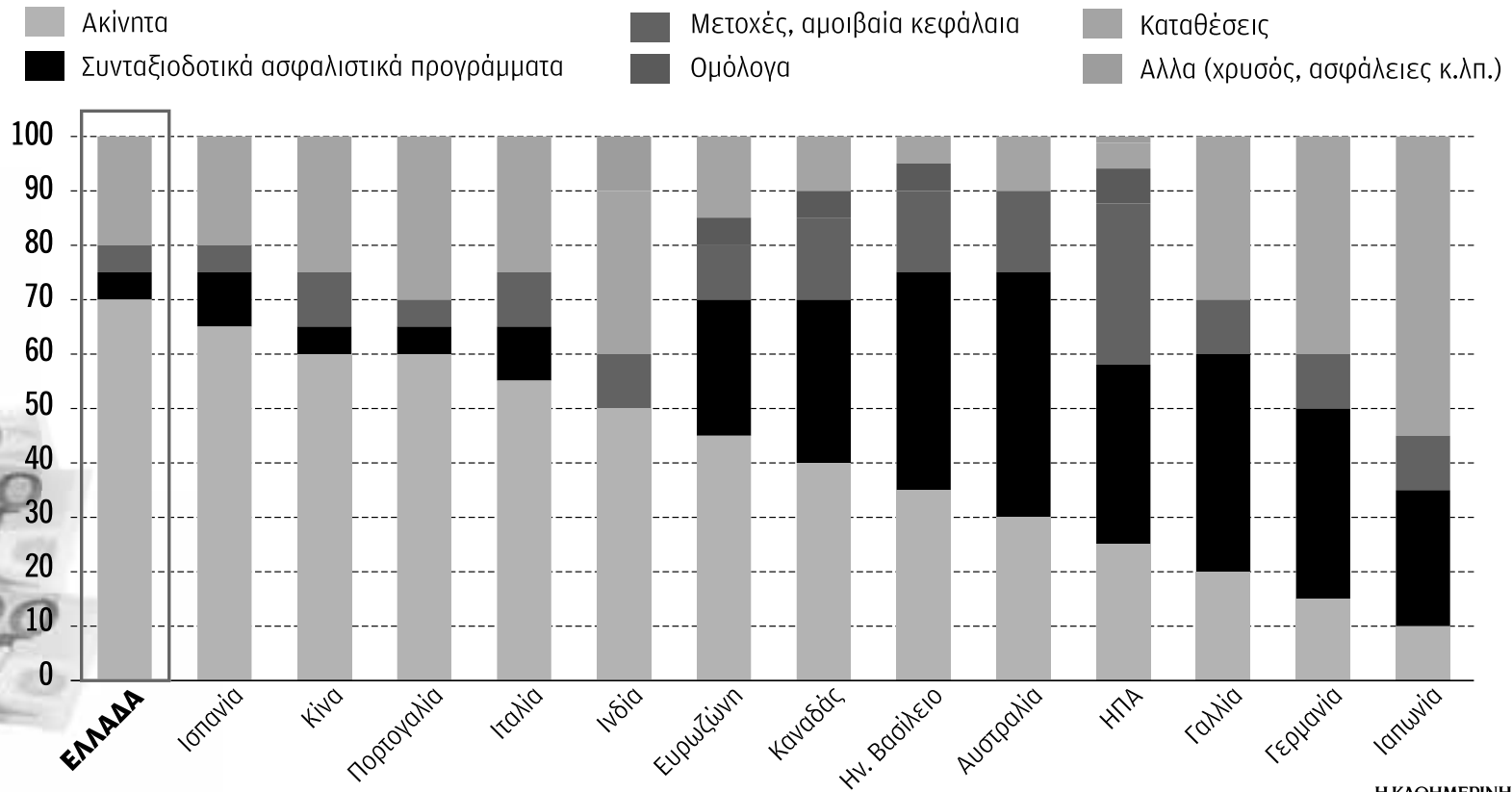

ΤΙΣ ΕΠΟΜΕΝΕΣ ΕΒΔΟΜΑΔΕΣ

ΣΠΟΥΔΗ ΣΤΟ ΚΟΚΚΙΝΟ
ΣΚΑΝΔΑΛΟ ΣΤΗ ΒΟΗΜΙΑ

ΠΗΓΗ: ΟΟΣΑ

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Της **ΕΥΓΕΝΙΑΣ ΤΖΟΡΤΖΗ**

Στα ακίνητα έχουν «χτίσει» τον πλούτο τους οι Έλληνες, με περίπου 7 στα 10 ευρώ της περιουσίας των νοικοκυριών να είναι τοποθετημένα σε σπιτία και οικόπεδα και ακόμη ένα σημαντικό μέρος να παραμένει σε μετρητά και τραπεζικές καταθέσεις. Μετοχές, αμοιβαία κεφάλαια, ομόλογα και συνταξιοδοτικά προϊόντα καταλαμβάνουν ένα πολύ μικρότερο κομμάτι του χαρτοφυλακίου της ελληνικής οικογένειας, σε αντίθεση με ό,τι συμβαίνει σε πολλές άλλες ευρωπαϊκές χώρες.

Την ίδια στιγμή, σύμφωνα με τα στοιχεία της ΤτΕ, οι καταθέσεις των νοικοκυριών ανέκαμψαν από το χαμηλό των 109,4 δισ. ευρώ που είχαν βρεθεί το 2019 μετά τις σημαντικές εκροές καταθέσεων είτε στο εξωτερικό είτε στο στρώμα, καταγράφοντας αύξηση κατά 47 δισ. ευρώ ή 43%. Παρά τη σημαντική αυτή ανάκαμψη, παραμένουν 31,8 δισ. ευρώ ή 16,9% χαμηλότερα από τα 188,2 δισ. ευρώ του Ιανουαρίου 2009. Μια ερμηνεία είναι η στρόφη που πα-

επενδυτικούς λογαριασμούς που ανταμείβουν όσους αποταμιεύουν μακροπρόθεσμα, τοποθετώντας μέγρος των χρημάτων τους σε μετοχές, αμοιβαία κεφάλαια και επεκτείνονται.

Η επιφυλακτικότητα των Ελλήνων να προτιμήσουν επενδυτικά προϊόντα που παραδοσιακά εξασφαλίζουν καλύτερες αποδόσεις αποτυπώνεται και στα νεότερα στοιχεία του ΟΟΣΑ για το 2023. Για τη μεγάλη πλειονότητα των νοικοκυριών το ακίνητο παραμένει με διαφορά η βασική μορφή περιουσίας, απορροφώντας στις περισσότερες κατηγορίες νοικοκυριών ανάλογα με το ύψος της περιουσίας τους περίπου τα τρία τέταρτα και σε ορισμένες περιπτώσεις πάνω από το 80% του πλούτου τους. Οι καταθέσεις αποτελούν τη δεύτερη βασική επιλογή, ενώ μετοχές και αμοιβαία κεφάλαια καταλαμβάνουν πολύ μικρό μέρος της περιουσίας των περισσότερων Ελλήνων και αποκτούν ουσιαστικό βάρος κυρίως στα πιο εύπορα νοικοκυριά.

Το παράδοξο

Η προσήλωση στο ακίνητο και στην τραπεζική κατάθεση συνυπάρχει, ωστόσο, με ένα φαινομενικά παράδοξο στοιχείο. Αυτό δεν είναι άλλο από την αρνητική αποταμίευση που εμφανίζουν διαχρονικά τα ελληνικά νοικοκυριά. Η τάση αυτή ήταν εύλογη κατά την περίοδο της κρίσης, καθώς εκτός από τη φυγή καταθέσεων στο εξωτερικό, έδα σημαντικό τμήμα της κοινωνίας έτρωγε από τα έτοιμα στην προσπάθειά τους να υποκαταστήσει την απώλεια εισοδήματος. Εντούτοις, το παράδοξο εντοπίζεται στα χρόνια μετά την κρίση, όταν η οικονομία ανακάμπτει σταθερά όλα αυτά τα έτη. Σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ, το 2024 η αποταμίευση των νοικοκυριών ήταν αρνητική, στο -2,5% του διαθέσιμου εισοδήματος, έναντι +15,2% στην Ευρωζώ-

νη. Την ίδια στιγμή οι καταθέσεις των νοικοκυριών έχουν αυξηθεί στα 156,4 δισ. ευρώ, ενώ σημαντικά ποσά ιδίων κεφαλαίων εξακολουθούν να κατευθύνονται κάθε χρόνο στην αγορά ακινήτων. Το παράδοξο αυτό βρίσκεται στην καρδιά της συζήτησης για το τι κάνουν τελικά οι Έλληνες τα λεφτά τους. Σύμφωνα με τον επικεφαλής οικονομολόγο του ομίλου Eurobank Τάσο Αναστασάτο, «ένα μέρος της απάντησης βρίσκεται στον ίδιο τον ορισμό της αποταμίευσης, που νοείται μακροοικονομικά ως η διαφορά μεταξύ του διαθέσιμου εισοδήματος και της κατανάλωσης, ενώ οι καταθέσεις αποτελούν τοποθέτηση των χρημάτων σε μια συγκεκριμένη μορφή». Επιπλέον, η αποταμίευση αφορά μια συγκεκριμένη περίοδο και δεν πρέπει να συγχέεται με το απόθεμα πλούτου που έχει συσσωρευθεί στο παρελθόν. Ετσι, ένα νοικοκυριό μπορεί σήμερα να εμφανίζει μηδενική ή ακόμη και αρνητική αποταμίευση και ταυτόχρονα να διαθέτει καταθέσεις ή ακίνητα περιουσία που δημιουργήθηκαν τα προηγούμενα χρόνια. Η αξία της τελευταίας μπορεί μάλιστα να έχει

Σύμφωνα με εκτιμήσεις, την περίοδο 2022-2025 οι καταθέσεις των ελληνικών νοικοκυριών έχασαν περισσότερα από 23 δισ. ευρώ αγοραστικής δύναμης, καθώς οι αποδόσεις τους δεν ήταν αρκετές για να αντισταθμίσουν τη μεγάλη άνοδο των τιμών.

αυξηθεί σημαντικά λόγω της ανόδου των τιμών στην αγορά κατοικίας.

Η παραοικονομία

Μία πρόσθετη παράμετρος είναι η έκταση της παραοικονομίας, η οποία δυσκολεύει τη μέτρηση του πραγματικού διαθέσιμου εισοδήματος και κατ' επέκταση της αποταμίευσης. Παλαιότερη μελέτη της Eurobank για την αποταμίευση στην Ελλάδα επισημαίνει ότι η εκτεταμένη φοροδιαφυγή, η οποία συνδέεται μεταξύ άλλων με τη μεγάλη παρουσία μικρών επιχειρήσεων και αυτοαπασχολημένων, δημιουργεί προβλήματα στην εκτίμηση του εισοδήματος των νοικοκυριών. Σε κάθε περίπτωση, η έκταση της παραοικονομίας αποτελεί μέρος της εξήγησης για την ανθεκτικότητα που εμφανίζει η ιδιωτική κατανάλωση στην Ελλάδα, παρά την αρνητική αποταμίευση των νοικοκυριών. Οι φορολογικές δηλώσεις που υποβλήθηκαν το 2024 –για το 2025 δεν υπάρχουν δημοσιευμένα στοιχεία– εμφανίζουν συνολικά δηλωθέντα εισοδήματα περίπου 106,1 δισ. ευρώ. Σχεδόν 3,14 εκατ. φορολογούμενοι, ή το 46,6% του συνόλου, δήλωσαν εισόδημα έως 10.000 ευ-

ρώ, ενώ περισσότεροι από 830.000 εμφάνισαν μηδενικό εισόδημα. Οι αριθμοί αυτοί δεν μπορούν να συγκριθούν ευθέως με τη διαθέσιμο εισόδημα που υπολογίζει η ΕΛΣΤΑΤ, η οποία ενσωματώνει εκτιμήσεις για την οικονομική δραστηριότητα που δεν καταγράφεται πλήρως στις φορολογικές δηλώσεις. Η εικόνα των φορολογικών δηλώσεων αναδεικνύει τη μεγάλη απόσταση που υπάρχει σε συγκεκριμένες κατηγορίες μεταξύ δηλωθέντων και τεκμαίρια προσδιοριζόμενων εισοδημάτων. Περισσότεροι από τους μισούς ελεύθερους επαγγελματίες και ατομικές επιχειρήσεις φορολογήθηκαν με βάση το νέο τεκμαίριο κατά περίπου 4,2 δισ. ευρώ μεγαλύτερο από αυτό που είχαν δηλώσει.

Ο αδηφάγος πληθωρισμός

Ένα τρίτο στοιχείο στην ίδια εξίσωση είναι η νοοτροπία διαχείρισης του χρήματος, καθώς η ασφάλεια που προσφέρει η τραπεζική κατάθεση έχει και ένα κόστος, το οποίο έγινε ιδιαίτερα ορατό στα χρόνια του υψηλού πληθωρισμού. Σύμφωνα με εκτιμήσεις, την τετραετία 2022-2025 οι καταθέσεις των ελληνικών νοικοκυριών έχασαν περισσότερα από 23 δισ. ευρώ αγοραστικής δύναμης, καθώς οι αποδόσεις τους δεν ήταν αρκετές για να αντισταθμίσουν την άνοδο των τιμών. Ειδικά για το 2025 οι απώλειες υπολογίζονται στα 3,9 δισ. ευρώ, καθώς το μέσο σταθμισμένο επιτόκιο για συνολικές καταθέσεις ύψους 155 δισ. ευρώ ήταν μόλις 0,31%, περιορίζοντας τις εισπράξεις από τόκους κατά 2,79 τρις. ευρώ ή στο 17,7% του ΑΕΠ. Οι υπολογισμοί αυτοί αποτυπώνουν το ιστορικό κόστος ευκαιρίας της προτίμησης στις καταθέσεις και όχι ευγενή αποδόσεις, καθώς οι επενδύσεις στις αγορές συνεπάγονται υψηλότερο κίνδυνο.

Η χρονιά με τις μεγαλύτερες απώλειες ήταν το 2022, όταν ο πληθωρισμός που προκάλεσε η ενεργειακή κρίση μετά την επέμβαση της Ρωσίας στην Ουκρανία είχε εκτιναχθεί στο 9,2%. Για το σύνολο της 4ετίας υπολογίζεται ότι οι αποταμιευτές εισέπραξαν συνολικά περίπου 2 δισ. ευρώ από τόκους, αλλά λόγω πληθωρισμού η αγοραστική δύναμη των καταθέσεων τους μειώθηκε κατά περίπου 23 δισ. ευρώ. Η τάση αυτή συνεχίζεται και το 2026, καθώς η μέση απόδοση ακόμη και των προθεσμιακών καταθέσεων υπολείπεται άνω του 50% τουλάχιστον του μέσου πληθωρισμού που έκλεισε τον Αύγουστο στο 3,8%.

Χωρίς επενδυτική κουλτούρα

Το κόστος, ωστόσο, δεν περιορίζεται στη διάβρωση της αγοραστικής δύναμης. Υπάρχει και το κόστος ευκαιρίας από την επιλογή της κατάθεσης έναντι επενδύσεων που μπορούν να προσφέρουν υψηλότερες αποδόσεις, αναλαμβάνοντας βεβαίως και μεγαλύτερο κίνδυνο. Το φαινόμενο δεν είναι αποκλειστικά

Οι καταθέσεις ανέκαμψαν από το χαμηλό των 109,4 δισ. ευρώ που είχαν βρεθεί το 2019 μετά τις σημαντικές εκροές, καταγράφοντας αύξηση κατά 47 δισ. ευρώ ή 43%.

ελληνικό. Η προτίμηση στην ασφάλεια των καταθέσεων –που εκδηλώνεται με μεγαλύτερη ένταση στη χώρα μας– αποτελεί ευρύτερο ευρωπαϊκό χαρακτηριστικό και, σύμφωνα με πρόσφατη ανάλυση της ING, έχει σημαντικό κόστος για τον πλούτο των νοικοκυριών. Σύμφωνα με την ING, αν τα νοικοκυριά της Ευρωζώνης είχαν επενδύσει σε επενδυτικά κεφάλαια μόλις το 25% των χρημάτων που διαθέτουν σε καταθέσεις από το 2002 έως το 2025, ο συνολικός πλούτος τους θα ήταν σήμερα κατά 1,17 τρις. ευρώ υψηλότερος, ποσό που αντιστοιχεί στο 7,4% του ΑΕΠ της Ευρωζώνης. Εάν το ίδιο μέρος των αποταμιεύσεων είχε κατευθυνθεί σε εισπραξιές μετοχές, το δυνητικό όφελος θα έφτανε στα 2,79 τρις. ευρώ ή στο 17,7% του ΑΕΠ. Οι υπολογισμοί αυτοί αποτυπώνουν το ιστορικό κόστος ευκαιρίας της προτίμησης στις καταθέσεις και όχι ευγενή αποδόσεις, καθώς οι επενδύσεις στις αγορές συνεπάγονται υψηλότερο κίνδυνο.

ΑΝΑΛΥΣΗ

Πώς αξιοποιούμε τους πόρους του Ταμείου Συνοχής

Του **ΠΕΤΡΟΥ ΒΑΡΘΑΛΙΤΗ**

Ας ξεκινήσουμε με την εξής υπόθεση: δύο περιφέρειες μπαίνουν την ίδια δεκαετία στο Ταμείο Συνοχής – το ευρωπαϊκό ταμείο που χρηματοδοτεί επενδύσεις σε υποδομές (π.χ. δρόμους, λιμάνια, βιολογικούς καθαρισμούς). Η μία είναι πολωνική, η άλλη είναι κάποια ελληνική περιφέρεια. Και οι δύο απορροφούν τα χρήματα κανονικά, εντός προθεσμιών, και πληρούν όλες τις προϋποθέσεις. Είκοσι χρόνια μετά, η πολωνική περιφέρεια παράγει σημαντικά περισσότερα απ' όσα θα παρήγε χωρίς το ταμείο, ενώ η ελληνική σίγουρα δεν παράγει περισσότερα, ίσως μάλιστα και λιγότερα.

Το παράδειγμα δεν είναι φανταστικό. Είναι ένα από τα ευρήματα της καινούργιας έρευνάς μας, που υπολογίζει, περιφέρεια προς περιφέρεια και χρονιά προς χρονιά, την

πραγματική επίδραση του Ταμείου Συνοχής (Cohesion Fund) σε περίπου εκατό περιοχές της Ευρώπης από το 1993 έως το 2022. Η έρευνά μας απαντά σε ένα ερώτημα που είναι σχετικά απλό στη διατύπωση, αλλά απαιτεί δύσκολους υπολογισμούς: Τι θα είχε συμβεί σε κάθε περιφέρεια εάν τα χρήματα δεν είχαν δοθεί ποτέ;

Η απάντηση για την υποθετική μέση ευρωπαϊκή περιφέρεια είναι ενθαρρυντική. Τα ευρωπαϊκά κονδύλια πετυχαίνουν τον στόχο τους: προάγουν την ευρωπαϊκή συνοχή και τη σύγκλιση των φτωχότερων περιφερειών με τις πλουσιότερες. Το μεγαλύτερο μέρος του οφέλους εμφανίζεται μέσα στην πρώτη επταετία, κυρίως μέσω αυξημένων επενδύσεων που έχουν πολλαπλασιαστικό αποτέλεσμα στην οικονομία της. Ο μέσος όρος όμως προβάλλει μια όμορφη μερική αλήθεια και αποκρύπτει μια

άσχημη πραγματικότητα: περίπου μία στις τέσσερις περιφέρειες παρουσιάζει αρνητικό πρόσημο – ίσως, δηλαδή, να είχε πάει καλύτερα χωρίς τα ευρωπαϊκά κονδύλια.

Η γεωγραφία αυτών των αποτελεσμάτων χαράσσει μια νέα διαίρεση στην Ενώση μετά το 2000 εμφανίζουν τις καλύτερες επιδόσεις, ενώ ο ευρωπαϊκός Νότος τις χειρότερες. Σε ό,τι μας αφορά, οι ελληνικές περιφέρειες βρίσκονται πάρα πολύ χαμηλά και σε αυτήν την κατάσταση, με αρκετές από αυτές να εμφανίζουν αρνητικό αποτέλεσμα. Αυτό προφανώς δεν σημαίνει ότι δεν έπρεπε να πάρουμε τα χρήματα του Ταμείου Συνοχής. Σημαίνει ότι, αντί να τα χρησιμοποιήσουμε για παραγωγικές επενδύσεις οι

Τα ευρωπαϊκά κονδύλια πετυχαίνουν τον στόχο τους: προάγουν την ευρωπαϊκή συνοχή και τη σύγκλιση των φτωχότερων περιφερειών με τις πλουσιότερες.

οποίες θα είχαν πολλαπλασιαστικό αποτέλεσμα στις περιφέρειές μας, ενδέχεται να χρηματοδοτήσαμε μη παραγωγικές δραστηριότητες. Και αυτό, απ' ό,τι φαίνεται, όχι μόνο δεν παρήγαγε επιπλέον προστιθέμενη αξία, αλλά αντικατέστησε άλλες, πιο παραγωγικές επενδύσεις που θα μπορούσαν να πραγματοποιηθούν και χωρίς τα ευρωπαϊκά κονδύλια. Υπάρχει και δεύτερη εξήγηση, η οποία δεν αναιρεί την πρώτη: περισσότερα

χρήματα δεν συνεπάγονται καλύτερο αποτέλεσμα. Συγκεκριμένα, από ένα επίπεδο χρηματοδότησης και πάνω κάθε επιπλέον ευρώ αποδίδει λιγότερο. Μάλιστα, για αρκετά υψηλά επίπεδα χρηματοδότησης, παρατηρούμε πως το αποτέλεσμα αποτρέπει να είναι το ίδιο. Αυτό δείχνει ότι η ικανότητα μιας περιοχής να μετατρέψει το ευρωπαϊκό χρήμα σε παραγωγική υποδομή είναι πεπερασμένη και εξαντλείται. Το πλεονάζον ποσό δεν εξαφανίζεται, απορροφάται, τιμολογείται και δλώνεται κανονικά στις Βρυξέλλες. Απλώς δεν παράγει τίποτα. Ίσως εδώ βρίσκεται και η παγίδα.

Τα ευρωπαϊκά κονδύλια, με τον τρόπο που χρησιμοποιούνται, αποφέρουν στις τοπικές κοινωνίες ένα απτό μεν αλλά περιορισμένο όφελος, το οποίο δεν είναι το οικονομικά βέλτιστο και κοινωνικά επιθυμητό. Ένας δρόμος που δεν χρειαζόταν, έναντι ενός άλ-

λου που χρειαζόταν. Ένας βιολογικός καθαρισμός που λειτουργεί μεν, αλλά μόλις στο ένα τρίτο της δυναμικότητάς του. Μια υποδομή κατασκευασμένη άψογα, που δεν χρησιμοποιείται. Τίποτα από αυτά δεν είναι παράνομο και όλα εμφανίζονται στα βιβλία ως επενδύσεις. Παρήγαγαν όμως έστω και ένα ευρώ παραπάνω από όσα δαπανήθηκαν; Ή μήπως απλώς δένωσαν πόρους που θα μπορούσαν να είχαν κατευθυνθεί σε πιο στοχευμένα έργα, με ουσιαστική προστιθέμενη αξία; Τον τελευταίο καιρό τον δημόσιο διάλογο έχει μονοπωλήσει μια παρόμοια συζήτηση, αυτή για τον ΟΠΕΚΕΠΕ. Αφορά άλλο ταμείο και άλλο ερώτημα: Ποιος πήρε χρήματα που δεν δικαιούτο. Το δικό μας ερώτημα είναι λιγότερο θορυβώδες: Τι παράγουν τα χρήματα που δίνονται νόμιμα και απορροφώνται εγκαίρως. Η εγκαίρως απορροφητικότητα, έτσι

όπως αναφέρεται στον δημόσιο διάλογο, είναι μια επίδοση λογιστική αλλά όχι απαραίτητα και οικονομική – μετράει το ποσοστό των κονδυλίων που δαπανήθηκαν εντός προθεσμίας. Όμως εκείνο που τελικά έχει σημασία είναι η ικανότητα ενός κράτους να κατανέμει τα ευρωπαϊκά κονδύλια με κριτήριο τη μελλοντική απόδοση και την προστιθέμενη αξία.

Επί δεκαετίες συζητάμε πόσα παίρνουμε και πόσο γρήγορα τα ξοδεύουμε. Η έρευνά μας δείχνει ότι ο δημόσιος διάλογος πρέπει να στραφεί αλλού: Αυτά που παίρνουμε, τελικά τι τα κάνουμε; Τα αποτελέσματά μας για τις ελληνικές περιφέρειες δεν είναι ενθαρρυντικά.

Ο κ. Πέτρος Βαρθαλίτης είναι επικεφαλής της Σχολής Οικονομικής Επιστήμης, της Σχολής Οικονομικών Επιστημών του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών.

Το στοίχημα της πραγματικής αύξησης των μισθών

Οι πρόσφατες ενισχύσεις δεν αντισταθμίζουν τις απώλειες που προκαλεί ο πληθωρισμός για εκατοντάδες χιλιάδες εργαζομένους και συνταξιούχους

Του ΘΑΝΟΥ ΤΣΙΡΟΥ

Το 2026 κλείνει με μείωση πραγματικού εισοδήματος για εκατομμύρια πολίτες, καθώς με τον μέσο πληθωρισμό να σκαρφάζεται ακόμη και στο 3,8% για το σύνολο του έτους, πολύ μεγάλες κοινωνικές ομάδες όπως οι δημόσιοι υπάλληλοι, οι εργαζόμενοι στον ιδιωτικό τομέα, αλλά και πολλοί συνταξιούχοι, δεν θα φτάσουν να δουν αντίστοιχη αύξηση στο καθαρό τους εισόδημα.

Το ερώτημα πλέον είναι τι θα γίνει το 2027, κατά το οποίο θα γίνει πρόβλεψη μείωσης του μέσου πληθωρισμού στο 2,5% αλλά και αύξησης του καθαρού εισοδήματος λόγω και των μέτρων που ανακοινώθηκαν στη Θεσσαλονίκη. Η πρώτη αποτίμηση δείχνει ότι ιδιωτικοί υπάλληλοι που αμείβονται με τον κατώτατο μισθό, αλλά και δημόσιοι υπάλληλοι στα χαμηλά και μεσαία εισοδηματικά κλιμάκια –εκεί δηλαδή όπου το «500άρικο» στα μεικτά έχει μεγαλύτερη βαρύτητα– μπορούν να περιμένουν καθαρή αύξηση στην περιοχή του 4%. Οι ιδιωτικοί υπάλληλοι με τον κατώτατο, όμως, είναι μόλις ο ένας στους πέντε. Οι υπόλοιποι εξαρτώνται άμεσα από την υπογραφή συλλογικών συμβάσεων, καθώς αν δεν αναπροσαρμόσουν οι μεικτές αποδοχές, η μείωση του πραγματικού εισοδήματος θα είναι προφανής. Οι συνταξιούχοι, παρά την αύξηση της εισοδηματικής πολιτικής και την κατάργηση της προσωπικής διαφοράς, είναι πιθανό να κινηθούν και πάλι κάτω από τον πήχυ του πληθωρισμού, ακόμη και αν αυτός συγκρατηθεί στο 2,5%. Όσο για τους ελεύθερους επαγγελματίες και τους αυτοαπασχολούμε-

νους, θα είναι μοιρασμένοι: κάποιoi θα δουν μια έμμεση αύξηση του καθαρού εισοδήματος μέσα από την αποκλιμάκωση του φόρου εισοδήματος. Αυτό όμως δεν θα ισχύσει για όλους, αφού ούτε οι αλλαγές στα τεκμήρια ούτε η νέα φορολογική κλίμακα έχουν «οριζόντια» επίπτωση.

Είναι προφανές ότι το «στοίχημα» της πραγματικής αύξησης του εισοδήματος δεν θα κριθεί μόνο από το σκέλος των εσόδων, αλλά και από αυτό των δαπανών. Το +2,5% φαντάζει χαμηλό αυτή τη στιγμή που η παγκόσμια αγο-

Οι ιδιωτικοί υπάλληλοι με κατώτατο είναι μόλις ένας στους πέντε. Οι υπόλοιποι εξαρτώνται από τις συλλογικές συμβάσεις. Αν δεν αναπροσαρμόσουν, η μείωση του εισοδήματος είναι βέβαιη.

ρά ενέργειας «βράζει». Ωστόσο, υπάρχει πάντοτε στο τραπέζι η εκτίμηση ότι μετά την... καταιγίδα μπορεί να έρθει και η ησυχασία. Καθώς λοιπόν στο σκέλος των δαπανών η κατάσταση είναι εξαιρετικά αβέβαιη για το 2027, στο σκέλος των εσόδων, η εξέλιξη είναι περισσότερο προβλέψιμη μετά και την εξειδίκευση των μέτρων στήριξης, αλλά και την ανακοίνωση της εισοδηματικής πολιτικής: **• Δημόσιος υπάλληλος.** Παράδειγμα για την αποτύπωση των εισοδημάτων του 2027, ένας δη-

Αυξήσεις μισθών και συντάξεων

		ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ	ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ	ΜΕΙΚΤΑ (ετησίως)	ΚΑΘΑΡΑ (ετησίως)
ΔΗΜΟΣΙΟΣ ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ (παράδειγμα)	2026	€1.600	€1.640	€19.560	€15.334
	2027	€1.640	€2.180	€20.540	€15.996
		▼2,5%	▼32,9%	▼5%	▼4,3%
ΙΔΙΩΤΙΚΟΣ ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ (με κατώτατο μισθό)	2026	€880	€1.840	€12.760	€10.720
	2027	€920	€1.920	€13.320	€11.161
		▼4,5%	▼4,3%	▼4,4%	▼4,1%
ΣΥΝΤΑΞΙΟΥΧΟΣ (παράδειγμα)	2026	€1.200	€1.200	€14.400	€13.066
	2027	€1.233,6	€1.233,6	€14.803,2	€13.369,6
		▼2,8%	▼2,8%	▼2,8%	▼2,3%

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

μίστος υπάλληλος με αποδοχές 1.640 ευρώ μεικτά (από 1.600 ευρώ που λάμβανε στο α΄ τρίμηνο του 2026). Από τον Απρίλιο έως και τον Νοέμβριο ο μισθός του θα ανέλθει στα 1.680 ευρώ έναντι 1.640 ευρώ (+2,4%), ενώ τον Δεκέμβριο θα καταγραφεί κατακόρυφη αύξηση κατά 32,9% (2.180 ευρώ έναντι 1.640 ευρώ), λόγω της ενσωμάτωσης του 500άρικου. Με αυτά δεδομένα, οι συνολικές μεικτές αποδοχές θα είναι αυξημένες κατά 5,0% (από 19.560 το 2026 σε 20.540 ευρώ το 2027). Και σε καθαρή βάση, το ετήσιο

Οι συνταξιούχοι, παρά τις αυξήσεις και την κατάργηση της προσωπικής διαφοράς, είναι πιθανό να κινηθούν και πάλι κάτω από τον πήχυ του πληθωρισμού, ακόμη και αν αυτός συγκρατηθεί στο 2,5%.

εισόδημα μπορεί να ανέλθει σε 15.996 ευρώ έναντι 15.334 ευρώ, εξασφαλίζοντας καθαρή αύξηση 4,3%. Για το 2027 δεν θα υπάρξει πρόσθετο όφελος από τη φορολογική κλίμακα όπως το 2026, γι' αυτό και το ποσοστό αύξησης των καθαρών αποδοχών είναι μικρότερο από το αντίστοιχο των μεικτών.

• Ιδιωτικός υπάλληλος (με κατώτατο μισθό). Κατά το πρώτο τρίμηνο οι τακτικές αποδοχές θα διατηρηθούν στα 920 ευρώ έναντι 880 ευρώ στο α΄ τρίμηνο του 2026

(+4,5%). Από τον Απρίλιο του 2027, με τη νέα αναπροσαρμογή του κατώτατου, οι μηνιαίες αποδοχές θα φτάσουν στα 960 ευρώ. Σε επίπεδο 14 μισθών, οι ετήσιες μεικτές αποδοχές θα ενισχυθούν το 2027 κατά 4,4% συγκριτικά με το 2026 (από 12.760 σε 13.320 ευρώ). Το καθαρό διαθέσιμο εισόδημα θα φτάσει σε 11.161 ευρώ έναντι 10.720 ευρώ, σημειώνοντας και πάλι καθαρή ετήσια αύξηση 4,1%

• Συνταξιούχος. Η αναπροσαρμογή της εισοδηματικής πολιτικής αποτυπώνεται ομοιόμορφα σε όλη τη διάρκεια του έτους, με τη μηνιαία σύνταξη να αυξάνεται σταθερά κατά 2,6%-2,8% κάθε μήνα (στα 1.233,6 ευρώ για κάποιον που μέχρι και το τέλος του χρόνου θα λαμβάνει κύρια σύνταξη 1.200 ευρώ μεικτά). Αρα οι συνολικές μεικτές αποδοχές αυξάνονται επίσης κατά 2,8%: από 14.400 σε 14.803,2 ευρώ. Μετά την παρακράτηση φόρου και εισφορών, όμως, το καθαρό ποσό διαμορφώνεται στα 13.369,6 ευρώ έναντι 13.066 ευρώ, περιορίζοντας την πραγματική καθαρή αύξηση στο 2,3% – ποσοστό που υπολείπεται οριακά του προβλεπόμενου πληθωρισμού (2,5%). Το «400άρι» έχει προστεθεί στις καθαρές αποδοχές, αλλά δεν επηρεάζει την ετήσια μεταβολή, καθώς θα δοθεί και το 2026 και το 2027. Επίσης, στην πράξη, ο συνταξιούχος θα έχει και μικρότερη ποσοστιαία αύξηση καθώς η αναπροσαρμογή θα γίνει μόνο στην κύρια και όχι στην επικουρική. Τουλάκις τον, την αύξηση θα τη λάβουν περισσότεροι λόγω κατάργησης της προσωπικής διαφοράς. Και γι' αυτούς, πάντως, η αύξηση δεν θα αφορά το κομμάτι της προσωπικής διαφοράς.

GoGordian

REAL ESTATE

gogordian.com

| 77 77 56 56

The Art of the

SMART DEAL

Ref: 8650

Κατοικία 4ων υπνοδωματίων στον Άγιο Βασίλειο, Στρόβολο, Λευκωσία

€1,000,000 €900,000

Ref: 5730

Κτήριο μικτής χρήσης στην Έγκωμη, Λευκωσία

€1,075,000 €1,000,000

Ref: 9362

Εμπορικό οικόπεδο στον Άγιο Αντώνιο, Λευκωσία

€1,450,000 €1,375,000

Ref: 7104

Γραφείο στον Τρυπιώτη, Λευκωσία

€390,000 €350,000

Τα 2 προαπατούμενα της S&P

«Ενώ περαιτέρω αναβαθμίσεις σίγουρα δεν αποκλείονται για την Ελλάδα, θα πρέπει να δούμε πολύ σημαντική μείωση του χρέους, σε συνδυασμό όμως με μείωση των ανισορροπιών του εξωτερικού τομέα και περαιτέρω αύξηση του μέσου εισοδήματος, ώστε να επιστρέψει η αξιολόγηση στο A+», δηλώνει στην «Κ» ο Σάμιουελ Τίλερϋ της S&P

100%

του ΑΕΠ στοχεύει ο ΟΑΔΗΧ να είναι το δημόσιο χρέος το 2032-2034, οπότε εκτιμάται πως η Ελλάδα θα επιστρέψει στην αξιολόγηση «A+».

Πρωτογενή πλεονάσματα

«Η μείωση του δείκτη χρέους κάτω από το 110% έως το 2031 είναι ένας φιλόδοξος αλλά εφικτός στόχος. Η επίτευξή του απαιτεί όμως τη συνέχιση μεγάλων πρωτογενών πλεονασμάτων και τη διατήρηση ισχυρής αναπτυξιακής δυναμικής της οικονομίας τα επόμενα χρόνια», επισημαίνει στην «Κ» ο Γέσεν ελ Ραντί της Morningstar DBRS.

357 δισ.

Ο στόχος για το δημόσιο χρέος φέτος σε απόλυτα νούμερα, από 364,6 δισ. το 2025, ενώ το 2027 θα μειωθεί στα 355 δισ.

Αποπληρωμή δανείων

«Αναμένουμε ότι το χρέος θα συνεχίσει να μειώνεται ραγδαία, πλησιάζοντας το 120% του ΑΕΠ το 2030, υποστηριζόμενο από τη σταθερή ανάπτυξη του ονομαστικού ΑΕΠ και σημαντικά πρωτογενή πλεονάσματα μετά το 2027. Τα υψηλά ταμειακά διαθέσιμα επιτρέπουν την πρόωρη αποπληρωμή δανείων, σημειώνει στην «Κ» ο Γκρεγκ Κις της Fitch.

Πώς θα ξαναγίνουμε... «Α» κατηγορίας

Η μείωση του χρέους δεν αρκεί, χρειάζονται μεταρρυθμίσεις και πολιτική σταθερότητα, λένε οι οίκοι

Της **ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΚΟΥΡΤΛΛΗ**

«**Εθνικό στόχο**» χαρακτηρίζει η κυβέρνηση τη μείωση του δημοσίου χρέους προς ΑΕΠ κοντά στο 110% το 2030 με την επιστροφή, τότε, της αξιολόγησης της Ελλάδας στο «Α». Αυτό δημιουργεί το ερώτημα: Αρκεί η ταχεία μείωση του χρέους για την κατάκτηση αυτού του ορόσημου στη «βαθμολογία» της χώρας; Την απάντηση μπορούν να δώσουν μόνον οι ίδιοι οι οίκοι αξιολόγησης.

Η «Κ» απευθύνθηκε στους οίκους, οι οποίοι και έστειλαν σημαντικά «μηνύματα». Θεωρούν πως οι στόχοι για την ταχεία μείωση του δείκτη χρέους, αν και είναι φιλόδοχοι, είναι εφικτοί, και προϋποθέτουν τη διατήρηση ισχυρών ρυθμών ανάπτυξης, κάτι που αποτελεί σοβαρή πρόκληση για τη συνέχεια και μετά το τέλος του Ταμείου Ανάκαμψης. Επιπλέον, το χρέος, αν και αποτελεί τον πιο σημαντικό παράγοντα στις αξιολογήσεις, δεν αρκεί από μόνο του ώστε να φέρει στην Ελλάδα το «Α», και αν μη τι άλλο το «Α+» που ήταν η βαθμολογία που είχε πριν από το 2009. Απαιτούνται εφαρμογή διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων που βελτιώνουν το επιχειρηματικό περιβάλλον, μείωση των ανισορροπιών του εξωτερικού τομέα και περαιτέρω αύξηση του μέσου εισοδήματος και των επενδύσεων. Και όλα αυτά σε ένα σταθερό πολιτικό σκηνικό και με συνετή δημοσιονομική πολιτική.

Φέτος, με ώθησι από την άνοδο του πληθωρισμού, το ελληνικό χρέος εκτιμάται πως θα διαμορφωθεί στο 136,8% του ΑΕΠ, αν και δεν αποκλείεται να υποχωρήσει και στο 136%, με την Ελλάδα να χάνει τα πρωτεία της πιο υπερχρεωμένης χώρας στην Ευρώπη από την Ιταλία, ενώ το 2027 θα υποχωρήσει στο 130,3% του ΑΕΠ, δηλαδή στο χαμηλότερο επίπεδο από το 2009. Έως το 2029 στόχος είναι να υποχωρήσει στο 117,6% του ΑΕΠ ενώ το 2030 να κινηθεί στο 113,2% και

να είναι χαμηλότερος όχι μόνο από αυτόν της Ιταλίας, αλλά και από του Βελγίου και της Γαλλίας, με την Ελλάδα να κατακτά τη βαθμολογία «Α», τρία σκαλοπάτια πάνω από το σημερινό «BBB». Επίσης, έως το 2035 το χρέος υπολογίζεται να έχει φτάσει στο 100% του ΑΕΠ, όταν και το ελληνικό αξιόχρεο εκτιμάται πως θα επιστρέψει στην αξιολόγηση «Α+». Ο οίκος Fitch προβλέπει πως η σύγκλιση της αξιολόγησης της Ελ-

Η διατήρηση μιας ισχυρής αναπτυξιακής δυναμικής αποτελεί σημαντική πρόκληση.

Απαιτείται μείωση των ανισορροπιών του εξωτερικού τομέα και περαιτέρω αύξηση των επενδύσεων.

λάδας προς τον μέσο όρο της Ευρώπης (Α+) θα συνεχιστεί τα επόμενα πέντε χρόνια. Όπως σημειώνει στην «Κ» ο Γκρεγκ Κις, επικεφαλής αναλυτής της Fitch, «η περαιτέρω σοβαρή μείωση του δείκτη χρέους μεσοπρόθεσμα, λόγω σημαντικών πρωτογενών πλεονασμάτων και συνεχιζόμενης ανθεκτικής ανάπτυξης, θα ήταν θετική για την αξιολόγηση. Οι βελτιώσεις στο μεσοπρόθεσμο αναπτυξιακό δυναμικό—μέσω υψηλότερων επενδύσεων ή εφαρμογής διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων—θα μπορούσαν επίσης να υποστηρίξουν την αναβάθμιση». Κατά τον ίδιο, «το χρέος θα συνεχίσει να μειώνεται ραγδαία, πλησιάζοντας το 120% του ΑΕΠ το 2030, υποστηριζόμενο από

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

τη σταθερή ανάπτυξη του ονομαστικού ΑΕΠ και τα σημαντικά πρωτογενή πλεονάσματα μετά το 2027». Ο οίκος αξιολόγησης Morningstar DBRS εξηγεί στην «Κ» ότι η επιστροφή στη σταθερή ανάπτυξη του ονομαστικού ΑΕΠ και τα σημαντικά πρωτογενή πλεονάσματα μετά το 2027, θα ήταν θετική για την αξιολόγηση.

δείκτη χρέους τα επόμενα 1-2 χρόνια αποτελεί τον λόγο πίσω από την πρόσφατη αναβάθμιση των προοπτικών στη βαθμολογία BBB της Ελλάδας σε θετικές. Και η επιστροφή στην αξιολόγηση «Α» απαιτεί αυτό

ακριβώς, την περαιτέρω σημαντική μείωση του δείκτη χρέους η οποία όμως βασίζεται κυρίως στην ικανότητα διατήρησης πρωτογενών πλεονασμάτων και σταθερών ρυθμών ανάπτυξης, που όμως δεν είναι δε-

ΑΝΑΛΥΣΗ

Ο πλούτος των καταθέσεων

Οι 31,7 εκατ. καταθέτες δεν είναι 31,7 εκατ. διαφορετικοί άνθρωποι.

Το ενδιαφέρον που μάθαμε από τις αναφορές Τσίπρα και τα στοιχεία του ΤΕΚΕ που χρησιμοποιεί είναι ότι επί της ουσίας προτείνει έναν φόρο στις καταθέσεις άνω των 100.000 ευρώ. Δεν το είπε ξεκάθαρα, αλλά αυτό προκύπτει. Θα μπορούσαμε να το συζητήσουμε και οι πολίτες να κρίνουν αν συμφωνούν ή όχι, αν γνωρίζαμε την ακριβή κοστο-

λόγηση του μέτρου και κυρίως πόσους αφορά. Αν μιλάμε για λίγους, η συζήτηση αδυνατεί και επικεντρώνεται στο ιδεολογικό στίγμα που θέλει να δώσει στις πολιτικές του ένα κόμμα. Αν μιλάμε για πολλούς, αποκτά ενδεχομένως ενδιαφέρον.

Στην ίδια παρανόηση, με παρόμοια στρεβλή συλλογιστική, οδηγούνται πολλοί δημοσιολο-

γούντες, παρουσιάζοντας ως στοιχείο οικονομικού προβλήματος των ελληνικών νοικοκυριών το γεγονός ότι 70,6% των καταθετών διαθέτουν έως 1.000 ευρώ στον λογαριασμό τους. Ακόμη και αν αφήσουμε στο πλάι το γεγονός ότι οι τραπεζικές καταθέσεις από το 2019 έως σήμερα έχουν αυξηθεί κατά 80%, παραγνωρίζουν και αυτοί ότι ένα φυσικό πρόσωπο μπορεί να διαθέτει πολλούς λογαριασμούς και να είναι συνδικαιούχος σε πολλούς άλλους. Μόνο οι παλιοί λογαριασμοί από τις συγχωνευμένες τράπεζες που βάρεσαν λουκέτο στις αρχές της προηγούμε-

νης δεκαετίας έχουν φορτώσει με έναν τεράστιο αριθμό ανοικτών λογαριασμών κάθε Έλληνας πολίτης. Προφανώς ανάμεσά τους βρίσκονται και άνθρωποι που δεν έχουν τίποτα ή έχουν ελάχιστα σε αυτούς τους λογαριασμούς. Είναι πράγματι αυτοί που δυσκολεύονται, μόνο που δεν θα τους βρει κανείς με αυτές τις στατιστικές, όπως δεν βρήκε και ο κ. Τσίπρας τον πραγματικό αριθμό των πλούσιων Ελλήνων καταθετών.

Μια αξιόπιστη αποτύπωση θα απαιτούσε τη διασταύρωση ανά φυσικό πρόσωπο των καταθέσεων, των ακινήτων, των επενδύσεων, των συμμετοχών σε επιχειρήσεις, των εισοδημάτων και φυσικά των δανειακών υποχρεώσεων. Αυτό που δηλώνουν, δηλαδή, όλοι οι υπόχρεοι σε δήλωση «πόθεν έσχες». Τεχνικά, μια τέτοια άσκηση θα μπορούσε να γίνει με αυστηρή προστασία του φορολογικού και τραπεζικού απορρήτου, με τον «κίνδυνο» προφανώς τα νούμερα που θα βγουν να μη βολέουν τους ισχυρισμούς που εκφέρονται δημοσίως.

Διότι άλλο πράγμα είναι η σοβαρή μέτρηση της κατανομής του πλούτου και άλλο η αναζήτηση ενός εντυπωσιακού ποσού που θα χωρέσει σε ένα πολιτικό σύνθημα. Και δυστυχώς, τα νούμερα μπορεί να είναι απολύτως σωστά, αλλά το συμπέρασμα απολύτως λάθος.

ΤΜΗΜΑ ΚΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ ΚΑΙ ΧΩΡΟΜΕΤΡΙΑΣ
Αριθμός Φακέλλου ΕΚΓ 1/ΑΕΔ 1276/2022 (Έντυπο Ν. 285)
ΕΠΑΡΧΙΑΚΟ ΚΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΚΟ ΓΡΑΦΕΙΟ ΛΕΥΚΩΣΙΑ 09/09/2026
Ο ΠΕΡΙ ΑΚΙΝΗΤΟΥ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ (ΔΙΑΚΑΤΟΧΗ,
ΕΓΓΡΑΦΗ ΚΑΙ ΕΚΤΙΜΗΣΗ) ΝΟΜΟΣ ΚΕΦ. 224 ΚΑΙ ΝΟΜΟΙ 3
ΤΟΥ 1960 ΜΕΧΡΙ 23 ΤΟΥ 1962 (Άρθρο 114)

Ειδοποίηση σύμφωνα με τον Κανονισμό 5 των Περί Ακινήτου Ιδιοκτησίας (Παροχή Διόδου) Κανονισμών
Αριθμός Φακέλλου: ΕΚΓ 1/ΑΕΔ 1276/2022
Προς:
Αποκτών μέρος:
• ΠΑΠΑΝΑΣ ΜΑΡΙΟΣ, από ΚΙΜΩΝΟΣ 3, 2660 ΚΟΚΚΙΝΟΤΡΙΜΙΘΙΑ
• ΑΓΓΕΛΟΔΗΜΟΥ ΧΑΡΑΛΑΜΠΙΑ, από ΚΙΜΩΝΟΣ 3, 2660 ΚΟΚΚΙΝΟΤΡΙΜΙΘΙΑ
Δουλεύον μέρος (κύριο ακίνητο):
1. Κύριοι του ακινήτου: Αριθμός τεμαχίου 199, Φύλλο / Σχέδιο 2-218-391, Τμήμα 7, Αριθμός Εγγραφής 124300/0/12838, ΛΕΥΚΩΣΙΑ ΚΟΚΚΙΝΟΤΡΙΜΙΘΙΑ
• ΤΣΙΓΚΗ ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ ΚΑΤΙΝΑ, από ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ, 24, 2369, ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ, ΛΕΥΚΩΣΙΑ, ΑΓΙΟΣ ΔΟΜΕΤΙΟΣ, ΛΕΥΚΩΣΙΑ
• ΠΕΤΡΟΥ ΑΝΔΡΕΑ ΕΙΡΗΝΗ, από ΑΡΚΑΔΙΟΥ, 2, 2363, ΑΓΙΟΣ ΠΑΥΛΟΣ, ΛΕΥΚΩΣΙΑ, ΑΓΙΟΣ ΔΟΜΕΤΙΟΣ, ΛΕΥΚΩΣΙΑ
• ΜΟΥΡΟΥΖΗ ΑΝΔΡΕΑ ΑΝΔΡΙΑΝΗ, από ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΚΥΠΡΙΑΝΟΥ, 5, 2660 ΚΟΚΚΙΝΟΤΡΙΜΙΘΙΑ, ΛΕΥΚΩΣΙΑ
• ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΗΣ ΑΝΔΡΕΑΣ, από ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ
• ΒΑΡΔΑΡΟΣ ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ, από ΕΛΛΑΔΑ
2. Κύριοι του ακινήτου: Αριθμός τεμαχίου 198, Φύλλο / Σχέδιο 2-218-391, Τμήμα 7, Αριθμός Εγγραφής 124300/0/15682, ΛΕΥΚΩΣΙΑ ΚΟΚΚΙΝΟΤΡΙΜΙΘΙΑ
• ΣΙΑΓΚΑΛ ΦΟΙΒΟΣ, από ΓΡΗΓΟΡΗ ΑΥΞΕΝΤΙΟΥ, 36, 2660 ΚΟΚΚΙΝΟΤΡΙΜΙΘΙΑ, ΛΕΥΚΩΣΙΑ
• ΠΑΡΑΣΚΕΥΑ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ, από ΚΟΚΚΙΝΟΤΡΙΜΙΘΙΑ, ΛΕΥΚΩΣΙΑ
• ΠΑΡΑΣΚΕΥΑ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΣ, από ΑΓΓΛΙΑ
• ΠΑΡΑΣΚΕΥΑ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΠΑΥΛΟΣ, από ΑΓΓΛΙΑ
• ΠΑΡΑΣΚΕΥΑ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΜΑΡΙΑ, από ΚΟΚΚΙΝΟΤΡΙΜΙΘΙΑ, ΛΕΥΚΩΣΙΑ
• ΠΑΡΑΣΚΕΥΑ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΑΝΔΡΙΑΝΗ, από ΑΓΓΛΙΑ
• ΓΕΩΡΓΙΟΥ Π. ΑΛΕΞΙΑ, από ΛΟΝΔΙΝΟ
• ΓΕΩΡΓΙΟΥ Π. ΙΟΥΛΙΑ, από ΛΟΝΔΙΝΟ
• ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΜΑΡΙΑ, από ΛΟΝΔΙΝΟ
• ΠΑΡΑΣΚΕΥΑ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΜΑΙΡΗ, από ΛΟΝΔΙΝΟ
3. Κύριοι του ακινήτου: Αριθμός τεμαχίου 200, Φύλλο / Σχέδιο 2-218-391, Τμήμα 7, Αριθμός Εγγραφής 124300/0/17428, ΛΕΥΚΩΣΙΑ ΚΟΚΚΙΝΟΤΡΙΜΙΘΙΑ
• ΒΑΡΔΑΡΟΥ ΜΑΡΙΑ, από ΕΛΛΑΔΑ
Αναφορικά με την αίτηση που αποκόπτεται μέρους για την παροχή διόδου, σας πληροφορώ ότι στις 02/10/2026, ημέρα ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ και ώρα 18:30, ο/η κτηματολόγος θα επιθεωρήσει τα ακίνητα που επηρεάζονται για να καθορίσει την κατεύθυνση της διόδου, την έκταση του δικαιώματος χρησιμοποίησης της διόδου που θα έχει το αποκτών μέρος και την αποζημίωση που θα πληρώσει. Σας καλώ να βρισκόσθε εκεί (στο χωράφι). Αν παραλείψετε να παρευρεθείτε η υπόθεση μπορεί να εξεταστεί στην απουσία σας.
* Αποκτών μέρος σημαίνει τον εγγεγραμμένο κύριο ακινήτου που απαιτεί δίοδο από γεγονικό ακίνητο.
* Δουλεύον μέρος σημαίνει τον κύριο ακινήτου από όπου απαιτείται δίοδος.

Νέος γύρος συγκέντρωσης στην αγορά ενέργειας

Οι αυξήσεις στις τιμές ηλεκτρικής ενέργειας φέρνουν σε δύσκολη θέση τις μικρές εταιρείες προμήθειας

Της **ΧΡΥΣΕΑΣ ΛΙΑΓΓΟΥ**

Για μία ακόμη φορά, οι αυξήσεις στις τιμές ηλεκτρικής ενέργειας φέρνουν ένα τμήμα της λιανικής αγοράς ηλεκτρισμού στα όριά του, στρώνοντας τον δρόμο για έναν νέο κύκλο αναδιάρθρωσης και συγκέντρωσης του κλάδου γύρω από τους ισχυρούς καθετοποιημένους ομίλους. Για τις μικρές εταιρείες προμήθειας, που παραμένουν εκτεθειμένες στις διακυμάνσεις της χονδρεμπορικής αγοράς, ο ανταγωνισμός για τη διατήρηση των μεριδίων τους, σε ένα περιβάλλον υψηλών τιμών και έντονης μεταβλητότητας, εξελίσσεται πλέον και σε μάχη επιβίωσης.

Για να προσφέρουν ανταγωνιστικά τιμολόγια και να συγκρατήσουν τους πελάτες τους, καλούνται να απορροφήσουν μέρος των ανατιμήσεων της χονδρεμπορικής, συμπερίζοντας τα περιθώρια κέρδους σε επίπεδα που δοκιμάζουν τις αντοχές τους. Για τις καθετοποιημένες εταιρείες, αντιθέτως, η άσκηση είναι σαφώς ευκολότερη, καθώς η δραστηριότητα στη χονδρεμπορική αγορά λειτουργεί εξισορροπιστικά απέναντι στις επιβαρύνσεις της λιανικής, προσφέροντας μεγαλύτερα περιθώρια διαχείρισης.

«Επιστρέφουμε σε ένα σκηνικό που είδαμε και στην κρίση του 2021-2022, όπου σαφώς οι μεγαλύτεροι και πλήρως καθετοποιημένοι όμιλοι μπορούν να ανταποκριθούν καλύτερα. Με επιχειρηματικά δεδομένα, το να κρατηθεί μια εταιρεία στην αγορά υπό αυτές τις συνθήκες είναι πάρα πολύ δύσκολο», τονίζει στην «Κ» ο γενικός διευθυντής της NRG Αναστάσιος Λωσταράκος.

Οι απλήρωτοι λογαριασμοί

Ο ίδιος επισημαίνει μία ακόμη απειλή για την αγορά, αυτή των ανεξόφλητων οφειλών που η κυβέρνηση μόλις πρόσφατα κινητοποιήθηκε να αντιμετωπίσει παρά τα συνεχή αιτήματα του κλάδου και τα πικρά «καμπανάκια» της αρμόδιας ρυθμιστικής αρχής ενέργειας (ΡΑΑΕΥ). «Όσο αυξάνονται τα

τιμολόγια και μειώνεται η αγοραστική δύναμη των καταναλωτών, αυξάνεται και το ρίσκο των ανεξόφλητων οφειλών», σημειώνει. Οι συσσωρευμένες ανεξόφλητες οφειλές προσεγγίζουν τα 3 δισ. ευρώ το 2025 και, σύμφωνα με τη ΡΑΑΕΥ, επιβαρύνουν την τιμή της κιλοβατώρας κατά 6 λεπτά, απειλώντας παράλληλα τη βιωσιμότητα των εταιρειών προμήθειας. Το ποσό αυτό δεν αποτελεί αυτοτελή χρέωση στον λογαριασμό, αποτυπώνει όμως το μέγεθος ενός κινδύνου που καλούνται να χρηματοδοτήσουν οι προμηθευτές και, σε βάθος χρόνου, οι συνεπείς πελάτες.

«Το συνολικό ύψος των οφειλών, το οποίο προσεγγίζει τα 3 δισ. ευρώ, καταδεικνύει την έκταση του φαινομένου και τη σημασία του για τη βιωσιμότητα των προμηθευτών, τη διαχείριση του πιστωτικού κινδύνου και, εντέλει, τη συνολική λειτουργία της λιανικής αγοράς», αναφέρει χαρακτηριστικά η ΡΑΑΕΥ στην πρόσφατη ετήσια έκθεσή της για τη λιανική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας.

Οι πιέσεις

Η εικόνα που περιγράφει η ΡΑΑΕΥ αποτυπώνεται και στα δημοσιευμένα οικονομικά αποτελέσματα της τελευταίας τριετίας για τους μικρότερους παρόχους, με μερίδια αγοράς από περίπου 1% έως 5%. Η ZeniΘ εμφανίζει μεν αύξηση στα κέρδη προ φόρων, τόκων και αποσβέσεων (EBITDA), αλλά σημαντικές μειώσεις, άνω του 20%, στα κέρδη προ φόρων και στο περιθώριο καθαρού κέρδους. Η ΗΡΩΝ κατέγραψε πτώση του EBITDA κατά 71% και σχεδόν απώλεσε το σύνολο της καθαρής κερδοφορίας της, με μείωση κατά 94% στα κέρδη προ φόρων και στο περιθώριο καθαρού κέρδους.

Η Enerwave, καθώς δεν έχει δημοσιεύσει αυτοτελή στοιχεία για τη χρήση του 2025, όπως η NRG, δεν μπορεί να συγκριθεί ευθέως σε επίπεδο τριετίας. Για τις χρήσεις 2023-2024, ωστόσο, η υποχώρηση της κερδοφορίας και των δύο εταιρειών είναι εξίσου σημαντική, με πτώση άνω του 70%

Μία ακόμη απειλή για την αγορά είναι οι ανεξόφλητες οφειλές. Οι συσσωρευμένες ανεξόφλητες οφειλές προσεγγίζουν τα 3 δισ. ευρώ το 2025 και, σύμφωνα με την αρμόδια ρυθμιστική αρχή (ΡΑΑΕΥ), επιβαρύνουν την τιμή της κιλοβατώρας κατά 6 λεπτά, απειλώντας παράλληλα τη βιωσιμότητα των εταιρειών προμήθειας. Το ποσό αυτό δεν αποτελεί αυτοτελή χρέωση στον λογαριασμό, αποτυπώνει όμως το μέγεθος ενός κινδύνου που καλούνται να χρηματοδοτήσουν οι προμηθευτές και, σε βάθος χρόνου, οι συνεπείς πελάτες.

στο EBITDA και εμφάνιση ζημιών προ φόρων. Ζημιές εμφανίζει και η Volton για τις χρήσεις της περιόδου 2023-2024. Η «Φυσικό Αέριο Ελληνική Εταιρεία Ενέργειας» κατάρφει σημαντική μείωση του EBITDA κατά 60% στην τριετία και κατά 70% στα κέρδη προ φόρων, ενώ το περιθώριο καθαρού κέρδους υποχωρεί κατά 68,6%. Παρά την ισχυρή βελτίωσή του, από 0,9% στη χρήση του 2024 σε 1,1%, παραμένει σε ιδιαίτερα χαμηλά επίπεδα.

Ακόμη πιο ευκρινές γίνεται το σήμα κινδύνου που εξέπεμψε η ΡΑΑΕΥ για τους απλήρωτους λογαριασμούς μέσα από την ανάλυση των απαιτήσεων και των προβλέψεων των προμηθευτών έναντι πελατών. Οι προβλέψεις αποτυπώνουν την εκτίμηση κάθε παρόχου για την αξία των λογαριασμών που βρίσκονται σε καθυστέρηση και οι οποίοι

εκτιμάται ότι σε μεγάλο ποσοστό δεν θα εισπραχθούν.

Η ZeniΘ έχει αυξήσει κατά 35% τις προβλέψεις της, προβλέποντας ότι πιθανότατα δεν θα εισπράξει 57 εκατ. ευρώ. Το ποσό αντιστοιχεί στο 53% των συνολικών απαιτήσεων της για τη χρήση του 2025, και έχει αυξηθεί κατά 46% στην τριετία 2023-2025. Η ΗΡΩΝ αύξησε κατά 45% τις προβλέψεις της, οι οποίες ανέρχονται σε 118 εκατ. ευρώ ή στο 40% των απαιτήσεών της.

Για τη διετία 2023-2024, η Enerwave και η NRG εμφανίζουν αύξηση των προβλέψεων κατά 10% και 31% αντιστοίχως, με τα εκτιμώμενα ως ανείσπρακτα ποσά να διαμορφώνονται σε 95 εκατ. και 40 εκατ. ευρώ αντιστοίχως. Η «Φυσικό Αέριο» καταγράφει επίσης σημαντική αύξηση, κατά 22%, στις προβλέψεις για ανείσπρακτους λογαριασμούς,

με τις εκτιμώμενες απώλειες να προσεγγίζουν το 39% των συνολικών απαιτήσεών της. Ανάλογη εικόνα παρουσιάζει η Volton, με τις προβλέψεις να ανέρχονται στο 46% των απαιτήσεων για το 2025, παρά τις οριακές βελτιώσεις τόσο στο ύψος τους, με μείωση 0,2%, όσο και στη μεταβολή τους στην τριετία, όπου καταγράφεται μείωση 3,3%.

Ο «κάρτης» αλλάξει

Τα παραπάνω δεδομένα είναι προφανώς γνωστά στις διοικήσεις και στους ιδιοκτήτες των μικρότερων παρόχων και εξηγούν τις κινήσεις επιχειρηματικού μετασχηματισμού που έχουν ήδη δρομολογηθεί. Η Elpedison, ως Enerwave πλέον, έχει ενταχθεί στον όμιλο HELLENIQ ENERGY, κατά 22%, στις προβλέψεις για

χώρησαν σε συνένωση δυνάμεων, δημιουργώντας μια καθετοποιημένη δομή που συνδυάζει εκτεταμένη πελατειακή βάση με ισχυρό χαρτοφυλάκιο παραγωγής. Η διοίκηση της Volton αναφέρει, από την πλευρά της, στην ετήσια έκθεση για τα αποτελέσματα της χρήσης του 2025 ότι η βιωσιμότητα της εταιρείας «διασφαλιζέται από τη χρηματοοικονομική ενίσχυση των μετόχων», μέσω δανείων και αυξήσεων μετοχικού κεφαλαίου.

3 ή 4 μεγάλοι παίκτες

Παράγοντες του κλάδου παραλπλίζουν την πορεία της λιανικής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας με εκείνη της απελευθέρωσης του τραπεζικού συστήματος στην Ελλάδα και τη γνωστή κατάληξη των μη εξυμπερετούμενων δανείων. Οι εκτιμήσεις συγκλίνουν στο ότι η αγορά, υπό την πίεση και του νέου κύματος υψηλών τιμών, οδηγείται σε έναν νέο γύρο συγκέντρωσης, με ισχυρότερη μάλιστα δυναμική από εκείνη που καταγράφηκε κατά την πρώτη ενεργειακή κρίση. Μια διαδικασία που εκτιμάται ότι θα ολοκληρωθεί μέσα στα επόμενα χρόνια, με την επικράτηση τριών ή τεσσάρων μεγάλων επιχειρηματικών σχημάτων.

Ο πρώτος κύκλος συγκέντρωσης άνοιξε με την απορρόφηση της Green από την ΗΡΩΝ το 2018 και επιταχύνθηκε κατά τη διάρκεια της πρώτης ενεργειακής κρίσης. Η Volton το 2023 εξαγόρασε την KEN, ενώ την ίδια χρονιά ολοκληρώθηκε η εξαγορά και απορρόφηση της Watt & Volt από τη Metlen (τότε «Μυτιληνναίος»). Η Metlen προχώρησε σε δύο ακόμη εξαγορές, της Volterra το 2023 και της Efa Energy το 2024. Ακολούθησε η απόκτηση του 100% της Elpedison από τη HELLENIQ ENERGY, μέσω της εξαγοράς του 50% που κατείχε στην εταιρεία η ιταλική Edison. Ο κύκλος έκλεισε με την πρόσφατη συμφωνία των ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ και Motor Oil για τη συνένωση των ΗΡΩΝ και NRG, η οποία αναδιοργάνωσε πλήρως το τοπίο, δημιουργώντας τον τρίτο

ισχυρό πόλο της αγοράς, μετά τη ΔΕΗ και τη Metlen.

Η αγορά υποδέχθηκε με ανακούφιση, πάντως, την πρόσφατη παρέμβαση του ΥΠΕΝ για την τροποποίηση του κώδικα προμήθειας ηλεκτρικής ενέργειας. Αν και με καθυστέρηση τουλάχιστον δύο ετών, με τη νέα αυτή ρύθμιση επιχειρείται για πρώτη φορά μια πιο συστηματική αντιμετώπιση του λεγόμενου «ενεργειακού τουρισμού», δηλαδή της πρακτικής καταναλωτών να μετακινούνται διαδοχικά μεταξύ των παρόχων αφήνοντας πίσω τους ληξιπρόθεσμες οφειλές. Όπως, ωστόσο, επισημαίνουν παράγοντες της αγοράς στην «Κ», η νέα ρύθμιση δεν αποτελεί από μόνη της λύση για τα σχεδόν 3 δισ. ευρώ ληξιπρόθεσμων οφειλών που έχουν συσσωρευθεί. Δεν δημιουργεί, τονίζουν, «έναν νέο μηχανισμό αναγκαστικής είσπραξης και κατά συνέπεια η επίδρασή της στο υφιστάμενο απόθεμα παλαιών και δύσκολα ανακτήσιμων απαιτήσεων αναμένεται να είναι περιορισμένη». Αναγνωρίζουν πάντως ότι δημιουργεί ένα ισχυρότερο κίνητρο για την εξόφληση ή τον διακανονισμό οφειλών, καθώς η συστηματική αθέτηση πληρωμών περιορίζει πλέον τη δυνατότητα αλλαγής παρόχου. Η μεγαλύτερη αξία της αλλαγής, όπως επισημαίνουν, «βρίσκεται στη δυνατότητα ανάσχεσης της δημιουργίας μιας επόμενης γενιάς επισφαλειών». Το νέο πλαίσιο, σημειώνουν επίσης, προσφέρει περισσότερα δεδομένα και νέα σήματα πιστωτικής συμπεριφοράς, τα οποία, σε συνδυασμό με το ιστορικό συναλλαγών, πληρωμών, διακανονισμών και καταναλώσεων που ήδη διαθέτουν οι πάροχοι, μπορούν να αλλάξουν ριζικά τον τρόπο που διαχειρίζονται το πελατολόγιό τους. Η αποτελεσματική διαχείριση των εισπράξεων θα κριθεί πλέον και από το κατά πόσον οι πάροχοι θα επενδύσουν σε νέες τεχνολογίες (πρόβλεψης πιστωτικού κινδύνου και συστημάτων έγκαιρης προειδοποίησης) ώστε να περιορίσουν τον πιστωτικό κίνδυνο πριν αυτός μετατραπεί σε νέα επισφάλεια.

**NEW
EXPECTATIONS**

**LARA MENEZES
BY BRANISLAV ŠIMONČÍK**

20/09
Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Μειώθηκαν τα Airbnb στο κέντρο της Αθήνας

Αποδίδουν οι περιορισμοί και τα κίνητρα για μακροχρόνιες μισθώσεις – Αύξηση των καταλυμάτων στο παραλιακό μέτωπο

Του **ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΣΑΝΟΓΛΟΥ**

Μειωμένα κατά 5,1% εμφανίζονται τα καταλύματα βραχυχρόνιας μίσθωσης στο κέντρο της Αθήνας τον Αύγουστο σε σχέση με το αντίστοιχο περυσινό διάστημα, ενώ πτωτικά κινείται η προσφορά και στο σύνολο της Αττικής. Σύμφωνα με στοιχεία που επιμελήθηκε η AirDNA για λογαριασμό της «Κ» και περιλαμβάνουν ενεργά καταλύματα από τις δημοφιλέστερες πλατφόρμες (Airbnb, Booking και Vrbo), στο κέντρο της Αθήνας τον φετινό Αύγουστο λειτουργήσαν συνολικά 15.920 καταλύματα, αριθμός που ήταν χαμηλότερος κατά 850 ακίνητα σε σχέση με πέρυσι.

Πρόκειται για μια εξέλιξη που συνδέεται ασφαλώς με τη διατήρηση της απαγόρευσης λειτουργίας νέων καταλυμάτων βραχυχρόνιας μίσθωσης στα πρώτα τρία δημοτικά διαμερίσματα του Δήμου Αθηναίων, η οποία ξεκίνησε να εφαρμόζεται τον Ιανουάριο του 2025, συνεχίζεται φέτος και πλέον, όπως εξαγγέλθηκε στη ΔΕΘ πριν από μερικές ημέρες, θα διατηρηθεί και για το σύνολο του 2027. Παράλληλα, ρόλο στη μείωση των καταλυμάτων έχει διαδραματίσει και η επιβολή αυστηρών προδιαγραφών λειτουργίας σε κάθε κατάλυμα από τον περυσινό Οκτώβριο και μετά, που εξώθησε κάποια ακατάλληλα ακίνητα (κυρίως υπόγεια και πατάρια και γενικότερα συμπληρωματικοί χώροι) είτε στη μακροχρόνια μίσθωση, είτε κι εκτός αγοράς. Ασφαλώς, κάποιοι ιδιοκτήτες έχουν επιλέξει να αποχωρήσουν από τη βραχυχρόνια, συνάπτοντας μακροχρόνιες συμφωνίες εκμίσθωσης για τα ακίνητά τους, προκει-

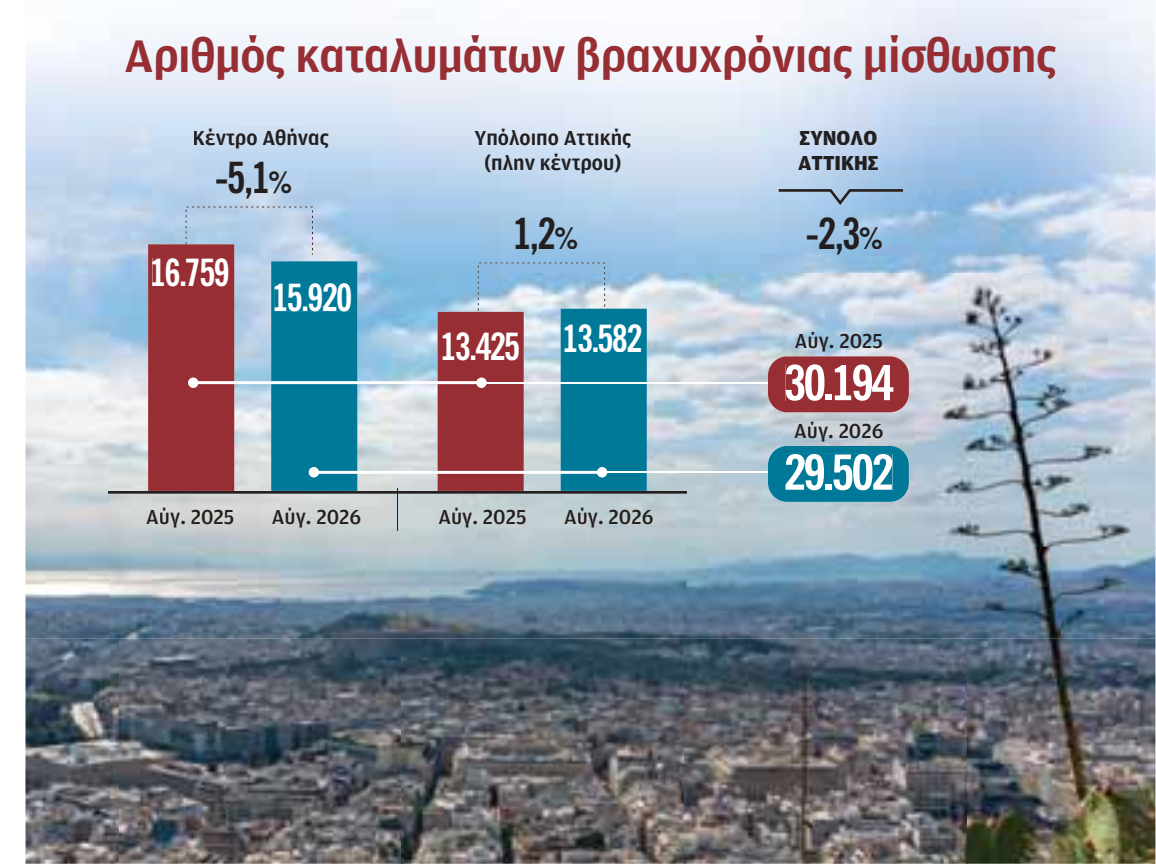
μένου να αξιοποιήσουν το μέτρο που προσφέρει απαλλαγή από τον φόρο εισοδήματος από ενοίκια για τα πρώτα τρία χρόνια, ειδικά μετά τις βελτιωτικές ρυθμίσεις που έγιναν στο τέλος του 2025.

Σύμφωνα με τα στοιχεία της AirDNA, στο σύνολο της Αττικής, τον φετινό Αύγουστο λειτουργήσαν 29.502 καταλύματα, αριθμός που ήταν κατά 2,3% χαμηλότερος από πέρυσι (ή 692 ακίνητα). Εκτός του κέντρου της Αττικής, στο υπόλοιπο λεκανοπέδιο σημειώθηκε αύξηση του αριθμού των καταλυμάτων κατά 1,2% σε 13.582 συνολικά, εξέλιξη που οφείλεται στην αύξηση των διαθέσιμων ακινήτων κυρίως

Τον φετινό Αύγουστο στο κέντρο της Αθήνας λειτουργήσαν συνολικά 15.920 καταλύματα, αριθμός που ήταν χαμηλότερος κατά 850 ακίνητα σε σύγκριση με πέρυσι.

σε περιοχές του παραλιακού μετώπου της Αττικής, όπου η ζήτηση παραμένει υψηλή, ειδικά τους θερινούς μήνες, τόσο από ξένους όσο και από Έλληνες, καθώς έχει αυξηθεί η τάση των ολιγοήμερων διακοπών εντός Αττικής.

Εν τω μεταξύ, την προηγούμενη εβδομάδα δημοσιοποιήθηκε και η πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (Affordable Housing Act), όπου μεταξύ άλλων παρεμβάσεων

ΠΗΓΗ: AirDNA (Στοιχεία από Airbnb, Booking.com και Vrbo)

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

και πρωτοβουλιών προτείνεται και ανάπτυξη ενός πλαισίου για τη δυνατότητα ρύθμισης των βραχυχρόνιων μισθώσεων. Η στόχευση, που ασφαλώς ακόμη τελεί υπό διαβούλευση μεταξύ των κρατών-μελών, αφορά τη δημιουργία ενός ενιαίου μηχανισμού σε επίπεδο Ε.Ε., με βάση τον οποίο να μπορεί η κάθε χώρα να υιοθετεί μέτρα για τον περιορισμό των καταλυμάτων, σε σημεία όπου παρατηρείται έντονη

στεγαστική πίεση. Στην πράξη, για να γίνει εφικτό κάτι τέτοιο θα πρέπει κατ' αρχάς να τεκμηριώνεται επαρκώς η παρατεταμένη αύξηση των τιμών πώλησης κι ενοικιάσιων κατοικιών, και μάλιστα σε επίπεδο κρίσιμο. Συγκεκριμένα, η μέση τιμή πώλησης θα πρέπει να ισοδυναμεί ή να ξεπερνάει τα δέκα έτη διαθεσίμου ετήσιου κατά κεφαλήν εισοδήματος των κατοίκων της εκάστοτε περιοχής. Επίσης, οι Αρχές

θα πρέπει να αποδεικνύουν ότι η δραστηριότητα της βραχυχρόνιας μίσθωσης είναι ο κύριος λόγος γι' αυτή την εξέλιξη, μειώνοντας το απόθεμα κατοικιών για μακροχρόνια χρήση και προκαλώντας σημαντικές αρνητικές συνέπειες στην πρόσβαση σε προστιθέμενη για τουλάχιστον τρία χρόνια. Παράλληλα θα πρέπει να θεμελιώνεται ότι ηπιότερα μέτρα δεν θα ήταν εξίσου αποτελεσματικά (π.χ.

αντικίνητρα στο να μένει ένα σπίτι κλειστό κ.τ.λ.). Οι δε περιορισμοί θα πρέπει να είναι χρονικά και γεωγραφικά οριοθετημένοι και να επανεξετάζονται ως προς την αποτελεσματικότητά τους.

Το πρόβλημα στην περίπτωση της Ελλάδας είναι ότι δεν υπάρχουν στοιχεία για το ακριβές μέγεθος του οικιστικού αποθέματος, ούτε όμως και για το ποσοστό των κενών κατοικιών ανά περιοχή, καθώς τα μόνα δεδομένα προκύπτουν από την απογραφή κτιρίων που πραγματοποιείται ανά δεκαετία και της οποίας τα στοιχεία δημοσιεύονται δύο με τρία χρόνια αργότερα. Για παράδειγμα, σήμερα τα δεδομένα που προκύπτουν από την ΕΛΣΤΑΤ βασίζονται στην απογραφή του 2021. Αυτό θα είναι ένα από τα ζητήματα που ενδεχομένως να αντιμετωπιστεί –θα φανεί σε ποιο βαθμό– από το Μητρώο Ιδιοκτησιών και Διαχείρισης Ακινήτων (ΜΙ-ΔΑ), όπου οι ιδιοκτήτες θα κληθούν να δηλώσουν όχι μόνο τα ακίνητά τους αλλά και τη χρήση τους, π.χ. αν είναι κενά, μη ηλεκτροδοτούμενα, κύρια ή δευτερεύουσα κατοικία, αν εκμισθώνεται και αν ιδιοκατοικείται.

Ωστόσο, το ΜΙΔΑ συνεχίζει να οδεύει από αναβολή σε αναβολή, με νέα καταληκτικά ημερομηνία εντός του 2027, παρότι η αρχική στόχευση ήταν να είναι λειτουργικό ήδη από τους πρώτους μήνες του 2026. Όπως αναμενόταν, έχουν προκύψει σοβαρές ασυμφωνίες στα στοιχεία των ακινήτων που έχουν δηλωθεί στο Κτηματολόγιο, στο Taxisnet ή ακόμη και στον ΔΕΑΔΗΕ (π.χ. επιφάνειες κ.τ.λ.), δημιουργώντας την ανάγκη να γίνουν οι απαιτούμενες διορθώσεις.

«Σπίτι μου III» με λιγότερα και ακριβότερα σπίτια

Του **ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΣΑΝΟΓΛΟΥ**

Σε ιδιαίτερα δύσκολη «εξίσωση», ακόμη και με τα νέα, υψηλότερα όρια τιμών που θέτει το νέο πρόγραμμα «Σπίτι μου III», αναμένεται να αποδειχθεί η υπόθεση της απόκτησης ιδιόκτητης κατοικίας από τους ενδιαφερόμενους δανειολήπτες. Οι ζητούμενες τιμές πώλησης στις περιοχές που συγκεντρώνουν αρκετά ακίνητα μεγάλης ηλικίας και σχετικά προστιτούς κόστους, σε σχέση με άλλα σημεία του λεκανοπεδίου, έχουν ήδη αυξηθεί σημαντικά τα τελευταία χρόνια, καθιστώντας κάθε νέο κύκλο του προγράμματος όλο και πιο απαιτητικό σε κεφάλαια.

Με βάση τους όρους του νέου προγράμματος, το μέγιστο ποσό στεγαστικού δανείου αυξάνεται σε 230.000 ευρώ (από 190.000 ευρώ), ενώ επιλέξιμα είναι ακίνητα μέγιστης τιμής έως 300.000 ευρώ, που να έχουν αποπερατωθεί έως τις 31 Δεκεμβρίου 2007, με την οικοδομική άδεια να έχει εκδοθεί έως τις 31 Δεκεμβρίου 2005. Ωστόσο, ήδη σήμερα η μέση τιμή πώλησης κατοικιών στο κέντρο της Αθήνας διαμορφώνεται σε 2.964 ευρώ/τ.μ., έχοντας αυξηθεί κατά 5,5% τον τελευταίο χρόνο (β' τρίμηνο 2025-2026), ενώ η διαθεσιμότητα κατοικιών έχει υποχωρήσει κατά 5,3% την ίδια περίοδο σε 34.102. Αυτό σημαίνει ότι για να αποκτηθεί ένα διαμέρισμα 80 τ.μ., θα απαιτηθούν 237.000 ευρώ κατά μέσον όρο, που με ανώτατο όριο χρηματοδότησης 90%, μεταφράζονται σε δάνειο 213.000 ευρώ. Επομένως, ο ενδιαφερόμενος θα πρέπει να διαθέτει περίπου 24.000 ευρώ ίδια κεφάλαια και τουλάχιστον άλλες 10.000 ευρώ για τα έξοδα μεταβίβασης, ή περίπου 35.000 ευρώ.

Κατοικίες προς πώληση

• Αθήνα - κέντρο	34.102
• Πειραιάς	7.801
• Περιστέρι	2.862
• Θεσσαλονίκη	6.323

ΠΗΓΗ: Χρυσή Ευκαιρία

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ωστόσο, τα δεδομένα από τα προηγούμενα προγράμματα «Σπίτι μου» είναι διαφορετικά. Για παράδειγμα, στο «Σπίτι μου II» που μόλις ολοκληρώθηκε, εγκρίθηκαν 15.097 δάνεια, συνολικής αξίας 1,82 δις. ευρώ (94,5% του συνολικού προϋπολογισμού του προγράμματος), με μέσο ύψος δανείου μόλις 120.400 ευρώ. Η μέση εμπορική αξία των ακινήτων διαμορφώθηκε σε 152.100 ευρώ και το μέσο εμβαδόν σε 88,5 τ.μ. Συνολικά υπεγράφησαν 14.114 δανειακές συμβάσεις, ύψους 1,54 δις. ευρώ, δηλαδή το 93,5% των εγκρίσεων μετατράπηκε σε συμβάσεις, ενώ το 63% αφορούσε κατοικίες στην Αττική και τη Θεσσαλονίκη, συνολικού ύψους 920 εκατ. ευρώ.

Εν τω μεταξύ, στον Πειραιά, για την αγορά 80 τ.μ. ζητούνται σήμερα 230.000 ευρώ ή 6,8% πάνω από το περυσινό β' τρίμηνο, παρόν η διαθεσιμότητα κατοικιών καταγράφει άνοδο κατά 6,16%, απόρροια των σημαντικών νέων επενδύσεων νέων συγκροτημάτων κατοικιών ή μετατροπών υφισταμένων κτιρίων επαγγελματικής ή βιομηχανικής

χρήσης. Αντιστοίχως, στο πιο «προσιτό» Περιστέρι, παρότι όλο και περισσότεροι ιδιοκτήτες σπεύδουν να επωφεληθούν των υψηλών τιμών, με αποτέλεσμα η προσφορά να καταγράφει αύξηση κατά 11,45%, εντούτοις πολύ μεγάλη είναι και η αύξηση της μέσης ζητούμενης τιμής πώλησης, που φτάνει στις 210.000 ευρώ για 80 τ.μ. ή 2.621 ευρώ/τ.μ.

Φορείς της αγοράς ακινήτων επισμαίνουν ότι η πραγματική διαθεσιμότητα είναι ακόμη χαμηλότερη, καθώς εκτός από τα μη επιλέξιμα ακίνητα νεότερης κατασκευής, πολλά σπίτια δεν είναι καν μεταβιβάσιμα, κάτι που αγνοούν οι περισσότεροι ιδιοκτήτες. Ειδικότερα, η ανάγκη να διορθωθούν λάθη καταχωρίσεων στοιχείων, αλλά και αυθαιρέσιες που εκτιμάται ότι υπάρχουν σχεδόν σε κάθε ακίνητο, μεταφράζονται σε έναν μέσο χρόνο επτά μηνών (σύμφωνα με μελέτη του Κέντρου Φιλελεύθερων Μελετών) για την ολοκλήρωση μιας αγοραπωλησίας από τη στιγμή που θα επέλθει συμφωνία μεταξύ των δύο πλευρών.

Ενας πρόσθετος αρνητικός παράγοντας, που δεν υπήρξε στον αμέσως προηγούμενο κύκλο του προγράμματος, είναι ασφαλώς η ανοδική τάση των επιτοκίων. Την Πέμπτη, η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα προχώρησε σε μία ακόμη αύξηση του Euribor κατά 0,25%.

Με βάση τα μέχρι σήμερα δεδομένα και μετά την προηγούμενη αύξηση, το νέο επιτόκιο κυμαινόμενου στεγαστικού δανείου διατηρήθηκε στο 3,53%, αλλά μετά και τη νέα αυτήν αύξηση προβλέπεται ότι θα αυξηθεί τους επόμενους μήνες, τη στιγμή που η πολιτική της ΕΚΤ συνεχίζει να κινείται προς νέες αυξήσεις επιτοκίων.

Νέες επενδύσεις σε ακίνητα από Intracom Holdings

Του **ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΣΑΝΟΓΛΟΥ**

Ενισχύει το «αποτύπωμά» της στην αγορά ακινήτων η Intracom Holdings, καθώς το προηγούμενο διάστημα προχώρησε σε δύο σημαντικές κινήσεις. Η πρώτη εξ αυτών αφορά την απόκτηση συμμετοχής σε ένα από τα μεγαλύτερα οικιστικά έργα εντός του Ελληνικού, σε συνεργασία με τον όμιλο Ten Brinke Hellas. Συγκεκριμένα, οι δύο εταιρείες ήρθαν σε οριστική συμφωνία με τη Lamda Development για την εξαγορά, έναντι ποσού 41,5 εκατ. ευρώ, δύο οικοπέδων επιφάνειας 20,9 στρεμμάτων, που προσφέρουν συνολικά δομήσιμη επιφάνεια έως 15.673 τ.μ.

Η επένδυση υπολογίζεται ότι θα προσεγγίσει τα 100 εκατ. ευρώ και αφορά την ανάπτυξη συγκροτημάτων πολυτελών κατοικιών. Τα οικοπέδα βρίσκονται στο νοτιοανατολικό τμήμα της έκτασης, που γειτνιάζει με την περιοχή της Γλυφάδας. Το ένα εξ αυτών αποκτήθηκε από την εταιρεία ειδικού σκοπού TenPlatinum Properties και προβλέπεται μέγιστη δόμηση 9.937 τ.μ. και το άλλο αγοράστηκε από την εταιρεία Tenelite Properties, ενώ προβλέπεται μέγιστη δόμηση 5.736 τ.μ. Σε αμφότερες τις εταιρείες, η συμμετοχή του ομίλου Intracom ανέρχεται σε 42,85%, ενώ το υπόλοιπο ποσοστό ελέγχεται από την Ten Brinke.

Παράλληλα, μία ακόμη σημαντική εξέλιξη αφορά στην απόφαση της Intracom να αποεπενδύσει από το συγκρότημα γραφείων που στέγαζε επί χρόνια θυγατρικές του ομίλου στη Λ. Παιανίας - Μαρκοπούλου, μεταξύ των οποίων και την Intrakat. Μετά την εξαγορά της τελευταίας από την Thrinvest των κ. Αλ. Εξάρχου, Δημ. Μπάκου και Γ. Καϊμενιάκη, τα γραφεία μισθώνονταν από το νέο σχήμα που στη συνέχεια με-

Intracom Holdings και Ten Brinke Hellas ήρθαν σε οριστική συμφωνία με τη Lamda Development για την εξαγορά, έναντι ποσού 41,5 εκατ. ευρώ, δύο οικοπέδων επιφάνειας 20,9 στρεμμάτων στο Ελληνικό.

Συνεργασία με Ten Brinke για οικιστικό έργο στο ΕΛΛΗΝΙΚΟ, δρομολογεί ανάπτυξη τουριστικών μονάδων σε Μύκονο και Κουφονήσια.

τεξελιχθηκε στον σημερινό όμιλο Aktor. Ο τελευταίος επέλεξε να αγοράσει το συγκρότημα από τον όμιλο Intracom πριν από μερικές εβδομάδες, έναντι τιμήματος 45,5 εκατ. ευρώ, με την οριστική συμφωνία να αναμένεται ότι θα ολοκληρωθεί στο τέλος Σεπτεμβρίου.

Πρόκειται για ένα ακίνητο, αποτελούμενο από έξι αγροτεμάχια επιφάνειας 62,3 στρεμμάτων, επί των οποίων έχει αναπτυχθεί συγκρότημα επτά κτιρίων και μικρότερων κατασκευών, συνολικής

επιφάνειας 27.597 τ.μ., καθώς και έτερου κτιρίου επιφάνειας 2.659 τ.μ. Πωλητής ήταν η εταιρεία «Ευρώπη Holdings», συμπεριφέροντας τον όμιλο Intracom. Με τον τρόπο αυτό, ο όμιλος Aktor δεν θα είναι πλέον μισθωτής των εγκαταστάσεων όπου στεγάζεται. Παράλληλα θα μπορεί να ικανοποιήσει και τις μελλοντικές ανάγκες στέγασης θυγατρικών του εταιρειών, με δεδομένη τη σημαντική ανάπτυξη που προβλέπεται τα επόμενα χρόνια, συγκεντρώνοντας έτσι το σύνολο των πρόσθετων δραστηριοτήτων σε έναν ενιαίο εταιρικό χώρο. Μάλιστα, σύμφωνα με πληροφορίες, ο όμιλος θα εξετάσει, εφόσον το επιτρέψουν οι υφιστάμενοι όροι δόμησης, τις δυνατότητες περαιτέρω ανάπτυξης και αξιοποίησης του ακινήτου ως σύγχρονου εταιρικού campus.

Ο όμιλος Intracom Holdings δρομολογεί όμως και δύο νέες επενδύσεις, στον τομέα του τουρισμού. Συγκεκριμένα, μέσω της θυγατρικής Banner Estate, η οποία διαθέτει εκτάσεις στο νησί της Μυκόνου και συγκεκριμένα στην περιοχή της Άνω Μεράς, δρομολογείται η ανάπτυξη ξενοδοχειακής μονάδας τριών αστέρων και δυναμικότητας 125 δωματίων. Επίσης, η θυγατρική Koufonisia Hotel & Resort διαθέτει υφιστάμενο ξενοδοχείο 56 δωματίων και εκτάσεις εντός οικισμού στα Κουφονήσια. Εκεί σχεδιάζεται η αναβάθμιση και επέκταση της υφιστάμενης μονάδας, μια νέα ξενοδοχειακή ανάπτυξη, όπως επίσης και βίλες που θα διατεθούν προς πώληση. Η επένδυση υπολογίζεται ότι θα προσεγγίσει τα 40 εκατ. ευρώ. Παράλληλα, ο όμιλος Intracom διαθέτει και την εταιρεία Intradevelopment, που δραστηριοποιείται στην ανάπτυξη ακινήτων, ενώ είναι και ο κάτοχος της συμμετοχής 29,67% του ομίλου στην Κέκροψ.

CYVIEW 199 LATSIA

- ✓ **Modern Residential Development**
- ✓ **Energy Efficient (Class A)**
- ✓ **Well Design Living Spaces**
- ✓ **Elegant Architecture**
- ✓ **Available 2 Bedrooms**

From €210.000 + VAT

Αγίου Γεωργίου 47,
3ος όροφος, 2224 Λατσία

22486955

www.cyview-developers.com

info@cyview-developers.com

Τέσσερις πρωθυπουργοί στο «μάτι του κυκλώνα»

Το βιβλίο των Featherstone και Παπαδημητρίου εστιάζει στον τρόπο λειτουργίας των κυβερνήσεων στη μεγάλη κρίση

Της ΕΙΡΗΝΗΣ ΧΡΥΣΟΛΩΡΑ

Τέσσερις πρωθυπουργοί βρέθηκαν την περίοδο της κρίσης «στο μάτι του κυκλώνα». Γιώργος Παπανδρέου, Λουκάς Παπαδήμος, Αντώνης Σαμαράς και Αλέξης Τσίπρας κλήθηκαν να δοκιμάσουν τις ηγετικές ικανότητές τους για να βγάλουν τη χώρα από τη μεγαλύτερη δοκιμασία που πέρασε τα τελευταία χρόνια. Το έκαναν ο καθένας με τον δικό του τρόπο. Μπόρεσαν όμως να ξεπεράσουν τις διαρθρωτικές αδυναμίες του ελληνικού κυβερνητικού συστήματος;

Το βιβλίο των Kevin Featherstone και Δημήτρη Παπαδημητρίου, με τίτλο «Στο μάτι του κυκλώνα. Έλληνες πρωθυπουργοί και η διαχείριση της οικονομικής κρίσης», που θα κυκλοφορήσει στα ελληνικά από τις εκδόσεις του Μορφωτικού Ιδρύματος Εθνικής Τραπέζης, εστιάζει σε αυτή την πτυχή της κρίσης που δεν έχει διερευνηθεί έως τώρα: τον τρόπο λειτουργίας των κυβερνήσεων. «Για μία ακόμη φορά, ο τρόπος διακυβέρνησης στην Ελλάδα απέδειξε ότι η παράδοση επικράτησε του εκσυγχρονισμού», διαπιστώνουν στο βιβλίο τους οι δύο συγγραφείς, βαθείς γνώστες της νεότερης και σύγχρονης ελληνικής ιστορίας. Με άλλα λόγια, η κρίση δεν οδήγησε σε αλλαγή του μοντέλου διακυβέρνησης, που χαρακτηριζόταν —όπως υποστηρίζουν οι συγγραφείς— από περιορισμένα περιθώρια κεντρικού ελέγχου και υπονόμευση του συντονισμού της «από έναν αδιαπέραστο νομικό φορμαλισμό και μια διοικητική κουλτούρα που επιτρέπει στα υπουργεία να λειτουργούν ως ανεξάρτητοι θύλακες μέσα σ' ένα κατακερματισμένο σύστημα».

Έχει ενδιαφέρον ότι οι συγγραφείς εντοπίζουν σημάδια αλλαγής σε αυτή την κατεύθυνση την περίοδο μετά την κρίση, στο «επιτελικό κράτος» της κυβέρνησης Μπιστοτάκη. «Είναι ενδεικτικό ότι οι πιο ουσιαστικές μεταρρυθμίσεις στον ελληνικό κυβερνητικό πυρήνα προέκυψαν μετά την κρίση, παρότι μερικές από αυτές είχαν ενσωματωθεί ως προαπαιτούμενα στο δεύτερο πρόγραμμα προσαρμογής. Θα μπορούσε να ισχυριστεί κανείς

ότι το επιτελικό κράτος δεν θα είχε εμφανιστεί ως κυβερνητική προτεραιότητα χωρίς την εμπειρία της κρίσης».

Με γλαφυρό τρόπο, το βιβλίο περιγράφει τον τρόπο διακυβέρνησης του καθενός από τους τέσσερις πρωθυπουργούς, παραθέτοντας αποσπάσματα από ομιλίες, δημοσιεύματα και άλλα ντοκουμέντα, ενώ οι συγγραφείς έχουν πραγματοποιήσει και 49 συνεντεύξεις, μεταξύ των οποίων και με τους τέσσερις πρωθυπουργούς, καθώς και με πρωταγωνιστές όλου του πολιτικού φάσματος. Με αυτή την έννοια, το βιβλίο αποτελεί και ένα ενδιαφέρον ντοκουμέντο.

Το βιβλίο περιέχει πίνακες με τους βασικούς συνεργάτες του κάθε πρωθυπουργού, που διαχειρίστηκαν την κρίση στο πλαίσιο του κυβερνητικού πυρήνα, τα αποκαλούμενα Δίκτυα Αντιμετώπισης Κρίσης (ΔΑΚ). Σκηνές της δεκαετίας 2009-2028 περνούν μπροστά από τα μάτια τον αναγνώστη, σαν ταινία που, ευτυχώς, έχει τελειώσει από καιρό.

Γιώργος Παπανδρέου: Διασιζίζοντας τον Ρουβίκωνα.

Πριν έρθει στην εξουσία και με αφορμή την κατάρρευση της Lehman Brothers, ο Παπανδρέου είχε ταχθεί με το μέρος όσων υποστήριζαν ότι η Δύση χρειαζόταν μια κείνισανού τύπου στρατηγική οικονομικής ανάκαμψης.

Όταν βρέθηκε στην εξουσία, επιχείρησε να πείσει τους εταίρους του ότι η ελληνική κρίση αποτελούσε «κοινό» πρόβλημα, που απαιτούσε συνεργατική διεθνή λύση. «Πράγματι, ο Παπανδρέου διατύπωσε το συγκεκριμένο επιχείρημα με περιεκτικό τρόπο, τονίζοντας ότι “η Ελλάδα έχει πρόβλημα, αλλά δεν είναι το πρόβλημά”. Ωστόσο, οι επικριτές του στην Ε.Ε. επέμεναν ότι η κρίση δημιουργήθηκε στην Αθήνα και όχι στη Φρανκφούρτη»...

Το ΔΑΚ του Παπανδρέου, ο κύριος όγκος συμβούλων, προερχόταν από Αμερικανούς οικονομολόγους, αναφέρουν οι συγγραφείς, σημειώνοντας ότι είχε συχνές τηλεφωνικές συννομιλίες με τους Λάρι Σάμερς, Τζέφρεϊ Σακς και Τζόζεφ Στίγκλιτς. Μετά από άλλων διατηρούσε τακτική επικοινωνία και με τον τότε διευθυ-

νή του ΔΝΤ Στρος-Καν. Στην Ελλάδα σπριζόταν, βεβαίως, κυρίως στον Γιώργο Παπακωνσταντίνου, αλλά οι συγγραφείς επισημαίνουν ότι ο ίδιος, όπως και ο Παμπούκης και η Βάρτζελ, «δεν είχαν την απαραίτητη πολιτική εμπειρία για να επιβληθούν στα “μεγάλα θηρία” του υπουργικού συμβουλίου». Στη συνέχεια και ενώ το πρώτο πρόγραμμα προσαρμογής ήταν ουσιαστικά νεκρό, αναγκάσθηκε να «θυσιάσει» τον Παπακωνσταντίνου, στον ανασχηματισμό της 17ης Ιουνίου 2011, «και να διορίσει τον μεγαλύτερο αντιπαλό του, τον Ευάγγελο Βενιζέλο, νέο υπουργό Οικονομικών και αντιπρόεδρο της κυβέρνησης του».

Η συνεργασία με τον Βενιζέλο «τερματίστηκε με κρίση», αναφέρουν οι συγγραφείς, όταν ο Παπανδρέου αποφάσισε να προκηρύξει δημοψήφισμα για το δεύτερο πακέτο διάσωσης. Είχε μόλις προηγηθεί, στις 27 Οκτωβρίου 2011, η έγκριση επί της αρχής του δεύτερου πακέτου διάσωσης. «Η απόφαση του Παπανδρέου ήταν παρορμητική και εσφαλμένη», θεωρούν οι συγγραφείς, θυμίζοντας στη συνέχεια τη σύνοδο του G20 στις Κάννες, όπου οι δύο άνδρες «είχαν μια τραυματική υποδοχή από κορυφαίους Ευρωπαίους ηγέτες, οι οποίοι ξεκαθάρισαν ότι το δημοψήφισμα δεν θα αφορούσε μόνον το δεύτερο πρόγραμμα, αλλά συνολικά τη συμμετοχή της Ελλάδας στην Ευρωζώνη». Αντιμέτωπος με τις αντιδράσεις στο ίδιο του το κόμμα, επέλεξε να παραιτηθεί.

Λουκάς Παπαδήμος: Τα όρια της τεχνοκρατίας

«Ο Λουκάς Παπαδήμος έγινε πρωθυπουργός προκειμένου να ξεπεραστεί το αδιέξοδο στο οποίο είχε περιέλθει η χώρα, προϋπόθεση της εσωκομματικής σύγκρουσης στο ΠΑΣΟΚ, όσο και της αδυναμίας συνεννόησης μεταξύ του κυβερνώντος κόμματος και της αντιπολίτευσης».

Οι συγγραφείς αναφέρουν ότι η περίοδος διακυβέρνησής του αποτελέσε ένα ιδιόμορφο μεσοδιάστημα στη διαχείριση της ελληνικής κρίσης και ότι δεν είχε την πολιτική στήριξη και τα χρονικά περιθώ-

Στο βιβλίο με τίτλο «Στο μάτι του κυκλώνα. Έλληνες πρωθυπουργοί και η διαχείριση της οικονομικής κρίσης», που θα κυκλοφορήσει στα ελληνικά από τις εκδόσεις του Μορφωτικού Ιδρύματος Εθνικής Τραπέζης, περνούν μπροστά από τα μάτια του αναγνώστη σκηνές της δεκαετίας 2009-2028, σαν μια ταινία που, ευτυχώς, έχει τελειώσει από καιρό.

«Για μία ακόμη φορά, ο τρόπος διακυβέρνησης στην Ελλάδα απέδειξε ότι η παράδοση επικράτησε του εκσυγχρονισμού».

ρια που χρειαζόταν. «Είναι εξίσου σημαντικό να τονιστεί ότι ο αρχηγός της Ν.Δ. Αντώνης Σαμαράς επιθυμούσε διακαώς τη διατήρηση της κυβέρνησης Παπαδήμου για όσο το δυνατόν συντομότερο διάστημα. Φρόντισε δε με δικές του “παρεμβάσεις” να μεθοδεύσει την πτώση της».

Περιγράφουν τον Παπαδήμο ως έναν τεχνοκράτη, που δεν καλλιέργησε το προσωπικό του προφίλ, αλλά επί της ουσίας τήρησε την εντολή του και έφερε εις πέρας την αποστολή που του ανατέθηκε, τη διαπραγμάτευση του PSI, του «κουρέματος», δηλαδή, των απαιτήσεων των ιδιωτών πιστωτών της Ελλάδας, προκειμένου το χρέος της

να καταστεί περισσότερο βιώσιμο. «Ο Παπαδήμος αναγκάστηκε να αποδεχθεί μια κακή διακομματική συμφωνία. Ο ίδιος δεν διέθετε την ευελιξία των “επαγγελματιών” πολιτικών και στη σύντομη θητεία του δεν ανέπτυξε τέτοιες “πολιτικές φύσεις” δεξιότητες».

«Ο ίδιος αντιλαμβανόταν τον εαυτό του ως διαχειριστή μιας έκτακτης κατάστασης, παρά ως πολιτικό μεταρρυθμιστή με μακροπρόθεσμο σχέδιο. Κατά βάση, αυτό ήταν κάτι που ταίριαζε με τον χαρακτήρα και το στυλ του. Γενικότερα, ήταν κλειστός χαρακτήρας και αποστρεφόταν την άσκοπη δημοσιότητα. Σπάνια εξέφραζε τα συναισθήματά του και πολύ λίγο από τον στενό του κύκλο τον αποκαλούσαν με το μικρό του όνομα».

Αντώνης Σαμαράς: Τα δύο πρόσωπα του Ιανού

Ως «άνθρωπο της δράσης», αλλά και «πολιτικό παλαιάς κοπής», με ικανότητες ηγέτη που μπορεί να εμψυχώνει τους «στρατιγούς» του και να επικοινωνήσει μαζί τους σε έναν πιο προσωπικό τόνο, χαρακτηρίζουν τον Αντώνη Σαμαρά οι συγγραφείς του βιβλίου. «Παρά τη μεγαλοαστική καταγωγή του, ο Σαμαράς καλλιεργούσε λαϊκό προφίλ, σημειώνουν. Ο Σαμαράς, όμως, ήταν εκείνος που είχε αντιταχθεί στο πρώτο πρόγραμμα προσαρμογής, απαγορεύοντας, μάλιστα, σε όλους τους βουλευτές να συνδράμουν την κυβέρνηση Παπανδρέου κατά την ψηφοφορία για την επικύρωσή του στις 6 Μαΐου 2010. Τότε ήταν που η Ντόρα Μπακογιάννη διεγείραφ από το κόμμα, επειδή ψήφισε υπέρ του προγράμματος. Στην ομιλία του στο Ζάππειο, στις 7 Ιουλίου 2010, «υποστήριξε ότι η κατεύθυνση που έχει συμφωνήσει η χώρα σήμερα δεν μας βγάζει από το πρόβλημα, μας βυθίζει ακόμη περισσότερο μέσα από υπερχρέωση και βαθιά ύφεση».

Όταν εξελέγη πρωθυπουργός, όμως, ήταν υποχρεωμένος να εφαρμόσει το δεύτερο πρόγραμμα προσαρμογής, που είχε εν τώ μεταξύ συμφωνηθεί. «Στην πρώτη του επίσκεψη στο Βερολίνο ως πρωθυπουργός, τον Αύγουστο του 2012, ερωτήθηκε σε συνέντευξη Τύπου

πόσο συμβατές ήταν η τρέχουσα με την προηγούμενη στάση του στο θέμα των μνημονίων. Η απάντησή του —“ουδείς αναμάρτητος”— φανέρωσε την αδυναμία του, αλλά και τη στρατηγική του ανάγκη να κερδίσει το γερμανικό ακροατήριο σε μια κρίσιμη συγκυρία».

Σχετικά με τη συνεργασία του με τον Βενιζέλο και με τον Γιάννη Στουρνάρα, οι συγγραφείς μιλούν για ένα «απρόσμενο τρίγωνο», που «ανέπτυξε ισχυρή πολιτική συνεργασία, η οποία θωράκισε το ΔΑΚ με έντονη αίσθηση ενότητας. Το χάρισμα στις διαπροσωπικές σχέσεις που διέθετε ο Σαμαράς έδρασε πολύ εποικοδομητικά πάνω στον Στουρνάρα, προσφέροντάς του ενθάρρυνση και ασφάλεια».

Όσο για τον Βενιζέλο, αναφέρουν πως η σύμπτωση των δύο αρχηγών ήταν τόσο ισχυρή, που η κυβέρνηση στην πορεία απέκτησε το παρατσούκλι «Σαμαροβενιζέλοι».

Αλέξης Τσίπρας: Τετραγωνίζοντας κύκλους

«Το “Πρόγραμμα της Θεσσαλονίκης” από την πρώτη στιγμή βρέθηκε στο στόχαστρο των δανειστών, οι οποίοι κατηγόρησαν τον ΣΥΡΙΖΑ ότι δεν είχε κατανοήσει τους λόγους που οδήγησαν την Ελλάδα στην κρίση, ούτε είχε ρεαλιστικό σχέδιο εξόδου από αυτήν», σημειώνουν οι συγγραφείς στο κεφάλαιο για τον Αλ. Τσίπρα.

Καθοριστικής σημασίας το πρόσωπο του Γιάνη Βαρουφάκη, ο οποίος «είχε γνωρίσει μετωρική δημοσιότητα, τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό, ως φλογερός πολέμιος των μνημονιακών προγραμμάτων».

«Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι η επιχειρησιακή συνοχή του ΔΑΚ κατά την πρώτη κυβέρνηση του ΣΥΡΙΖΑ υπονομεύθηκε σοβαρά από τις αγεφύρωτες διαφωνίες πάνω σε θέματα στρατηγικής, αλλά και τις τοξικές σχέσεις ανάμεσα σε υψηλόβαθμα στελέχη του. Η εξωτερική υποδοχή του ΔΑΚ επίσης υπονομεύθηκε από την αλαζονική στάση του Βαρουφάκη, αλλά και από την αμφιθυμία και την αναβαλτικότητα του ίδιου του Τσίπρα».

Η συμφωνία παρατάσης του δεύτερου προγράμματος, που εξα-

σφάλισε ο ΣΥΡΙΖΑ με τους δανειστές, τον Φεβρουάριο του 2015, προσέφερε μια προσωρινή ανάσα. «Ωστόσο, κάτω από την επιφάνεια οι εντάσεις έβραζαν. Ιδίως η σχέση μεταξύ Βαρουφάκη και Χουλιαράκη γινόταν ολοένα και πιο δυσλειτούργηκη, με τους δύο άνδρες σχεδόν να μην ανταλλάσσουν ούτε καλημέρα, παρότι τα γραφεία τους ήταν στον ίδιο όροφο του υπουργείου Οικονομικών», αναφέρουν οι συγγραφείς επικαλούμενοι και πάλι συνεντεύξεις.

Προχωρώντας στην κορύφωση της κρίσης, σημειώνουν: «Την κρίσιμη στιγμή, όταν οι ηγέτες της Ευρωζώνης έδειξαν ότι δεν επρόκειτο να υποχωρήσουν, ο Τσίπρας ενέδωσε και αποδέχθηκε ένα δρακόντειο τρίτο πρόγραμμα προσαρμογής. Η ενέργειά του αυτή αργότερα χαρακτηρίστηκε από τους αντιπάλους του καλοτούμπα. Το ποιος ήταν οι πραγματικές προσδοκίες του Τσίπρα για το πώς θα αντιδρούσε η Ευρώπη και το πότε συνεδιποποίησε ότι τις είχε παρερμινενώσει παραμένει αντικείμενο διαφωνίας».

Δημοψήφισμα, ελεύθερη πτώση της οικονομίας, capital controls με αναλήψεις μετρητών έως 60 ευρώ την ημέρα, είναι η συνέχεια που δεν έχει ξεκάσει κανείς.

«Με τη μεταστροφή του, ο Τσίπρας προσέδωσε στο ΔΑΚ σαφή στοχοθεσία, με αποτέλεσμα αυτή να αποκτήσει μεγαλύτερη συνοχή και υψηλό επίπεδο εξωτερικής αποδοχής. Το προηγούμενο αφήγημα της κρίσης απλώς παραμερίστηκε. Όλοι τώρα γνώριζαν ποιο ήταν το παιχνίδι».

Ο Kevin Featherstone είναι ομότιμος καθηγητής στο Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο της Σχολής Οικονομικών και Πολιτικών Επιστημών του Λονδίνου (LSE) και ερευνητής-καθηγητής στο Ελληνικό Παρατηρητήριο του LSE. Ο Δημήτρης Παπαδημητρίου είναι καθηγητής Πολιτικών Επιστημών στο Πανεπιστήμιο του Μάντσεστερ. Το βιβλίο είναι μετάφραση του Γιώργου Νιάρχου από την πρωτότυπη αγγλική έκδοση «Greek Prime Ministers in the Eye of the Storm. Crisis Management and Institutional Change», Oxford University Press, 2025.

Η **EUROBANK** ΠΑΡΟΥΣΙΑΖΕΙ ΤΟ ΑΠΟΛΥΤΟ ΘΕΑΤΡΙΚΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ

**ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ
ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ:**

1-3 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ

**ΠΑΤΤΙΧΕΙΟ ΘΕΑΤΡΟ
ΛΕΜΕΣΟΥ:**

5-7 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ

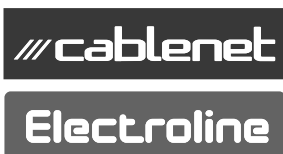
ΤΗΣ **Ζωής μου**

ΣΚΗΝΟΘΕΣΙΑ: **Ανέστης Αζάς**

ΣΥΝΟΔΕΥΟΥΝ ΜΕΛΩΔΙΚΑ ΟΙ:
**ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΙΑΚΩΒΟΥ
ΚΑΙ ΧΡΥΣΑ ΛΕΡΟΓΙΑΝΝΗ**

ΕΙΣΙΤΗΡΙΑ ΑΠΟ ΤΟ **ticketmaster®.cy** | **ACS** | **7777 7040**

ΜΕΓΑΛΟΙ
ΧΟΡΗΓΟΙ:

ΧΟΡΗΓΟΙ:

ΧΟΡΗΓΟΣ
ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ:

ΧΟΡΗΓΟΣ
ΜΕΤΑΚΙΝΗΣΕΩΝ:

ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΕΣ:

ΧΟΡΗΓΟΙ
ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ:

ΑΝΑΛΥΣΗ

«Καμπανάκι» για το χρέος των ΗΠΑ

Του ΓΙΟΑΚΙΜ ΚΛΕΜΕΝ / REUTERS

Καθώς το κόστος δανεισμού των ΗΠΑ αυξάνεται, η χώρα έχει φτάσει σε ένα σημείο καμπής, όπου μπορεί να χρειαστεί να εκδώσει νέο χρέος μόνο και μόνο για να πληρώσει τους τόκους των υφιστάμενων υποχρεώσεων της. Εάν οι δημοκρατικά εκλεγμένοι πολιτικοί δεν αλλάξουν πορεία, οι αγορές ομολόγων ενδέχεται να τους την επιβάλουν, θέτοντας σε κίνδυνο την ίδια τη δημοκρατία. Οπως λέει και το γνωστό αξίωμα, το Κογκρέσο των ΗΠΑ είναι ένας χώρος όπου οι Ρεπουμπλικανοί θέλουν χαμηλότερους φόρους και οι Δημοκρατικοί υψηλότερες δαπάνες. Αντί να διαπραγματεύονται, συχνά καταλήγουν σε συμβιβασμό: χαμηλότερους φόρους και υψηλότερες δαπάνες.

Συνεπώς, το αμερικανικό δημόσιο χρέος ξεπέρασε πρόσφατα τα 40 τρις. δολάρια, έχοντας σχεδόν διπλασιαστεί σε σχέση με την πρώτη θητεία του Ντόναλντ Τραμπ και την προεδρία του Τζο Μπάιντεν. Η εκτινάξη αυτή οφείλεται εν μέρει σε έκτακτες δαπάνες της πανδημίας, αλλά κυρίως σε αμφιλεγόμενες δημοσιονομικές επιλογές πολιτικών που προτιμούν να δανείζονται από το μέλλον για να παραμένουν αρεστοί στο παρόν.

Ενα από τα βασικά πλεονεκτήματα των δημοκρατικών συστημάτων είναι η ανταπόκριση και η αποτελεσματικότητά τους απέναντι στις επιθυμίες των πολιτών. Ωστόσο, αυτή η άμεση ανταπόκριση στις επιθυμίες των ψηφοφόρων μπορεί να οδηγήσει σε δημοσιονομική απερισκεψία, υπονομιώντας τη μακροπρόθεσμη ανθεκτικότητα της χώρας απέναντι σε οικονομικά σοκ.

Η κατακόρυφη άνοδος των αποδόσεων στα αμερικανικά κρατικά ομόλογα αναδεικνύει την αυξανόμενη πίεση στο κόστος δανεισμού των ΗΠΑ, με την απόδοση του 30ετούς ομολόγου να αγγίζει το 5,25% – επίπεδα που είχαν να εμφανιστούν από το 2004. Η εξέλιξη αυτή αποτυπώνει το τέλος της εποχής των ισοσκελισμένων προϋπολογισμών, καθώς τα διαρκώς διευρυνόμενα ελλείμματα καθίστανται πλέον μν βιώσιμα. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις του Γραφείου Προϋπολογισμού του Κογκρέσου (CBO), το ομοσπον-

διακό έλλειμμα, που ανέρχεται σήμερα στο 5,8% του ΑΕΠ, αναμένεται να διαμορφωθεί κατά μέσον όρο στο 6,1% την επόμενη δεκαετία, ενώ ακόμη και το πρωτογενές έλλειμμα –χωρίς δηλαδή τον υπολογισμό των τόκων– θα διατηρηθεί στο 2%, πιστοποιώντας τη δομική δημοσιονομική απορρύθμιση. Τα αυξανόμενα ελλείμματα συνεπάγονται ολοένα και μεγαλύτερο βάρος χρέους. Οι προβλέψεις του υπουργείου Οικονομικών σκιαγραφούν μια ακόμη πιο ανασταχτική εικόνα.

Το αμερικανικό χρέος προβλέπεται να φτάσει το 150% του ΑΕΠ μεταξύ 2040 και 2048, ανάλογα με το αν υπολογίζονται οι ισχύουσες διατάξεις ή η διατήρηση των τρεχουσών πολιτικών.

Η δημοσιονομική αυτή διολίσθηση αποτυπώνεται καθαρά στο γεγονός ότι το υπουργείο Οικονομικών δαπανά πλέον το ένα πέμπτο των εσόδων του αποκλειστικά για τόκους – ποσοστό αισθητά υψηλότερο από ό,τι στην Ιαπωνία, τη Βρετανία ή τη Γερμανία. Παράλληλα, οι κοινωνικές δαπάνες απορροφούν το 80% των συνολικών εσόδων, αναγκάζοντας τις ΗΠΑ να δανείζονται εκ νέου μόνο και μόνο για να εξυπηρετήσουν τις υφιστάμενες υποχρεώσεις τους και απειλώντας τις με επικίνδυνη σπειρά χρέους.

Αν και το καθεστώς του δολαρίου ως παγκόσμιου αποθεματικού νομίσματος παρέχει κάποιο περιθώριο ελιγμών και οι αγορές ομολόγων δεν δείχνουν ακόμη δείγματα πανικού, ο υπουργός Οικονομικών Σκοτ Μπίσεντ εξετάζει ήδη παρεμβάσεις για τη συγκράτηση των μακροπρόθεσμων αποδόσεων.

Ωστόσο, με τους πολιτικούς να αποφεύγουν το πολιτικό κόστος των αυξήσεων φόρων ή των περικοπών δαπανών, η προσαρμογή ενδέχεται να επιβληθεί βίαια από τις ίδιες τις αγορές.

Μια τέτοια εξέλιξη υπάρχει ο κίνδυνος να προκαλέσει οξεία οικονομική κρίση, υπονομιώντας την εμπιστοσύνη των πολιτών στους θεσμούς και ανοίγοντας τον δρόμο για εξτρεμιστικές δυνάμεις που απειλούν την ίδια τη δημοκρατία, όπως έχει συμβεί ιστορικά σε περιόδους έντονων δημοσιονομικών κλυδωνισμών.

Της ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΚΟΥΡΤΛΑΗ

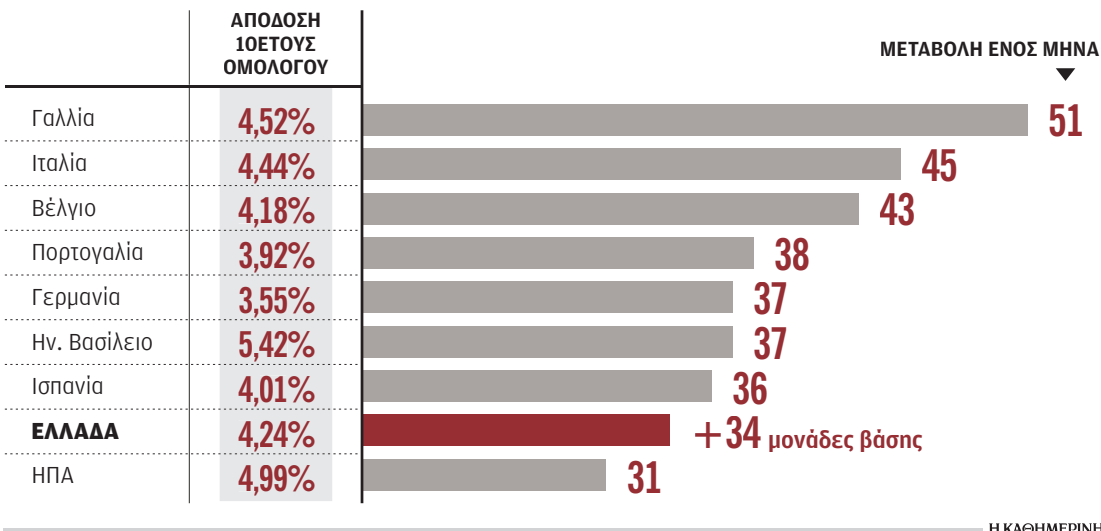
Ανθεκτικά στην έντονη αναταραχή που βιώνει η αγορά ομολόγων τις τελευταίες εβδομάδες αποδεικνύονται τα ελληνικά ομόλογα, κάρη στην πολύ καλή διαχείριση του ελληνικού χρέους και τις ισχυρές δημοσιονομικές επιδόσεις της Ελλάδας, εξελίξεις οι οποίες έχουν στείλει τα κατάλληλα μηνύματα σε οίκους και αγορές. Η μεγάλη αποκλιμάκωση του δείκτη χρέους, οι πρόωρες αποπληρωμές στις οποίες προχωράει το Ελληνικό Δημόσιο, οι αναβαθμίσεις από τους οίκους αξιολόγησης, τα πρωτογενή πλεονάσματα και η υπεραπόδοση της ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας αποτελούν «όπλα» τα οποία είναι μοναδικά μεταξύ των χωρών της Ευρωζώνης αλλά και διεθνώς.

Η νέα εκτόξευση των τιμών της ενέργειας οδήγησε τη Δευτέρα σε νέο ισχυρό sell-off στις αγορές ομολόγων διεθνώς, με το κόστος δανεισμού της Γερμανίας να εκτινάσσεται σε υψηλό 17 ετών πλέον και στο 3,55%, ενώ πάνω από το 4,52% αυξήθηκε η απόδοση του γαλλικού 10ετούς ομολόγου, σε νέα υψηλά 18 ετών, με το γαλλικό spread να αγγίζει έτσι τις 100 μονάδες βάσης. Μέσα σε έναν μήνα, η απόδοση του γερμανικού 10ετούς έχει αυξηθεί κατά 37 μ.β. και του αντίστοιχου γαλλικού κατά 51 μ.β. Η Γαλλία δανείζεται εδώ και ένα μεγάλο διάστημα με τους ακριβότερους όρους στην Ευρωζώνη, ενώ ακολουθεί η Ιταλία, όπου η απόδοση του 10ετούς της τίτλου xhes άγγιξε το 4,44% και νέα υψηλά τριών ετών. Τον τελευταίο μήνα, το κόστος δανεισμού της Ιταλίας έχει αυξηθεί κατά 45 μ.β.

Αν και τα ελληνικά ομόλογα

Ανοδος στο κόστος δανεισμού των χωρών μέσα σε έναν μήνα

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

έχουν δει την απόδοσή τους να αυξάνεται επίσης αυτόν τον μήνα, η αύξηση είναι πολύ μικρότερη σε σχέση με εκείνη των υπολοίπων χωρών. Η απόδοση του ελληνικού 10ετούς διαμορφώθηκε στο 4,24%, έναντι 3,9% πριν από έναν μήνα, αύξηση 34 μ.β., ενώ το spread διαμορφώθηκε στις 69 μ.β. έναντι 65 μ.β. πριν από έναν μήνα. Με την Ελλάδα να δανείζεται εδώ και καιρό πολύ φθηνότερα από τη Γαλλία και την Ιταλία, πλέον πλησιάζει και το Βέλγιο, καθώς η απόδοση του 10ετούς Βελγικού τίτλου διαμορφώνεται στο 4,18%, ενώ κινείται πολύ κοντά στην Ισπανία, όπου

το 10ετές της μόλις ξεπέρασε το 4%. Αλλάστε, σύμφωνα και με τους στόχους του οικονομικού επιτελείου, τους οποίους οι οίκοι αξιολόγησης, μιλώντας στην «Κ, έκριναν εφικτούς, φέτος ο δείκτης του ελληνικού χρέους θα είναι κάτω από εκείνον της Ιταλίας και κοντά στο 136% του ΑΕΠ, ενώ έως το 2030 θα υποχωρήσει στο 113% και θα είναι χαμηλότερος όχι μόνον από αυτόν της Ιταλίας, αλλά και από της Γαλλίας και του Βελγίου.

Οι οίκοι αξιολόγησης

Παράγοντες της αγοράς επισημαίνουν πως η πολύ καλή δι-

αχείριση του ελληνικού χρέους, το ευνοϊκό προφίλ του, τα υψηλά ταμειακά διαθέσιμα (34,5 δισ. ευρώ τώρα), τα ενισχυμένα θεμελιώδη μεγέθη της οικονομίας και οι ισχυρές δημοσιονομικές επιδόσεις, καθώς και το μεγάλο «ατού» της Ελλάδας, που είναι οι σχεδόν μηδενικές περαιτέρω δανειακές ανάγκες για φέτος, αποτελούν στοιχεία που ενισχύουν την ανθεκτικότητα των ελληνικών ομολόγων στα διεθνή sell-offs. Επιπλέον, οι οίκοι αξιολόγησης διατηρούν την ανοδική τροχιά των αξιολογήσεων της Ελλάδας. Η DBRS αναβάθμισε τις προοπτικές του ελληνικού

αξιοχρέου σε θετικές, ενώ δεν αποκλείεται κάποια αντίστοιχη κίνηση και από τη Moody's αυτή την Παρασκευή.

Η Score δίνει ήδη από τον Νοέμβριο του 2025 θετικές προοπτικές στην αξιολόγηση BBB της Ελλάδας και αναμένεται να είναι ο πρώτος οίκος που θα αναβαθμίσει τη βαθμολογία της.

Μπορεί ο κύριος λόγος για την αύξηση του κόστους δανεισμού στην Ευρωζώνη να είναι η άνοδος των τιμών της ενέργειας, αλλά σημαντικό ρόλο στο μέγεθος της αύξησης παίζουν και τα δημοσιονομικά των χωρών, τα οποία και είναι στο ραντάρ των επενδυτών. Η δύσκολη δημοσιονομική κατάσταση μεγάλων οικονομιών, όπως η Γαλλία, η Ιταλία και –πέραν της Ευρωζώνης– το Ηνωμένο Βασίλειο και οι ΗΠΑ, τις κάνει ευάλωτες στις... διαθέσεις των αγορών. Η απόδοση του βρετανικού 10ετούς εκτοξεύθηκε xhes στο 5,42%, σε υψηλό 19 ετών, ενώ στις ΗΠΑ το 10ετές έφτασε ακόμη και στο 5,01%.

Όπως σχολιάζει χαρακτηριστικά η Capital Economics, ο μνηχανισμός είναι σχετικά απλός: Ενα δυσμενές σοκ στην πλευρά της προσφοράς, όπως η απότομη άνοδος των τιμών του πετρελαίου, ωθεί προς τα πάνω τις προσδοκίες για τον πληθωρισμό και οι κεντρικές τράπεζες αισθάνονται έτσι την ανάγκη να αντιδράσουν αυξάνοντας τα επιτόκια.

Τα υψηλότερα επιτόκια οδηγούν στη συνέχεια σε υψηλότερες αποδόσεις των κρατικών ομολόγων, γεγονός που με τη σειρά του προκαλεί ανησυχίες σχετικά με τη δημοσιονομική βιωσιμότητα, ιδίως σε οικονομίες όπου τα επίπεδα χρέους και τα δημοσιονομικά ελλείμματα είναι ήδη υψηλά.

Ο «κρυφός» μέτοχος με το 3,4% της SpaceX

Η αξία του μεριδίου που ελέγχει η άγνωστη Vy Capital στην εταιρεία του Ελον Μασκ αποτιμάται στα \$40 δισ.

Μια χαμηλού προφίλ εταιρεία επιχειρηματικών κεφαλαίων κατάφερε να αναδειχθεί αθόρυβα σε έναν από τους μεγαλύτερους μετόχους της SpaceX, συγκεντρώνοντας μερίδιο που αποτιμάται πλέον στα 40 δισ. δολάρια. Ο λόγος για τη σχετικά άγνωστη Vy Capital, η οποία έχει εδραιωθεί ως ένας από τους στενότερους και πλέον αφοσιωμένους οικονομικούς υποστηρικτές του Ελον Μασκ.

Η Vy Capital πραγματοποιεί σε την αρχική της επένδυση στη SpaceX το 2016, όταν η αποτίμηση της εταιρείας διαστημικής τεχνολογίας δεν ξεπερνούσε τα 15 δισ. δολάρια. «Παραμένουμε ακλόνητοι στην πεποίθησή μας ότι ο Μασκ είναι ο σπουδαιότερος μηχανικός και επιχειρηματίας στην ιστορία και ότι η SpaceX θα γίνει η πιο πολυτιμη εταιρεία στον κόσμο», σημείωσαν οι επικεφαλής της σε επιστολή προς τους επενδυτές. Εκτοτε, η εταιρεία ενίσχυε σταθερά τη θέση της παρά τα ρίσκα –επενδύοντας 100 εκατ. δολάρια ακόμη και αμέσως μετά την ατυχή εκτόξευση του πυραύλου Falcon 9 το 2016– με αποτέλεσμα να ελέγχει σήμερα ποσοστό περίπου 3,4%. Σύμφωνα

να με το Bloomberg, η τοποθέτηση αυτή κατατάσσει πλέον τη Vy στην πέμπτη θέση των μεγαλύτερων μετόχων της SpaceX, ξεπερνώντας παραδοσιακούς επενδυτικούς κολοσσούς της Σίλικον Βάλι, όπως η Sequoia Capital και η Andreessen Horowitz.

Η σχέση εμπιστοσύνης μάλιστα δεν περιορίζεται στη SpaceX, αλλά εκτείνεται σε όλο το επιχειρηματικό οικοσύστημα του Μασκ. Η Vy αποτελεί τον μεγαλύτερο εξωτερικό επενδυτή στην εταιρεία διάνοιξης οπράγγων The Boring Company, καθώς και στην εταιρεία εγκεφαλικών εμφυτευμάτων Neuralink, ενώ παράλληλα διέθεσε 700 εκατ. δολάρια για την εξαγορά του Twitter το 2022.

Οι ιδρυτές της Vy εξέφρασαν πρόσφατα ξανά την απόλυτη εμπιστοσύνη τους στο πρόσωπο του Μασκ, εκτιμώντας ότι η SpaceX μπορεί να ξεπεράσει σε αποτίμηση τα 10 τρις. δολάρια εντός της επόμενης επταετίας. «Εάν η στρατηγική μας αποδώσει καρπούς, η SpaceX θα επιτύχει αποτίμηση πολύ πάνω από 10 τρις. δολάρια τα επόμενα πέντε έως επτά χρόνια», ανέφεραν χαρακτηριστικά.

Η Vy Capital πραγματοποιεί σε την αρχική της επένδυση στη SpaceX το 2016, όταν η αποτίμηση της εταιρείας διαστημικής τεχνολογίας δεν ξεπερνούσε τα 15 δισ. δολάρια.

Με επικεφαλής τους Τζον Χέρνγκκ και Αλεξάντερ Τάμς, τα υπό διαχείριση στοιχεία ενεργητικού της Vy Capital κατέγραψαν αλματώδη άνοδο, εκτοξευόμενα από τα 27 δισ. δολάρια στο τέλος του προηγούμενου έτους στα 50 δισ. δολάρια τον Ιούνιο. Η εντυπωσιακή αυτή επέκταση τροφοδοτήθηκε από την είσοδο της SpaceX στο χρηματιστήριο –με την απο-

τίμηση της να αγγίζει το 1,75 τρις. δολάρια– καθώς και από τη δημόσια εγγραφή της εταιρείας ημιαγωγών Cerebras, στην οποία η Vy διατηρεί επενδυτική θέση σχεδόν 500 εκατ. δολαρίων.

«Ο Τζον δεν σταματούσε ποτέ», θυμάται ο Σον Μαγκουάιρ, εταίρος της Sequoia Capital, ο οποίος διαισνεί προσωπικούς δεσμούς τόσο με τον Χέρνγκκ όσο και με τον

Μασκ. «Για επτά ολόκληρα χρόνια, περνούσε τη ζωή του στους αιθέρες: αφιέρωνε έως και το 75% του χρόνου εργασίας του μέσα σε αεροπλάνα, πραγματοποιώντας πολλαπλές πτήσεις την εβδομάδα για να βρίσκεται πάντα στο πλευρό του Μασκ».

Η Vy, η οποία πήρε το όνομά της από τον τύπο για τον υπολογισμό του «βέλτιστου ρυθμού ανόδου για τη μεγιστοποίηση της ταχύτητας σε σχέση με τον χρόνο», έχει ηγηθεί σημαντικών επενδύσεων σε εταιρείες όπως το Reddit, η ινδική πλατφόρμα delivery Zomato, η fintech Upgrade και η εταιρεία οικιακών υπηρεσιών Urban Company. Το fund τοποθετήθηκε για πρώτη φορά στο Reddit το 2017, όταν η εταιρεία αντιμετώπιζε δυσκολίες άντλησης κεφαλαίων. Οπως αποκάλυψε ο συνιδρυτής της και διευθυνών σύμβουλος Στιβ Χάφμαν, τα στελέχη της Vy ήταν επίσης χρήστες της πλατφόρμας. Παρά τα διακεκομμένα που διαχειρίζεται, η Vy απασχολεί μόλις μερικές δεκάδες υπαλλήλους, αποφεύγει τη δημοσιότητα, τις ετήσιες συναντήσεις επενδυτών και την προβολή στα μέσα ενημέρωσης.

Deloitte.

Ready to make progress?
Explore your fit.

Scan to explore

